ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ІНСПЕКЦІЯ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ІНСПЕКЦІЯ У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

21100, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 7, тел. 66-12-82, факс 66-12-82
E-mail:vinkru@vinnitsa.com Код ЄДРПОУ № 20080633

07.11.2016 **№12-10/9**

АУДИТОРСЬКИЙ ЗВІТ

за результатами державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів Вінницького району за період з 01.01.2013 по 30.06.2016

ВІННИЦЯ – 2016

ЗМІСТ

РЕЗЮМЕ ……. 4

1. Вступ ……..... 7

2. Структура аудиту ……..... 9

2.1. Мета аудиту ……..... 9
2.2. Методи аудиту……..... 9
2.3. Учасники аудиту……... 10
2.4. Період дослідження..…… 10
2.5. Об’єкт дослідження …… 10

3.Оцінка виконання місцевих бюджетів Вінницького району та показників соціально-економічного розвитку ……..... 10
3.1.Оцінка виконання доходної частини зведеного бюджету Вінницького району …..…… ……. 10
3.2.Оцінка виконання зведеного бюджету Вінницького району за видатками.....……..... 22
3.3. Стан забезпечення інтересів територіальної громади щодо якості соціальних послуг…….. 30
4. Результати дослідження ……. 44

Висновки……..... 82

Пропозиції ……..... 87

Джерела інформації……..……..... 88

В аудиторському звіті наведено результати дослідження виконання місцевих бюджетів Вінницького району за період з 01.01.2013 по 30.06.2016.

Дослідження проведено в плановому порядку відповідно до вимог ст.113 Бюджетного кодексу України, ст.2 Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 16.10.2012 №5463, Порядку проведення державною фінансовою інспекцією, її територіальними органами державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.05.2007 №698, Методичних рекомендацій з організації та проведення державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів, затверджених наказом ГоловКРУ України від 13.03.2007 №50 зі змінами, внесеними наказом ГоловКРУ від 19.12.2007 №311.

Матеріали аудиту призначені для керівників та спеціалістів обласної державної адміністрації, Вінницької районної державної адміністрації, Вінницької районної ради, керівників бюджетних установ, причетних до формування та виконання місцевих бюджетів району, контролю за використанням бюджетних ресурсів.

Звіт підготовлено відділом державного фінансового аудиту Держфінінспекції у Вінницькій області (заступник начальника відділу Лаєвська Т.Ф., провідні державні аудитори Томляк С.С. та Ксенченко В.Ю.).

Державна фінансова інспекція у Вінницькій області.
Матеріал офіційний. При використанні – посилання на Державну фінансову інспекцію у Вінницькій області **обов'язкові**

РЕЗЮМЕ

Ефективне задоволення потреб населення залежить від фінансової самодостатності території. Основою фінансової автономії органів місцевого управління є місцеві бюджети, які виступають важливим елементом системи фінансового регулювання господарських процесів, розвитку культури і освіти, вирішення соціальних проблем тощо. Їх збалансованість та оптимальність є однією з основних умов економічного зростання. У зв'язку з цим на сучасному етапі розвитку особливого значення набувають проблеми зміцнення доходної бази місцевих бюджетів.

За період з 01.01.2013 по 30.06.2016 до зведеного бюджету Вінницького району надійшло 1343,2 млн грн доходів, в т.ч. до загального фонду – 1208,8 млн грн (90%), до спеціального фонду – 134,4 млн грн (10%). Планові завдання по наповненню бюджету за досліджуваний період виконані в середньому на 106,9% уточненого річного плану.

Основну складову доходів загального фонду бюджету району у 2013-2015 роках та І півріччі 2016 року займали міжбюджетні трансферти – 850,3 млн грн, або 70,3%.

Зміни до діючого бюджетного та податкового законодавства, які набрали чинності із 01.01.2015 року, значно розширили базу надходжень до місцевих бюджетів. За рахунок нових податків додатково надійшло 59,7 млн гривень. Водночас, у зв'язку із встановленням нових нормативів відрахування податку на доходи фізичних осіб розрахункові втрати бюджету району становили 23,8 млн гривень.

Крім того, річні втрати бюджету району від зміни меж м. Вінниця і Вінницького району тільки по основних податках (ПДФО, акцизний податок, плата за землю) становили 28,0 млн гривень.

Упродовж 2013-2015 років та І півріччя 2016 року з бюджету району здійснено видатки на загальну суму 1296,6 млн грн, в т.ч. з загального фонду – 1086,2 млн грн (83,8%), спеціального – 210,4 млн грн (16,2%). Виконання бюджету за видатками по загальному фонду забезпечено в середньому на 96,7%, по спеціальному – 75,3%.

Найбільші обсяги коштів загального фонду зведеного бюджету району спрямовані на соціальний захист та соціальне забезпечення – 429,6 млн грн (39,6%), освіту – 343,0 млн грн (31,6%), охорону здоров'я – 96,7 млн грн (8,9%), державне управління – 51,9 млн грн (4,8%), культуру і мистецтво – 39,9 млн грн (3,7%).

Спеціальний фонд бюджету району, попри спрямування його більшої частини 86,4% (181,7 млн грн) на капітальні видатки, не містить достатньо фінансових ресурсів для вирішення численних соціальних проблем.

На сьогодні рівень охоплення дітей дошкільною освітою становить 63%. В 7 ДНЗ району має місце перевантаження груп: від 28 до 40 дітей в групі.

Фактична наповнюваність ЗНЗ району становить в середньому 34,1% проектної потужності, при цьому 22 ЗНЗ (57,9%) заповнені менш, ніж на

половину і лише 14 ЗНЗ на рівні 51-80% проектної потужності. Поряд з цим Лука-Мелешківська СЗШ І-ІІІ ст. та Сосонська СЗШ І-ІІІ ст. заповнені з перевищенням встановленої потужності на 32,9% і 43,7% відповідно. В 5 ЗНЗ І-ІІ ст. (35,7% від загальної кількості ЗНЗ І-ІІ ступенів) контингент учнів менше 50 осіб.

Основна частина (74,3%) комп'ютерної техніки в ЗНЗ району використовується понад 5 років та не відповідає сучасним технологічним вимогам.

Значна частина шкіл та дитячих садочків потребують вагомих капіталовкладень для проведення ремонтних робіт та покращення матеріально-технічного забезпечення. Існує потреба в оновленні обладнання, дитячих меблів, твердого та м'якого інвентарю, проведення ремонту приміщень. Потребує заміни морально застаріле обладнання харчоблоків дошкільних навчальних закладів.

Капітальних та поточних ремонтів потребують більшість приміщень медичних закладів району. Недостатнім є рівень забезпечення КЗ «Вінницький РМЦ ПМСД» медичним обладнанням, інвентарем, виробами медичного призначення - 77% від потреби. Рівень забезпечення лікувально-діагностичним обладнанням Вінницької ЦРКЛ становить 43%. З огляду на застарілу матеріально-технічну базу ЦРКЛ, нагальною є потреба у придбанні лікувально-діагностичного обладнання орієнтовною вартістю 9,2 млн гривень.

Значні обсяги фінансових ресурсів необхідні для проведення ремонтів та покращення матеріально-технічного забезпечення закладів культури.

Вагомих капіталовкладень потребує житлово-комунальне господарство. Близько 32% доріг протяжністю 333,43 км потребують капітального та 31,3% (330,1 км) доріг - поточного ремонтів (потреба в коштах близько 30,0 млн гривень).

Системи водопостачання наявні у 12 населених пунктах (36,4% загальної кількості) з протяжністю водопровідних мереж 65,4 км, з яких 25,3 км (38,7%) відпрацювали встановлені терміни експлуатації та потребують заміни.

Каналізаційні мережі наявні лише в 9 населених пунктах, їх протяжність становить 30,2 км, з яких 18,3 км (60,6%) потребують заміни (орієнтовна вартість ремонтних робіт становить близько 2,0 млн грн). Не мають системи каналізації 39,4% населених пунктів району.

Нагальною є проблема утилізації побутових відходів, оскільки розташований поблизу с. Стадниця Вінницького району полігон твердих побутових відходів організований ще у 70-их роках і експлуатується з порушенням вимог екологічної та санітарної безпеки та створює загрозу виникнення надзвичайної санітарно-епідеміологічної ситуації на прилеглій території.

Враховуючи переважну залежність місцевих бюджетів району від міжбюджетних трансфертів, державним фінансовим аудитом встановлено ряд факторів, які спричинили втрати чи недоотримання доходів бюджетів та певні резерви збільшення їх ресурсної бази, а саме:

- *використання земель за відсутності правовстановлюючих документів та несплата за їх користування коштів у розмірі орендної плати, визначеної законодавством, призвело до недоотримання місцевими бюджетами у періоді аудиту **1719,6 тис. гривень;***

- *безоплатне використання земельних ділянок, через затягування термінів державної реєстрації договорів оренди, призвело до втрати бюджетом району **32,7 тис.грн** плати за землю;*

- *недотримання нормативно-правових актів при встановленні розмірів орендної плати на земельні ділянки та не внесення змін до раніше укладених договорів оренди у зв'язку із зміною нормативно грошової оцінки землі,призвело до недоотримання **3676,3 тис.грн** плати за землю;*

- *безоплатне використання земель, що знаходяться під проектними дорогами, пасовищами, сінокосами, ярами та полями стало наслідком недоотримання місцевими бюджетами **457,0 тис. грн** надходжень орендної плати щороку;*

- *через несвоєчасний розрахунок за реалізовані земельні ділянки недоотримано Якушинецьким сільським бюджетом **189,5 тис. грн** доходів;*

- *зарахування до доходів спеціального фонду Вороновицького селищного бюджету 155,9 тис. грн від продажу земельної ділянки, що перебуває у державній власності, належних державному бюджету;*

- *нездійснення органами місцевого самоврядування контролю за повнотою сплати пайової участі у розвиток інфраструктури населених пунктів призвело до втрати бюджетом району **30611,7 тис.грн** доходів;*

- *не використання сільськими та селищними радами повною мірою своїх повноважень щодо затвердження Порядків залучення, розрахунку розміру і використання коштів пайової участі позбавило бюджет району у 2013 році можливості отримати близько **560,4 тис.грн** доходів;*

- *при недостатньому фінансуванні заходів місцевих програм, спрямованих для розв'язання найактуальніших економічних та соціально-культурних проблем розвитку району, в рамках окремих програм здійснювалося приховане фінансування бюджетних установ, що утримуються із державного бюджету на загальну суму **1673,3 тис. гривень;***

- *невиконання натуральних норм харчування дітей в ДНЗ не сприяє забезпеченню гарантованих державою соціальних нормативів харчування;*

- *встановлення розміру батьківської плати, за харчування дітей в ДНЗ, нижче законодавчо визначеного розміру не сприяло отриманню додаткових надходжень до Стрижавського селищного бюджету в обсязі **198,5 тис. гривень;***

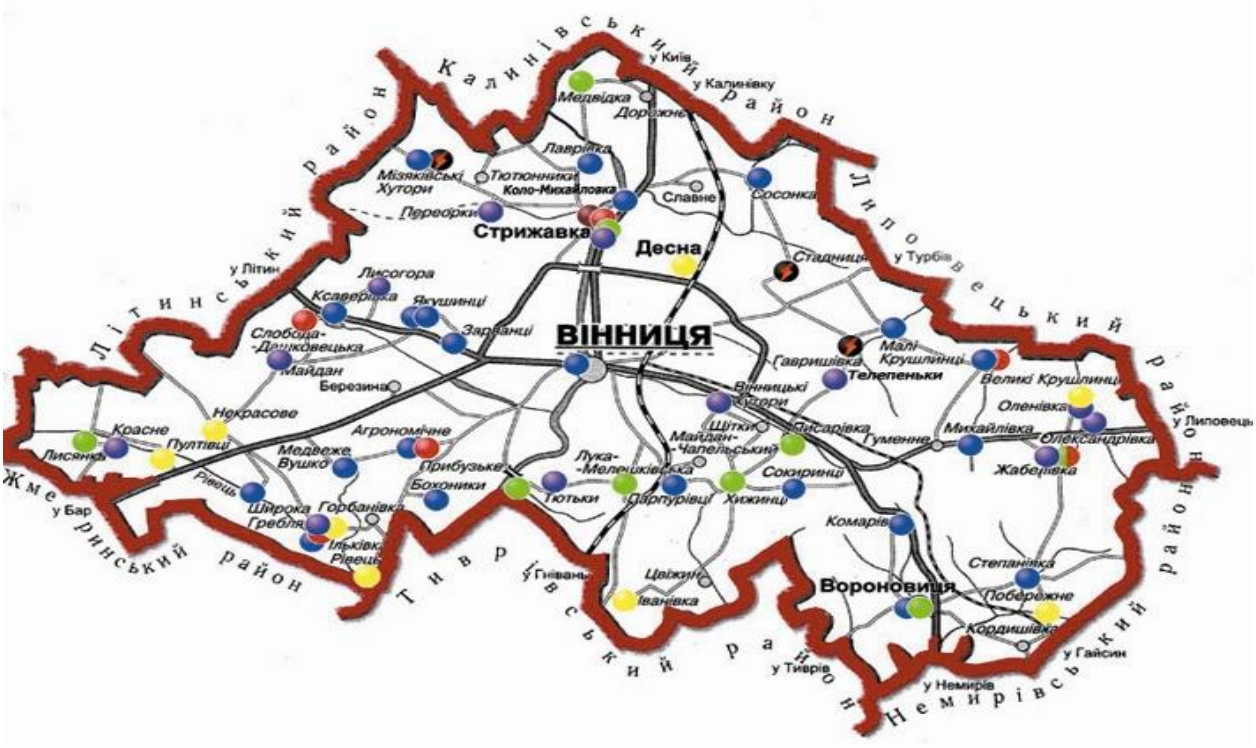
- *відсутність рішень районної ради про набуття права комунальної власності на структурні підрозділи відділу освіти та відділу культури райдержадміністрації зумовило порушення вимог бюджетного законодавства в частині здійснення видатків із районного бюджету;*

- *зволікання з прийняттям обласною та районною радами рішень про приймання-передачу комунальної установи «Вінницька центральна районна клінічна лікарня» у спільну власність територіальних громад сіл, селищ Вінницького району, створювало передумови для порушення бюджетного законодавства.*
- *незабезпечення належного рівня фінансово-бюджетної дисципліни стало наслідком фінансових порушень на загальну суму* ***3306,1 тис. гривень.***

Базуючись на результатах аудиторського дослідження, з метою підвищення ефективності використання бюджетних ресурсів і комунального майна територіальних громад Вінницького району та збільшення дохідної частини бюджету району аудиторською групою розроблені відповідні пропозиції, які відображені в розділі «Пропозиції» даного звіту.

1. ВСТУП

Вінницький район розташований у центральній частині Вінницької області, яка знаходиться у Південно-Західній частині України в межах Подільської і Придністровської височин. Район межує з Літинським, Немирівським, Тиврівським, Жмеринським, Липовецьким та Калинівським районами області.

Мал. 1. Адміністративна мапа Вінницького району

Територія району має площу 924 км^2 або 3,5% території області.

Адміністративно-територіальний устрій складається з 3 селищних та 30 сільських рад, які об'єднують 54 населених пункти та підпорядковані Вінницькій районній раді.

Адміністративний центр - місто Вінниця має статус міста обласного значення, тому не входить до складу району.

Станом на 01.01.2016 загальна чисельність населення району становила 80,0 тис. осіб, з них сільське населення – 63,0 тис. осіб або 78,8%. Із загальної чисельності населення району – 44,0 тис. осіб або 55% працездатного віку. Громадян пенсійного віку – 21,7 тис. осіб (27,1%). Щільність населення на 1 кв. км (постійного) становить 89 осіб.

Район багатий на корисні копалини, такі як: граніт, пісок, глина, торф.

По території району протікають 13 річок загальною довжиною 194 км, найбільша з них річка Південний Буг.

У структурі промислового комплексу Вінницького району провідною галуззю є харчова промисловість та переробка сільськогосподарської продукції.

На території району функціонують 27 промислових підприємств, з яких 2 - акціонерні товариства, 1 - державне підприємство, 18 - товариств з обмеженою відповідальністю та 6 - приватних підприємств.

Найбільшими промисловими підприємствами є: ПМП виробнича фірма «Панда» (виробництво мінеральних вод та інших безалкогольних напоїв); ТОВ «Вінницький комбінат хлібопродуктів №2» (виробництво борошна, хліба та хлібобулочних виробів); ПАТ «Вінниця - млин» (виробництво борошномельно-круп’яної продукції); ВАТ «Стрижавський кар’єр» (щебінь фракційний, відсів, камінь бутовий, бетон, розчин).

Агропромисловий комплекс є одним із найбільших і важливих секторів економіки району, основу якого складають 140 сільськогосподарських підприємства різних організаційно-правових форм господарювання, зокрема: приватних підприємств - 8, господарських товариств - 35, фермерських господарства - 93 та інших суб’єктів господарювання - 4. У рослинництві підприємства спеціалізуються на вирощуванні зернових культур та цукрового буряка, а у тваринництві на виробництві м’яса та молока.

Середньомісячна зарплата одного штатного працівника в сільському господарстві району станом на 01.01.2016 становила 3977,8 гривень.

У сфері малого і середнього підприємництва району станом на 01.01.2016 діє 5323 од. суб’єктів підприємницької діяльності. Одним із головних завдань розвитку малого і середнього підприємництва залишається вирішення питань зайнятості населення. В сфері малого бізнесу працює 13,8 тис. осіб.

На території району у сфері житлово-комунального господарства здійснюють діяльність 8 комунальних підприємств та 1 товариство з обмеженою відповідальністю: КП «Саланг» (засновник Вінницька районна рада), КП «Надія» (смт Вороновиця), КП «Турбота» (смт Стрижавка), КП «Сількомсервіс» (с.Якушенці), КП «Затишок» (смт Десна), КП «Бохоничанка» (с.Бохоники), КП «Крон» (с. Медвеже Вушко), КП «Добробут-2» (с.Мізяківські Хутори») та ТОВ «ЖЕК Агрономічне» (с.Агрономічне).

В районі знаходиться залізнична станція місцевого значення в смт Вороновиця та Вінницький аеропорт в с. Гаврішівка.

Загальна протяжність доріг на території району становить 12005 км, з них: державної власності - 54,9 км; комунальної власності – 1145,6 км. Через територію району проходить стратегічна траса Умань - Краковець.

Автобусним сполученням охоплено 100% населених пунктів.

На території району пасажирські перевезення здійснюють 19 суб'єктів підприємницької діяльності, з них: 6 юридичних осіб та 13 фізичних осіб.

Відповідно до ст.10 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» місцеві ради здійснюють функції і повноваження від імені та в інтересах територіальних громад.

Однією з головних складових фінансової основи місцевого самоврядування є кошти місцевих бюджетів. Відповідно, ефективність виконання функцій місцевого самоврядування, направлених на надання членам громади суспільних благ, значною мірою залежить від стану наповнення місцевих бюджетів доходами.

Обмеженість обсягу бюджетних фінансових ресурсів, які забезпечують на даний час лише мінімальні суспільні потреби, зумовила необхідність проведення державного фінансового аудиту з метою встановлення резервів наповнення місцевих бюджетів доходами, залучення яких сприятиме покращенню надання населенню суспільних благ.

2. СТРУКТУРА АУДИТУ

2.1. Мета аудиту:

- оцінка стану формування та виконання місцевих бюджетів Вінницького району;
- оцінка ефективності використання коштів місцевих бюджетів, земельних ресурсів, комунального майна, інших активів, функціонування системи внутрішнього контролю;
- оцінка діяльності місцевих органів виконавчої влади, самоврядування, головних розпорядників, розпорядників та одержувачів коштів місцевих бюджетів на всіх стадіях бюджетного процесу;
- встановлення причин, що негативно впливають на стан формування та виконання місцевих бюджетів, використання активів територіальних громад, забезпечення належного рівня державних соціальних стандартів та державних соціальних гарантій громадянам;
- визначення шляхів підвищення ефективності використання бюджетних коштів, активів територіальних громад, резервів зміцнення ресурсної бази місцевих бюджетів.

2.2. Методи аудиту.

В ході дослідження використано методи економічного та статистичного аналізу фінансової звітності, статистичні дані, проаналізовано дані ГУ Держгеокадастру у Вінницькій області, відділу Держгеокадастру у Вінницькому районі, відділ Держгеокадастру у Вінницькому районі, ГУ Державної

казначейської служби у Вінницькій області, Департаменту державної архітектурно-будівельної інспекції у Вінницькій області, Державної інспекції сільського господарства у Вінницькій області, фінансових органів щодо наявних та додаткових ресурсів досліджуваної території.

Використано результати контрольних заходів, проведених у досліджуваному періоді.

Проведено анкетування 923 батьків дітей, що відвідують дошкільні навчальні заклади (далі – ДНЗ) та 1054 батьків дітей, що відвідують загальноосвітні навчальні заклади (далі – ЗНЗ).

2.3. Учасники аудиту:

- Державна фінансова інспекція у Вінницькій області (далі – Держфінінспекція у Вінницькій області);
- Вінницька районна державна адміністрація (далі – РДА, райдержадміністрація) та її управління, відділи;
- Вінницька районна рада (далі – районна рада);
- відділ Держгеокадастру у Вінницькому районі;
- інші учасники, причетні до бюджетного процесу.

2.4. Період дослідження: з 01.01.2013 по 30.06.2016.

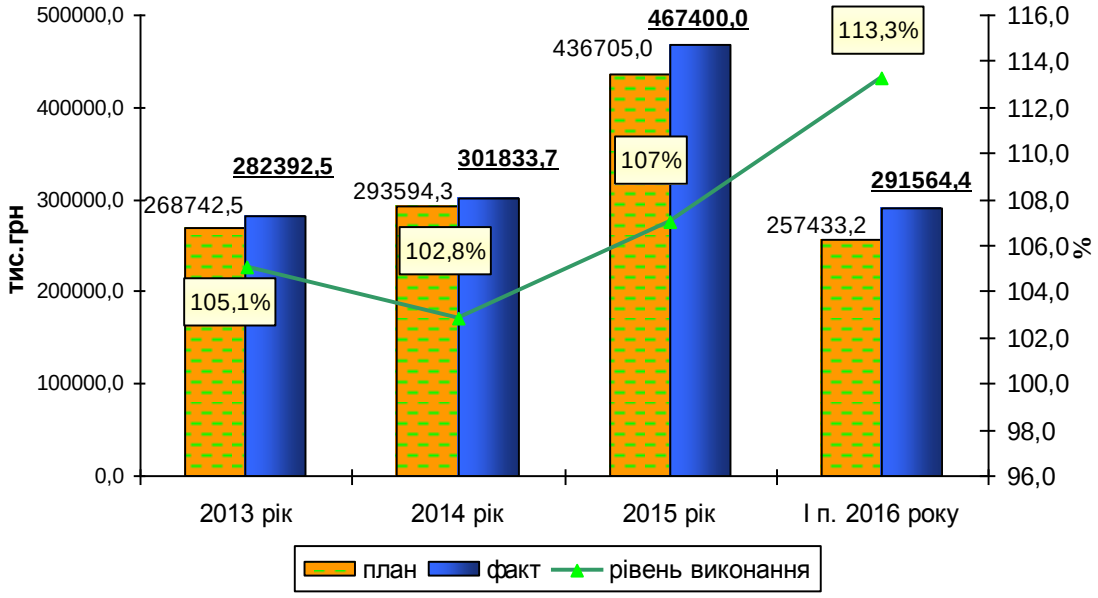
2.5. Об'єкт дослідження: стан виконання місцевих бюджетів ***з обсягом бюджетних надходжень 1343,2 млн грн,*** з них доходи загального фонду – *1208,8 млн грн* та спеціального фонду *– 134,4 млн гривень.*

3. Оцінка виконання зведеного бюджету Вінницького району та показників соціально-економічного розвитку.

3.1. Оцінка виконання доходної частини зведеного бюджету району.

До зведеного бюджету Вінницького району входять: районний, 3 селищних та 30 сільських бюджетів. За даними фінансового управління райдержадміністрації у досліджуваному періоді до зведеного бюджету району зараховано **1343190,5 тис.грн** доходів, в тому числі до загального фонду – **1208793,2 тис.грн** (90%), до спеціального фонду – **134397,3 тис.грн** (10%) (додатки 1.1-1.4).

Планові завдання по наповненню бюджету за досліджуваний період виконані в середньому на 106,9% уточненого річного плану (2013 рік – 105,1%, 2014 рік – 102,8%, 2015 рік – 107%, І півріччя 2016 року – 113,3%) (діаграма 1).

Діаграма 1. Динаміка надходжень до зведеного бюджету Вінницького району за період з 01.01.2013 по 30.06.2016.

За інформацією фінансового управління загальний обсяг **податкових надходжень** до бюджету району за 2013-2015 роки та І півріччя 2016 року становить **387489,6 тис.грн**, що складає в середньому 85,3% загального обсягу доходів, з них до загального фонду – 356459,9 тис.грн (92%) та до спеціального фонду – 31029,7 тис.грн (8%).

Основну питому вагу в загальному обсязі податкових надходжень займає податок з доходів фізичних осіб і становить 55,5%, або 215127,4 тис.грн (2013 рік – 58611,7 тис.грн (69,5%), 2014 рік – 61447,3 тис.грн (68,6%), 2015 рік – 61031,3 тис.грн (44,5%), за І півріччя 2016 року – 34037,1 тис.грн (44,6%)).

Загальний обсяг **неподаткових надходжень** за досліджуваний період становить **54666,1 тис.грн**, або 12% загального обсягу доходів.

Найбільшим джерелом формування неподаткових надходжень є власні надходження бюджетних установ, питома вага яких становить 88,6% або 48408,1 тис.грн (2013 рік – 8570,3 тис.грн (88,8%), 2014 рік – 4895,9 тис.грн (81,8%), 2015 рік – 12486,7 тис.грн (94,5%), за І півріччя 2016 року – 22455,2 тис.грн (87%)).

Упродовж досліджуваного періоду до бюджету району надійшло **12107,4 тис.грн доходів від операцій з капіталом**, що становить 2,7% загального обсягу надходжень.

Найбільшу частку в загальному обсязі доходів від операцій з капіталом займають кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення, які становлять 10601,3 тис.грн або 87,6% (2013 рік – 3717,4 тис.грн (92,2%), 2014 рік – 3903,1 тис.грн (95,3%), 2015 рік – 2892,5 тис.грн (77,2%), за І півріччя 2016 року – 88,3 тис.грн (37,9%)).

В ході аудиту встановлено, що в 2013-2014 роках у зв'язку із невиконанням впродовж року прогнозних надходжень доходів до бюджету району та з метою недопущення заборгованості із заробітної плати працівникам

бюджетної сфери та інших соціальних виплат, окремими місцевими бюджетами району отримувалися в органах Державної казначейської служби короткотермінові позички для покриття тимчасових касових розривів, пов'язаних із забезпеченням видатків загального фонду, у першу чергу на оплату праці працівників бюджетних установ та оплату комунальних послуг/енергоносіїв у межах планового бюджетного періоду. Зокрема:

- у 2013 році на загальну суму 9719,0 тис.грн, з них районним бюджетом – 8943,8 тис.грн, Деснянським селищним бюджетом – 483,6 тис.грн та Лука-Мелешківським сільським бюджетом – 291,6 тис.грн (повністю повернуті);
- у 2014 році - районним бюджетом на суму 4050,5 тис.грн (повністю повернута).

Також, у 2013 році у зв'язку з невиконанням встановлених Міністерством фінансів України розрахункових показників доходів, що враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів за 10 місяців 2013 року в сумі 2020,8 тис.грн та за 11 місяців 2013 року в сумі 2873,9 тис.грн районним бюджетом у листопаді, грудні 2013 року, за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку, одержано середньострокову позичку в сумі 2870,0 тис.грн (п.3 ст.73 Бюджетного кодексу України[1], Постанова КМУ від 29.12.2010 №1203 «Про затвердження Порядку надання Раді Міністрів АРК, місцевим державним адміністраціям і виконавчим органам відповідних місцевих рад середньострокових позик та їх погашення» - далі – Постанова №1203).

За інформацією начальника фінансового управління, станом на 20.09.2016 позика не повернута, заборгованість складає 2870,0 тис.гривень.

Слід зауважити, що впродовж 2014 року середньострокова позика не була погашена у зв'язку з тим, що річні розрахункові показники доходів, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів були виконані лише в грудні 2014 року (пункт 9 Постанови №1203), а у 2015 році – у зв'язку із відсутністю механізму повернення позики (Постанови №1203 втратила чинність від 24.03.2015 на підставі Постанови КМУ від 18 березня 2015 р. № 123 «Про внесення змін до Порядку покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України»).

Також пунктом 21 Розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України, передбачено, що погашення заборгованості за середньостроковими позиками (крім заборгованості бюджетів Автономної Республіки Крим) перед державним бюджетом, яка знаходиться на обліку в органах Державної казначейської служби не здійснюється до законодавчого врегулювання даного питання.

Варто зазначити, що у 2013-2014 роках із 33 місцевих бюджетів району 22 сільських та 3 селищних бюджети були дотаційними, зокрема загальна сума дотації вирівнювання (з 01.01.2015 базової дотації) в 2013 році становила 9396,3 тис.грн, у 2014 році – 10989,8 тис.гривень.

По решті 8 сільських бюджетах у 2013-2014 роках здійснювалося вилучення коштів до районного бюджету, а саме:

- у 2013 році - на загальну суму 6412,7 тис.грн (Якушинецька с/р – 2856,5 тис.грн, Гавришівська с/р – 1689,7 тис.грн, Бохоницька с/р – 885,6 тис.грн, Вінницько-Хутірська с/р – 541,7 тис. грн, Дорожненська с/р – 204,4 тис.грн, Медвежо-Вушківська с/р – 169,7 тис.грн, Комарівська с/р – 44,3 тис.грн, Некрасовська с/р – 20,8 тис.грн);
- у 2014 році - на суму 5658,6 тис.грн (Гавришівська с/р – 1818,7 тис.грн, Якушинецька с/р – 1784,8 тис.грн, Бохоницька с/р – 956,0 тис.грн, Вінницько-Хутірська с/р – 458,8 тис. грн, Комарівська с/р – 353,6 тис.грн, Дорожненська с/р – 190,6 тис.грн, Медвежо-Вушківська с/р – 83,0 тис.грн, Некрасовська с/р – 13,1 тис.гривень).

Варто зазначити, що з 01 січня 2015 року відповідно до зміни положень Бюджетного кодексу України[1] (Закон України[21] «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» від 28.12.2014 року №79-VIII – далі - Закон №79) сільським (селищним) бюджетам базова дотація не надається. Базова дотація бюджетам міст районного значення, селищним та сільським бюджетам надаватиметься лише у разі їх об'єднання та створення об'єднаних територіальних громад (стаття 99 Бюджетного кодексу України[1]).

Відтак, у 2015 році та І півріччі 2016 року базова дотація надавалася лише районному бюджету в сумі 8340,0 тис.грн та 6825,0 тис.грн відповідно.

Також, впродовж трьох років після набрання чинності Закону №79 (з 01.01.2015) для покриття можливих фактичних диспропорцій, під час запровадження нової моделі бюджетних взаємовідносин, місцевим бюджетам надається **стабілізаційна дотація** (як додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам) в обсязі не менше ніж 1% обсягу надходжень податків та зборів до місцевих бюджетів (пункт 19 розділу VI "Прикінцеві та перехідні положення" Бюджетного кодексу України[1] із змінами, внесеними згідно із Законом №176-VIII[23] від 10.02.2015).

Порядок та умови надання стабілізаційної дотації визначаються Кабінетом Міністрів України за погодженням з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету (Постанова[34] КМУ від 16.09.2015 №727).

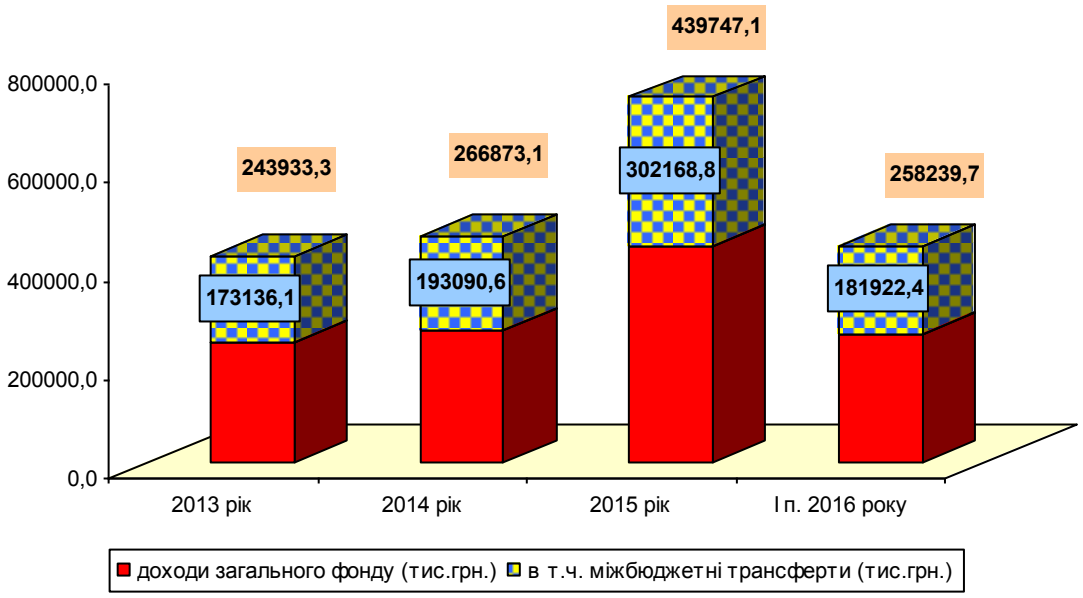
В ході дослідження встановлено, що в період аудиту на території Вінницького району стабілізаційну дотацію отримував лише районний бюджет у 2015 році в обсязі 1947,2 тис.грн (Розпорядження голови Вінницької обласної державної адміністрації від 30.10.2015 №675 «Про внесення змін до обласного бюджету на 2015 рік та затвердження Методики розподілу стабілізаційної дотації з державного бюджету місцевим бюджетам між обласним бюджетом, бюджетом обласного значення та районів області»[50]), яка була розподілена наступним чином:

- охорона здоров'я – 1157,7 тис.грн (59,5%);
- соціальний захист та соціальне забезпечення – 226,9 тис.грн (11,7%);
- освіта – 196,5 тис.грн (10,1%);
- культура і мистецтво – 191,8 тис.грн (9,8%);
- фізична культура і спорт – 122,7 тис.грн (6,3%);
- органи місцевого самоврядування – 51,6 тис.грн (2,6%).

Основну складову доходів загального фонду у 2013-2015 роках та І півріччі 2016 року займали **міжбюджетні трансферти – 850317,8 тис.грн,** або 70,3%.

Так, у 2013 році до загального фонду бюджету району надійшло

173136,1 тис.грн міжбюджетних трансфертів, що становить 71% загального фонду бюджету, у 2014 році – 193090,6 тис.грн (72,4%), у 2015 році – 302168,8 тис.грн (68,7%) та у І півріччі 2016 року – 181922,4 тис.грн (70,5%) (діаграма 2).

Діаграма 2. Динаміка доходів загального фонду зведеного бюджету Вінницького району за 2013-2015 роки та І півріччя 2016 року.

Варто зазначити, що з 01 січня 2015 року відповідно до зміни положень Бюджетного кодексу України[1] (Закон №79) скасовано розмежування джерел загального фонду на власні та закріплені доходи. Також запроваджено нові види трансфертів (базова, стабілізаційна та реверсна дотації; освітня та медична субвенції; субвенції на підготовку робітничих кадрів та на забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру).

Довідково: ***Базова дотація*** *— це трансферт, що надається з державного бюджету місцевим бюджетам для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій.* ***Реверсна дотація*** *- кошти, що передаються до державного бюджету з місцевих бюджетів для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій.* ***Стабілізаційна дотація*** *– кошти, що передбачаються у державному бюджеті для покриття фактичних диспропорцій при запровадженні нової моделі взаємовідносин державного бюджету з місцевими бюджетами.*

Упродовж 2013-2015 років та І півріччя 2016 року питома вага дотації вирівнювання/базової дотації в загальному фонді бюджету району коливалася від 35,6% у 2013 році до 3,8% у І півріччі 2016 року (2013 рік – 61595,5 тис.грн (35,6%), 2014 рік – 70211,0 тис.грн (36,4%), 2015 рік – 8340,0 тис.грн (2,8%), І півріччі 2016 року – 6825,0 тис.грн (3,8%)). Також у 2015 році та у І півріччі 2016 року до бюджету району надійшло 124319,1 тис.грн освітньої субвенції та

у І півріччі 2016 року 23063,7 тис.грн медичної субвенції, що відповідно становить 17,8% та 8,9% у доходах загального фонду бюджету району.

Планові показники з надходження міжбюджетних трансфертів не виконано в жодному із досліджуваних років, а саме у 2013 році недовиконано на 1%, у 2014 році – на 1,7%, у 2015 році – на 0,3%, у І півріччі 2016 року – на 2,4%.

В цілому в періоді аудиту бюджет району недоотримав міжбюджетних трансфертів на загальну суму 10689,4 тис.грн (1,2%), з них у 2013 році – 1832,7 тис.грн, у 2014 році – 3294,1 тис.грн, у 2015 році – 1047,3 тис.грн, за І півріччя 2016 року – 4515,4 тис.гривень. Зокрема, недоотримано:

- дотацій з державного бюджету – 59,1 тис.грн (0,6%) (додаткова дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги по догляду за інвалідом І чи ІІ групи внаслідок психічного розладу);
- субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та тимчасової державної допомоги дітям – 476,5 тис.грн (4,5%);
- субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати, вивезення побутового сміття та рідких нечистот – 6861,8 тис.грн (64,2%);
- субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг з послуг зв'язку та інших передбачених законодавством пільг (крім пільг на одержання ліків, зубопротезування, оплату електроенергії, природного і скрапленого газу на побутові потреби, твердого палива) – 629,8 тис.грн (5,9%);
- субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування програм-переможців Всеукраїнського конкурсу проектів та програм розвитку місцевого самоврядування – 427,5 тис.грн (4%);
- субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу – 189,5 тис.грн (1,8%);
- субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку територій – 321,5 тис.грн (3%);
- субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на проведення виборів депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів – 131,4 тис.грн (1,2%);
- субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім`ях за принципом «гроші ходять за дитиною» – 114,4 тис.грн (1,1%);
- субвенції на проведення видатків місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів – 113,1 тис.грн (1%);
- коштів, що надходять до районних та міських (міст Києва та Севастополя, міст республіканського і обласного значення), селищних, сільських та районних у містах бюджетів – 100,2 тис.грн (0,9%);
- інших субвенцій – 1264,6 тис.грн (11,8%).

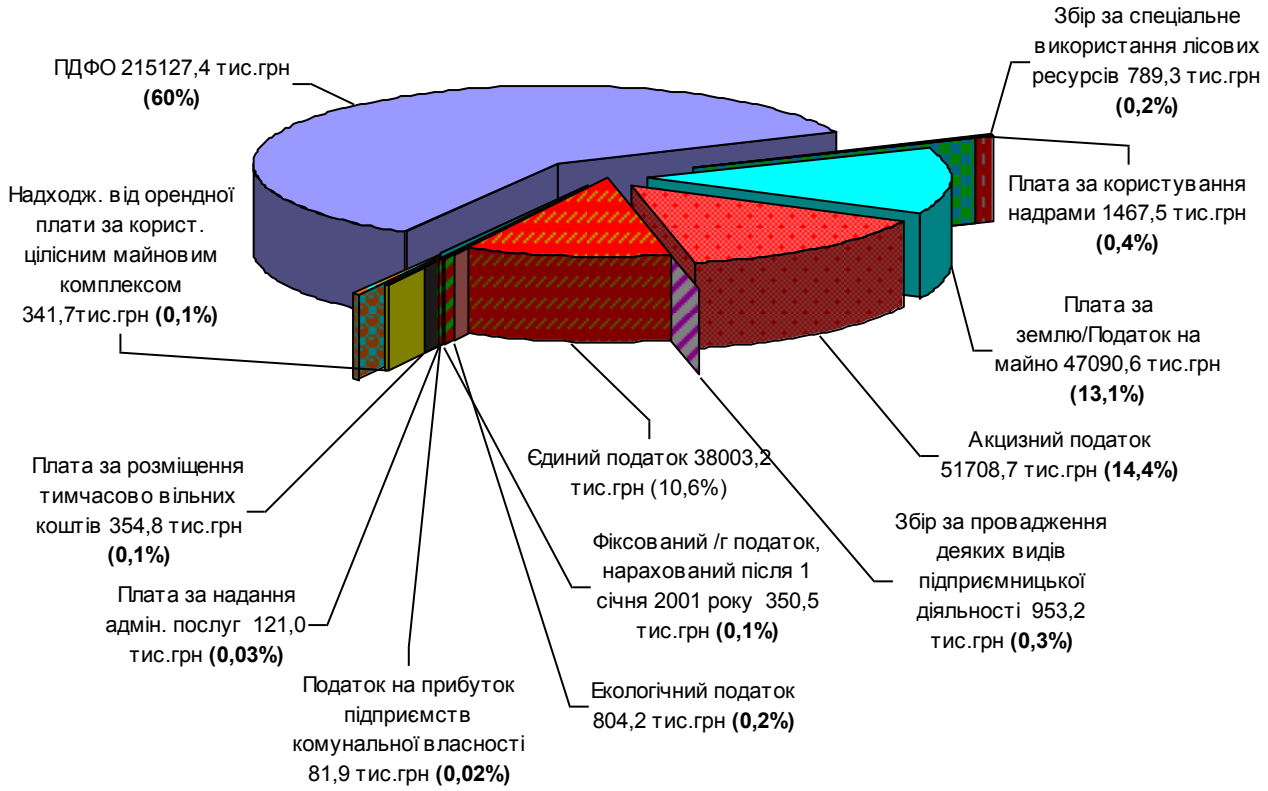
У 2013-2015 роках та І півріччі 2016 року до загального фонду бюджету району надійшло ***358475,4 тис.грн доходів (без врахування міжбюджетних трансфертів)***, що становить 117% до уточненого планового обсягу (2013 рік –

70797,2 тис.грн (103,3%), 2014 рік – 73782,5 тис.грн (106,4%), 2015 рік – 137578,3 тис.грн (120,5%), І півріччя 2016 року – 76317,3 тис.грн (140,7%)).

У 2015 році порівняно з 2013 роком надходження по доходах загального фонду (без врахування міжбюджетних трансфертів) збільшилися на 94,3% (66781,1 тис.грн), що виникло, в основному за рахунок надходжень по платі за землю (у зв'язку із переглядом розміру ставок орендної плати), єдиного та акцизного податків.

Виконання загального фонду бюджету району по доходах залежить переважно від надходження основного виду платежу – податку з доходів фізичних осіб, частка якого становить в середньому 60% (2013 рік – 82,8%, 2014 рік – 83,3%, 2015 рік – 44,4%, І півріччя 2016 року – 44,6%) (діаграма 3).

Найбільшими платниками податку в районі є: ПМП ВФ «Панда», ВМЗ «Рошен» та ТОВ БУ №7, якими у 2015 році сплачено 4196,2 тис.грн, 3932,8 тис.грн та 1826,8 тис.грн відповідно.

Діаграма 3. Структура доходів загального фонду (без врахування міжбюджетних трансфертів) зведеного бюджету Вінницького району за 2013-2015 роки та І півріччя 2016 року.

В період, що підлягав аудиту до бюджету району надійшло 215127,4 тис.грн податку з доходів фізичних осіб, що становить 105,1% запланованого обсягу надходжень (2013 рік – 58611,7 тис.грн (103%), 2014 рік – 61447,3 тис.грн (105,9%), 2015 рік – 61031,3 тис.грн (105,5%), за І півріччя 2016 року – 34037,1 тис.грн (106,7%)).

Натомість при загальному понадплановому надходженні податку до бюджету району, деякими місцевими (сільськими (селищними)) бюджетами не досягнуто планового рівня, а саме у 2013 році Вороновицьким селищним

бюджетом отримано лише 91,3% планового обсягу, Великокрушлинецьким с/б – 90,4%, Лука-Мелешківським с/б – 94,7%, Дорожненським с/б – 96%, Сосонським с/б – 96,3%, Степанівським с/б – 97,2%, Писарівським с/б – 98,6% та Парпуровецьким с/б – 98,9%; у 2014 році – Сосонським с/б – 80,4%, Побережненським с/б – 87,4%, Оленівським – с/б 87,7% та Медвежо-Вушківським с/б – 99,7%.

Друге за величиною місце у структурі доходів загального фонду бюджету району (без врахування міжбюджетних трансфертів) в періоді аудиту займав акцизний податок, питома вага якого становить 14,4%.

Так, у досліджуваному періоді до бюджету району надійшло 51708,7 тис.грн акцизного податку, що становить 175,9% запланованого обсягу надходжень (2015 рік – 33594,2 тис.грн (199 платників), за І півріччя 2016 року – 18114,5 тис.грн (188 платників). Затверджені обсяги по даному податку виконано у 2015 році – на 148,5%, у І півріччі 2016 року – на 267,3%.

Однак, при понадплановому надходженні акцизного податку до бюджету району, окремими місцевими бюджетами план не виконувався, а саме: у 2015 році – Великокрушлинецьким с/б (58,9%), Агрономічним с/б (96,3%) та Стадницьким с/б (98,1%); у І півріччі 2016 року – Майданським с/б – 46,2%, Пултівецьким с/б (48,2%), Іванівським с/б (79,6%), Ільківським с/б (80,6%), Комарівським с/б (91,1%), Мізякісько-Хутірським с/б (92,8%), Стадницьким с/б – 93,2% та Степанівським с/б – 94,7%.

Третє за величиною місце у структурі доходів загального фонду бюджету району (без врахування міжбюджетних трансфертів) у 2013-2015 роках та І півріччі 2016 року займала плата за землю, питома вага якої становить 12%.

В період, що підлягав аудиту до бюджету району надійшло 42975,3 тис.грн плати за землю, що становить 120,4% запланованого обсягу надходжень (2013 рік – 9978,2 тис.грн, 2014 року – 10301,9 тис.грн, 2015 рік – 14442,0 тис.грн, за І півріччя 2016 року – 8253,2 тис.гривень). Затверджені обсяги по даному податку виконано у 2013 році – на 105,7%, у 2014 році – на 108,8%, у 2015 році – на 122,7%, у І півріччі 2016 року – на 164,1%.

Однак, при понадплановому надходженні плати за землю до бюджету району, окремими місцевими бюджетами план не виконувався, а саме: у 2013 році - Оленівським с/б (94,1%) та Лаврівським с/б (99,1%); у 2014 році – Медвежо-Вушківським с/б (84,4%), Степанівським с/б (96,6) та Парпуровецьким с/б (97,8%); у 2015 році – Оленівським с/б (90,3%), Гуменським с/б (94,5%) та Малокрушлинецьким с/б – (96,7%); у І півріччі 2016 року – Жабелівським с/б (94,1%).

Найбільшими платниками по платі за землю в районі є: концерн «Поділля», компанія «Укренерго», ПрАТ «Стрижавський кар’єр» та ТЦ «Шок», якими у 2015 році сплачено 302,4 тис.грн, 170,3 тис.грн, 158,8 тис.грн та 154,1 тис.грн відповідно.

У 2015 році порівняно з 2013 роком надходження від плати за землю зросли на 4463,8 тис.грн або на 44,7% (з 9978,2 тис.грн до 14442,0 тис.грн), що зумовлено в основному переглядом розміру орендної плати.

Варто зазначити, що з 01.01.2015 Законом №79 розширено дохідну базу місцевих бюджетів шляхом:

- передачі з державного бюджету плати за надання адміністративних послуг (крім 50% адміністративного збору за держреєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень і державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців), державного мита;
- закріплення за місцевими бюджетами стабільних джерел - податку з доходів фізичних осіб за новими нормативами (бюджети міст обласного значення, районів - 60%, обласні бюджети - 15%, бюджет м. Києва - 40%);
- запровадження з 2015 року збору з роздрібного продажу підакцизних товарів (пиво, алкогольні напої, тютюнові вироби, нафтопродукти) за ставкою в діапазоні від 2% до 5% вартості реалізованого товару замість збору за виноградарство, садівництво та хмелярство, який надходитиме до місцевих бюджетів;
- розширення з 2015 року бази оподаткування податку на нерухомість шляхом включення до оподаткування комерційного (нежитлового) майна.

Зміни до бюджетного та податкового законодавства дали змогу у 2015 році та І півріччі 2016 року додатково отримати до бюджету району **55382,5 тис.грн**, у тому числі за рахунок:

- акцизного податку з реалізації пива, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та нафтопродуктів – 51708,7 тис.грн;
- податку на нерухомість, шляхом включення до оподаткування комерційного (нежитлового майна) – 3565,3 тис.грн;
- передачі з державного бюджету плати за надання адміністративних послуг – 108,5 тис.гривень.

Водночас, у зв'язку із встановленням нових нормативів податку з доходів фізичних осіб (2013-2014 роки – бюджет району 75% (районний - 50% та сільські (селищні, міські) - 25%), з 2015 року – бюджет району - 60% (районний - 60% та сільські (селищні, міські) - 0%) розрахункові втрати зведеного бюджету району за 2015 рік та І півріччя 2016 року становлять 23767,1 тис.гривень. При цьому за рахунок цих змін, районний бюджет додатково отримав 15844,7 тис.грн податку з доходів фізичних осіб, а сільські (селищні) бюджети - втратили 39611,8 тис.грн надходжень від данного податку.

Також слід зазначити, що відповідно до ст.291 Податкового кодексу України[2] (із змінами внесеними Законом України[22] від 28.12.2014 року №71-VIII), з 01.01.2015 відмінено фіксований сільськогосподарський податок, а замість нього запроваджено єдиний податок для платників четвертої групи. Фактично відбулося формальне включення фіксованого сільгосподатку до складу єдиного податку. Самі ж правила оподаткування сільськогосподарських товаровиробників майже не змінилися, зростання надходжень відбулось за рахунок збільшення ставок податку відповідно до рішень прийнятих органами місцевого самоврядування. Так, у 2015 році та І півріччі 2016 року до бюджету району надійшло єдиного податку з сільськогосподарських товаровиробників на загальну суму **4300,0 тис.грн** (у 2013-2014 роках надходження від фіксованого сільськогосподарського податку становили 262,3 тис.грн та 229,8 тис.грн відповідно).

Також варто зазначити, що у зв'язку із зменшенням площі Вінницького району (Постанова Верховної Ради України від 13.05.2015 №401-VIII «Про зміну і

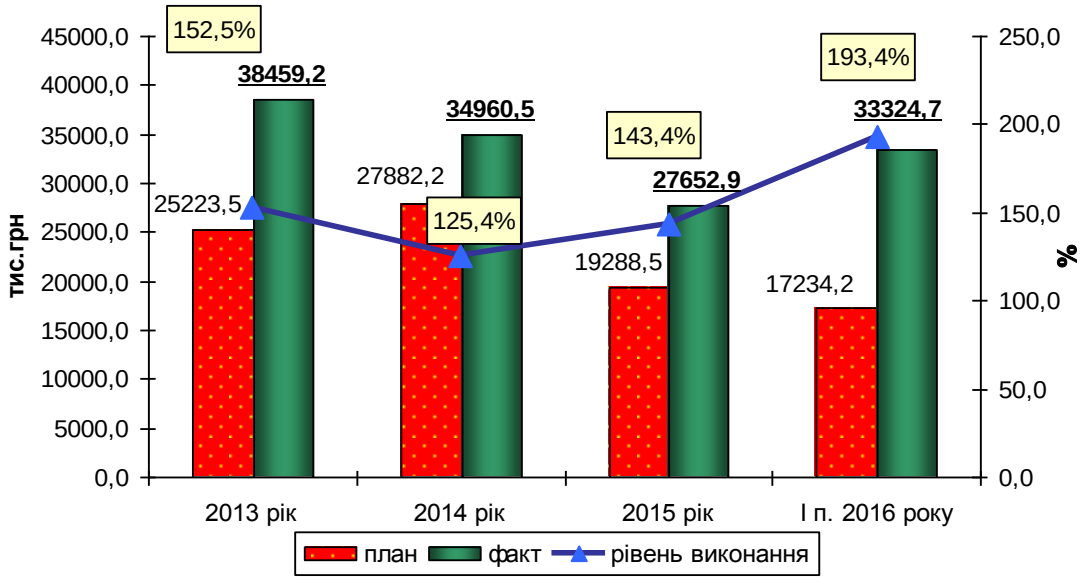
встановлення меж міста Вінниця і Вінницького району Вінницької області»[35]) та входженням частини території земель 6 місцевих рад району загальною площею 4448,97 га в межі м. Вінниця, скоротилися і надходження до бюджету району. За розрахунками працівників фінансового управління, втрати бюджету району від зміни меж м. Вінниця і Вінницького району на 2016 рік тільки по основних податках (ПДФО, акцизний податок, плата за землю) становлять **27980,7 тис.грн**, зокрема:

- акцизний податок – 15700,0 тис.грн;
- податок з доходів фізичних осіб – 10282,0 тис.грн;
- плата за землю – 1998,7 тис.гривень.

Отже, зміни до діючого бюджетного та податкового законодавства, які набрали чинності із 01.01.2015, значно розширили базу надходжень до місцевих бюджетів. Так, за рахунок нових податків у 2015 році та І півріччі 2016 року додатково ***надійшло 59682,5 тис.грн****, в тому числі: єдиного податку з сільськогосподарських товаровиробників –* ***4300,0*** *тис.грн, акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів в сумі* ***51708,7*** *тис.грн, податку на нерухоме майно –* ***3565,3*** *тис.грн, плати за надання адміністративних послуг –* ***108,5 тис.гривень****. Водночас, у зв'язку із встановленням нових нормативів відрахування податку на доходи фізичних осіб розрахункові втрати бюджету району становлять* ***23767,1 тис.гривень.***

Крім того, річні втрати бюджету району від зміни меж м. Вінниця і Вінницького району тільки по основних податках (ПДФО, акцизний податок, плата за землю) становлять майже ***27980,7 тис.гривень.***

Упродовж 2013-2015 років та І півріччя 2016 року запланований обсяг надходжень до ***спеціального фонду*** виконано в середньому на 149,9%, до якого надійшло ***134397,3 тис.грн*** (2013 рік – 38459,2 тис.грн, 2014 рік – 34960,5 тис.грн, 2015 рік – 27652,9 тис.грн, І півріччя 2016 року – 33324,7 тис.грн) (діаграма 4).

Діаграма 4. Динаміка та рівень виконання надходжень до спеціального фонду

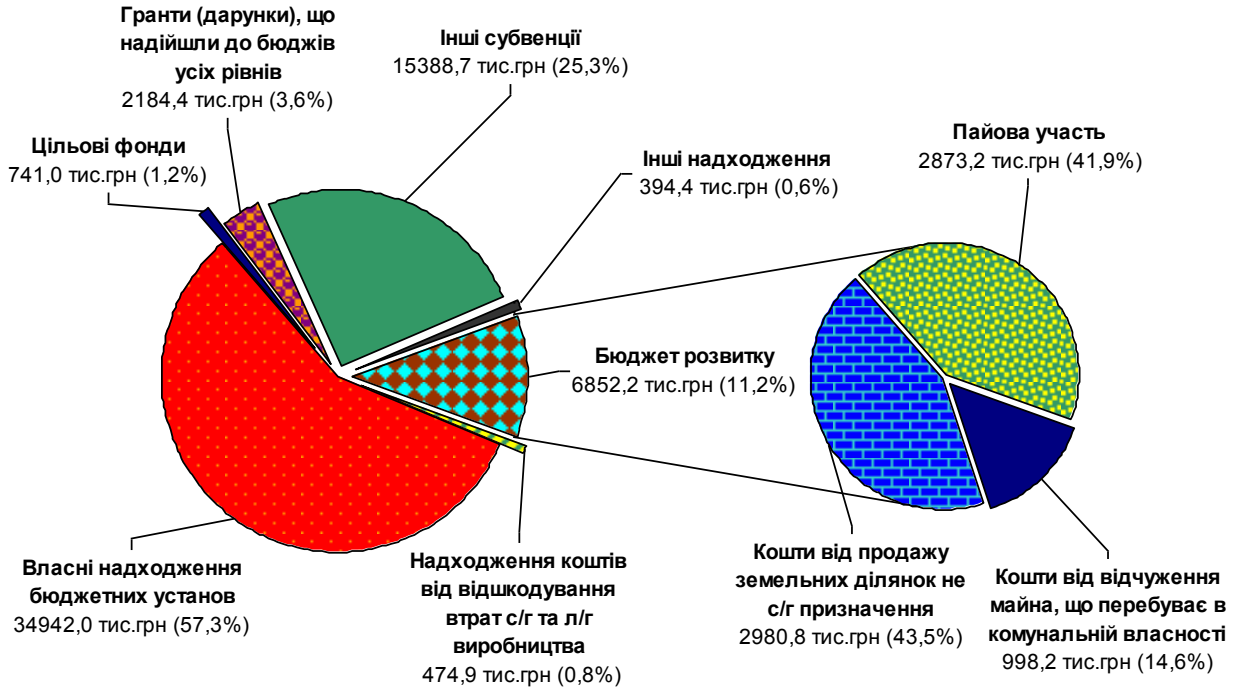
зведеного бюджету Вінницького району за 2013-2015 роки та І півріччя 2016 року.

Зокрема, виконання доходної частини спеціального фонду у 2013 році становило 152,5%, у 2014 році – 125,4%, у 2015 році – 143,4%, за І півріччя 2016 року – 193,4% уточненого річного плану) (додатки 1.1-1.4).

У 2013-2014 роках доходи спеціального фонду сформовані із:

- надходжень до **бюджету розвитку** (коштів від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення, що перебувають у державній або комунальній власності - 7620,5 тис.грн, єдиного податку – 27201,5 тис.грн, субвенцій – 7119,1 тис.грн, надходжень від відчуження майна, що знаходиться у комунальній власності – 493,3 тис.грн, податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки – 43,9 тис.грн) – **42478,3 тис.грн** (57,9%);
- власних надходжень бюджетних установ – 13466,2 тис.грн (18,3%);
- субвенцій з державного бюджету – 5089,6 тис.грн (6,9%);
- інших субвенцій – 7262,0 тис.грн (9,9%);
- збору за першу реєстрацію транспортного засобу – 1453,6 тис.грн (2%);
- екологічного податку – 1248,2 тис.грн (1,7%);
- цільових фондів, утворених місцевими органами влади – 774,6 тис.грн (1,1%);
- збору за провадження торговельної діяльності нафтопродуктами, скрапленим та стиснутим газом -691,4 тис.грн (0,9%);
- інших надходжень – 955,9 тис.грн (1,3%).

Надходження до спеціального фонду за 2015 рік та І півріччя 2016 року відображено на діаграмі 5.

Діаграма 5. Структура надходжень до спеціального фонду зведеного бюджету Вінницького району за 2015 рік та І півріччя 2016 року.

В період, що підлягає аудиту податкова заборгованість по податках і зборах, що зараховуються до місцевих бюджетів району зменшилася майже в 3 рази (з 64011,0 тис.грн до 21973,6 тис.грн) (таблиця 1).

Станом на 30.06.2016 податкова заборгованість рахувалася в сумі 21973,6 тис.грн, в тому числі борг підприємств-банкрутів 5143,0 тис.грн або

23,4%. Зокрема, в розрізі податків із загальної суми податкового боргу 16830,6 тис.грн (без врахування заборгованості підприємств-банкрутів) заборгованість рахувалася по:

- податку на додану вартість – 9259,6 тис.грн (55%);
- податку на прибуток – 1954,1 тис.грн (11,6%);
- податку на доходи фізичних осіб – 1851,5 тис.грн (11%);
- акцизному податку – 1294,7 тис.грн (7,7%);
- платі за землю – 1283,4 тис.грн (7,6%);
- єдиному податку – 334,0 тис.грн (2%);
- інших податках і зборах – 853,3 тис.грн (5,1%).

Таблиця 1

Динаміка податкової заборгованості до місцевих бюджетів Вінницького району в період із 01.01.2014 по 30.06.2016

Податковий борг, тис.грн	**Станом на 31.12.2013**	**Станом на 31.12.2014**	**Станом на 31.12.2015**	**Станом на 30.06.2016**
Загальна сума	64011,0	67475,6	33588,1	21973,6
в т.ч. борг підприємств-банкрутів	11195,8 (17,5%)	11825,4 (17,5%)	7845,9 (23,4%)	5143,0 (23,4%)
(+;-) приріст загальної суми до попереднього року	X	+3464,6 (5,4%)	-33887,5 (50,2%)	-11614,5 (34,6%)

Із загальної суми податкової заборгованості підприємств-банкрутів станом на 30.06.2016 року (5143,0 тис.грн), основні суми боргу рахуються за:

- ТОВ «Стрижавський граніт» - 1798,8 тис.грн (35%);
- ТОВ «Енергоремсервіс» – 1743,3 тис.грн (33,9%);
- ТОВ «Мізяківські Хутори» - 1305,8 тис.грн (25,4%);
- ПНВП «Залізобетонцентр» - 200,8 тис.грн (3,9%);
- ПАТ «Вінницяплодоовопостач» - 61,8 тис.грн (1,2%);
- інші підприємства – 32,5 тис.грн (0,6%).

Слід зазначити, що в структурі надходжень до спеціального фонду зведеного бюджету району 2184,4 тис. грн (3,6%) становили гранти (дарунки), які надійшли в рамках Проекту Європейського Союзу «Підтримка політики регіонального розвитку України».

Зокрема, 15.01.2015 року Європейський Союз (далі – Грантодавець) з однієї сторони та Вінницька районна рада (далі – Грантоотримувач) з іншої сторони уклали грантовий договір 2014/348-431, метою якого є надання Грантодавцем гранту на фінансування проекту «Туризм – запорука динамічного соціально-економічного розвитку сільських громад», розробленого Вінницькою районною радою.

Згідно умов Договору загальний обсяг витрат Проекту становить 289833,0 євро, з них: 259546,0 євро - кошти Грантодавця, 20287,0 євро -

Вінницької обласної ради, 5000,0 євро - Вінницької районної ради, 5000,0 євро - Вороновицької селищної ради.

Замовником робіт згідно умов Договору визначено Вінницьку районну раду. Виконання робіт здійснює ТОВ «МУР», яке відповідно до Ліцензій серії АГ №573097 від 25.01.2011 та №1-Л від 06.01.2016 виданих Державною архітектурно-будівельною інспекцією України, має право на проектування та будівельно-монтажні роботи об'єктів архітектури.

У досліджуваному періоді Вінницькою районною радою в особі голови районної ради Сітарського С.М. та ТОВ «МУР» в особі генерального директора Козловського І.О. було укладено два договори, зокрема:

- договір від 07.05.2015 №35 на суму 603,0 тис. грн на виготовлення проектно-кошторисної документації по об'єкту «Реставрація фасаду та реабілітація парку пам'ятки національного значення палацу XVIII століття Грохольських-Можайських» за адресою: Вінницька область, Вінницький район, смт Вороновиця, вул.Леніна, 26. Договірна ціна робіт складає 603,0 тис. грн (без ПДВ) та здійснюється за рахунок коштів гранту ЄС;
- договір від 25.04.2016 №25/04 на виконання робіт по реставрації фасаду та реабілітації парку пам'ятки національного значення палацу XVIII століття Грохольських-Можайських. Договірна ціна робіт складає 4295,05 тис. грн (без ПДВ) та здійснюється за рахунок коштів гранту ЄС.

Протягом 2015 року та січня-червня 2016 року загальна сума витрат на проект «Туризм-запорука динамічного соціально-економічного розвитку сільських громад» становила 2184,4 тис.грн за рахунок коштів проекту міжнародної технічної допомоги – гранту ЄС.

3.2. Оцінка виконання бюджету за видатками.

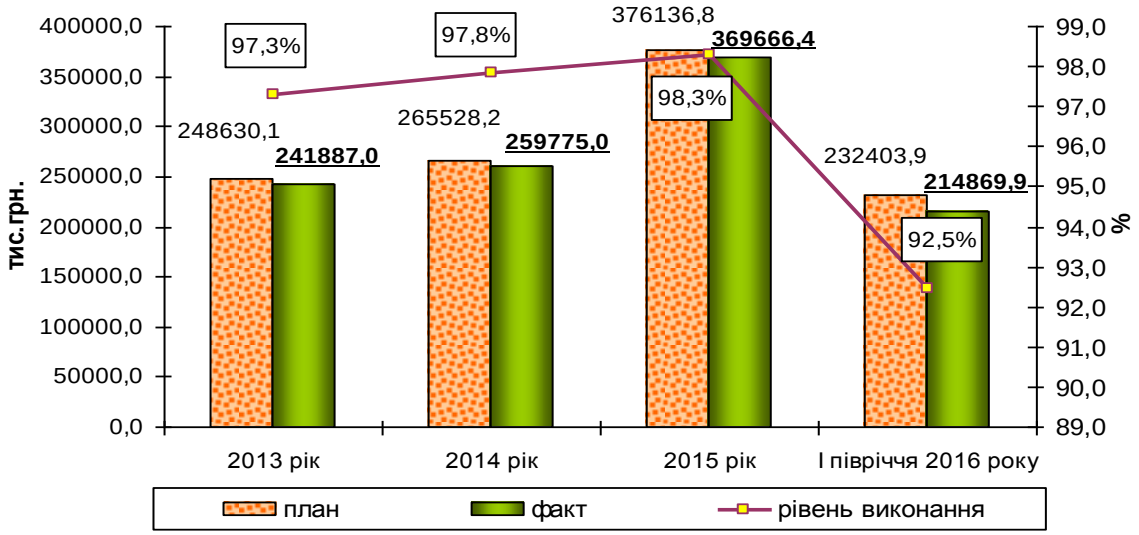
Видатки місцевих бюджетів Вінницького району розподіляються між головними розпорядниками та затверджуються рішеннями місцевих рад з урахуванням критеріїв повноти надання послуг та наближення їх до безпосереднього споживача. Головними розпорядниками коштів районного бюджету в період аудиту були:

- Вінницька районна рада;
- Вінницька районна державна адміністрація;
- відділ освіти Вінницької райдержадміністрації;
- відділ культури та туризму Вінницької райдержадміністрації;
- управління праці та соціального захисту населення Вінницької райдержадміністрації;
- управління агропромислового розвитку Вінницької райдержадміністрації
- фінансове управління Вінницької райдержадміністрації.

Впродовж 2013-2015 років та І півріччя 2016 року місцевими бюджетами Вінницького району здійснено видатки на загальну суму **1296616,5 тис.грн,** в тому числі з загального фонду – 1086198,4 тис.грн (83,8%), спеціального – 210418,1 тис.грн (16,2%) (додатки 2.1.1-2.4.1, 2.1.2-2.4.2).

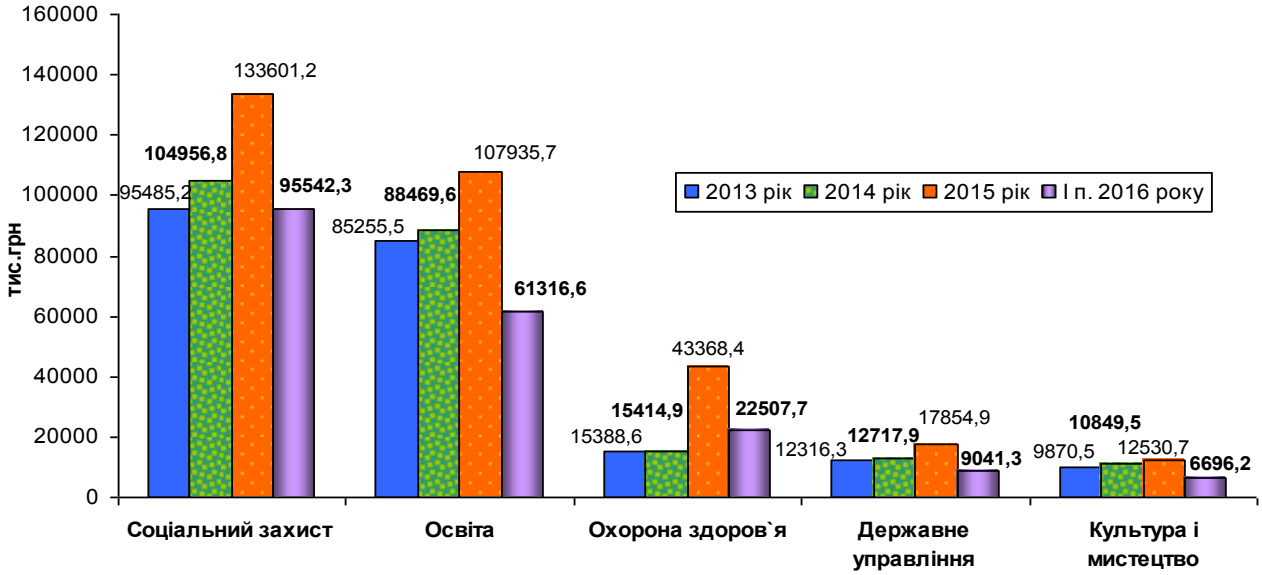
Варто зазначити, що жодного року не забезпечено використання бюджетних коштів на рівні запланованих показників. Так, за загальним фондом здійснено видатки в середньому на 96,7% уточненого плану, зокрема:

- 2013 рік – 241887,0 тис.грн, що становить 97,3% запланованого обсягу;
- 2014 рік – 259775,0 тис.грн (97,8%);
- 2015 рік – 369666,4 тис.грн (98,3%);
- І півріччя 2016 року – 214869,9 тис.грн (92,5%) (діаграма 6).

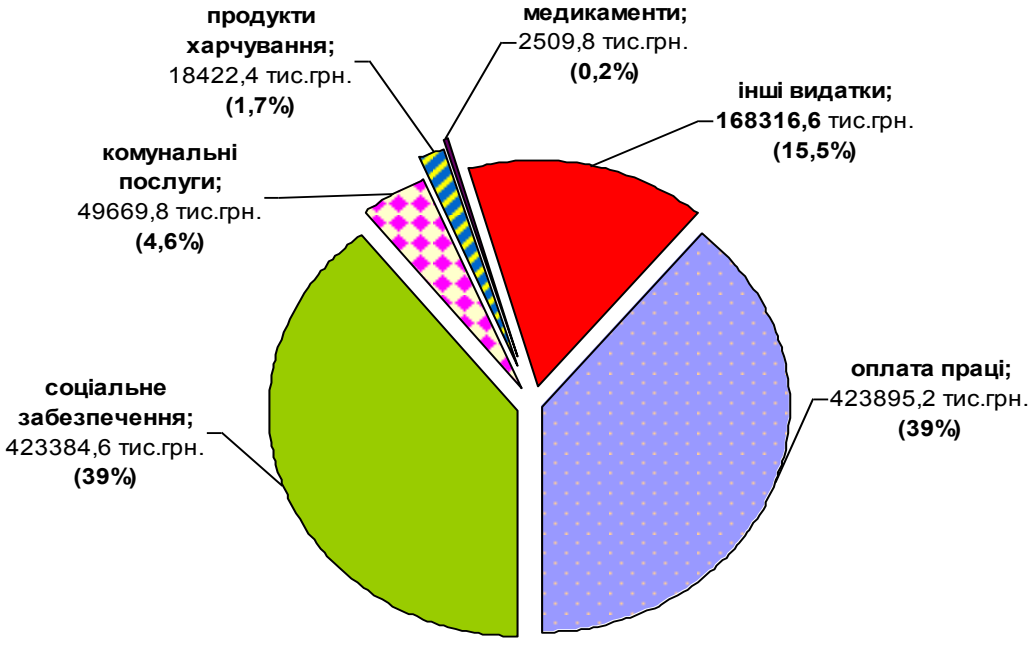
Діаграма 6. Динаміка та рівень виконання видаткової частини загального фонду місцевих бюджетів Вінницького району за 2013-2015 роки та І півріччя 2016 року.

Аналіз виконання загального фонду бюджету за функціями засвідчив, що найбільші обсяги коштів спрямовувались на **соціальний захист та соціальне забезпечення** – 429585,5 тис.грн (39,6%), **освіту** – 342977,3 тис.грн (31,6%), **охорону здоров'я** – 96679,6 тис.грн (8,9%), **державне управління** – 51930,5 тис.грн (4,8%), **культуру і мистецтво** – 39946,9 тис.грн (3,7%), **житлово-комунальне господарство** – 11000,8 тис.грн (1%), **транспорт, дорожнє господарство, зв'язок, телекомунікації та інформатику** – 6927,8 тис.грн (0,6%), **фізичну культуру і спорт** – 5049,0 тис.грн (0,5%), **інші видатки** – (видатки не віднесені до основних груп, в т.ч. субвенції на утримання дошкільних навчальних закладів та закладів культури) - 98899,3 тис.грн (9,1%) (діаграма 7).

Діаграма 7. Динаміка використання коштів загального фонду зведеного бюджету Вінницького району за функціональною класифікацією (основні галузі) за 2013-2015 роки та І півріччя 2016 року.

За економічною класифікацією 39% загального обсягу видатків загального фонду спрямовано на оплату праці і нарахування на заробітну плату – 423895,2 тис.грн, на соціальне забезпечення – 423384,6 тис.грн (39%), на оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 49669,8 тис.грн (4,6%), на продукти харчування – 18422,4 тис.грн (1,7%), на придбання предметів, матеріалів, обладнання та інвентарю – 13544,6 тис.грн (1,2%), на медикаменти – 2509,8 тис.грн (0,2%), на інші видатки (поточні трансферти, оплата послуг (крім комунальних), видатки на відрядження, окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм, поточні трансферти, інші поточні видатки) – 154772,0 тис.грн (14,3%) (діаграма 8).

Діаграма 8. Структура видатків загального фонду зведеного бюджету Вінницького району за економічною класифікацією у 2013-2015 роках та І півріччя 2016 року.

Аналіз виконання загального фонду бюджету району за видатками засвідчив недофінансування у досліджуваному періоді на 36500,7 тис.грн (з них 17534,0 тис.грн або 48% у І півріччі 2016 року), що становить 3,3% запланованого обсягу, зокрема:

- соціальний захист та соціальне забезпечення – 9498,6 тис.грн або 26% загального обсягу недофінансування;
- освіта – 8059,2 тис.грн (22,1%);
- охорона здоров'я – 2458,5 тис.грн (6,7%);
- державне управління – 3523,3 тис.грн (9,7%);
- культура і мистецтво – 2629,6 тис.грн (7,2%);
- житлово-комунальне господарство – 3262,5 тис.грн (8,9%);
- транспорт, дорожнє господарство, зв'язок, телекомунікації та інформатика – 3592,6 тис.грн (9,8%);
- фізкультура і спорт – 506,7 тис.грн (1,4%);
- інші галузі – 2969,7 тис.грн (8,2%).

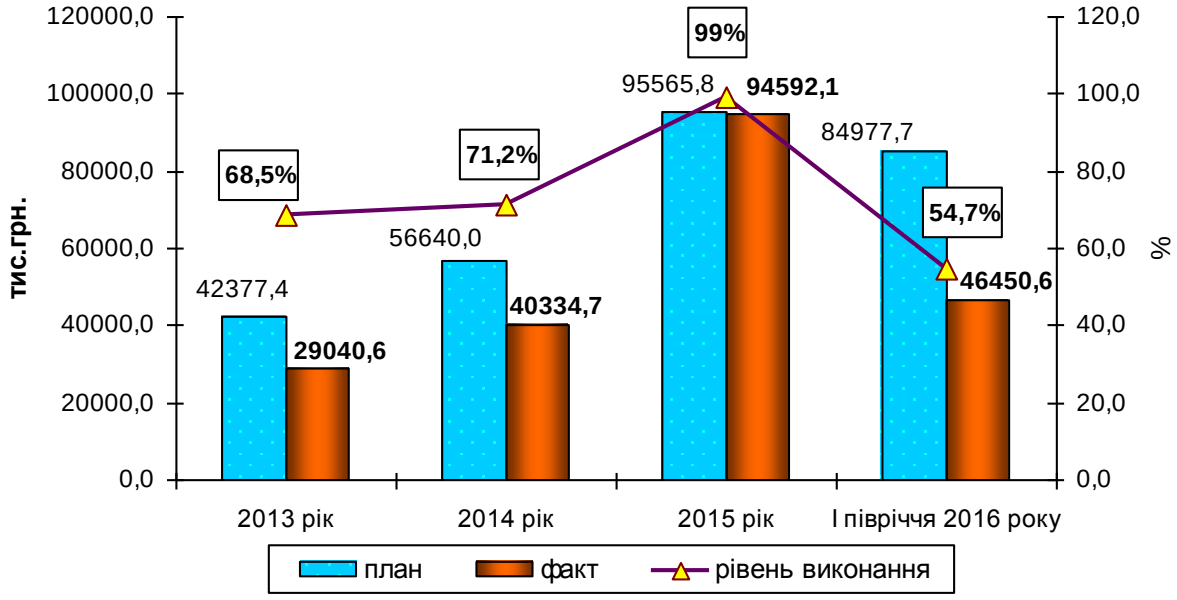
Із усного пояснення начальника фінансового управління Вінницької РДА, основною причиною недофінансування у 2013-2015 роках є непроведення платежів по незахищених статтях видатків Управлінням Державної казначейської служби у Вінницькому районі (далі – УДКСУ у Вінницькому районі).

При цьому захищені статті видатків у 2013 році профінансовано в середньому на 98,9%, у 2014 році – 98,2%, у 2015 році – 99%, у І півріччі 2016 року – 94,2%.

За **спеціальним фондом** бюджету району здійснено видатки на загальну суму **210418,1 тис.грн**, з них на:

- освіту – 54708,9 тис.грн (26%);
- транспорт і дорожнє господарство – 37720,3 тис.грн (17,9%);
- будівництво – 35539,3 тис.грн (16,9%);
- державне управління – 16857,3 тис.грн (8%);
- охорону здоров'я –14397,5 тис.грн (6,8%);
- культуру і мистецтво – 12587,0 тис.грн (6%);
- субвенції іншим бюджетам на виконання інвестиційних проектів – 5974,9 тис.грн (2,8%);
- цільові фонди – 5666,8 тис.грн (2,7%);
- житлово-комунальне господарство – 4215,5 тис.грн (2%);
- інші галузі – 22750,6 тис.грн (10,9%) (додатки 2.1.2-2.4.2).

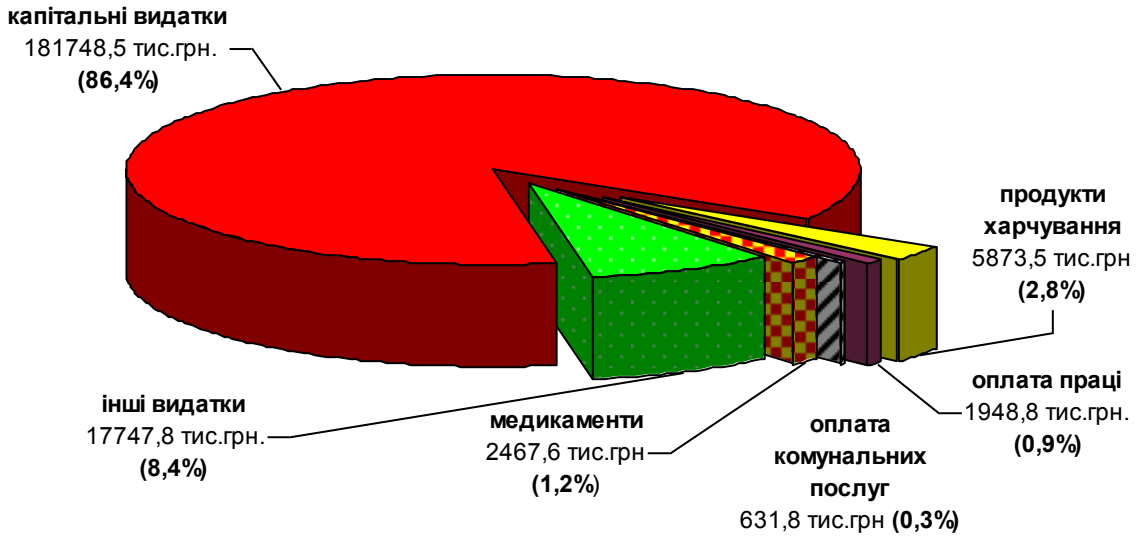
Виконання запланованих обсягів забезпечено в середньому на 75,3% уточнених кошторисних призначень (2013 – на 68,5%, 2014 – на 71,2%, 2015 – на 99%, І півріччя 2016 року – на 54,7%) (діаграма 9).

Діаграма 9. Динаміка та рівень виконання видаткової частини спеціального фонду зведеного бюджету Вінницького району за 2013-2015 роки та І півріччя 2016 року.

За економічною класифікацією найбільший обсяг видатків спеціального фонду спрямовано на капітальні видатки.

Так, у досліджуваному періоді із спеціального фонду бюджету на капітальні видатки спрямовано 181748,5 тис.грн (86,4%), на предмети, матеріали, обладнання та інвентар – 3940,0 тис.грн (1,9%), на продукти харчування – 5873,5 тис.грн (2,8%), на оплату праці –1948,8 тис.грн (0,9%), на медикаменти – 2467,6 тис.грн (1,1%), на оплату комунальних послуг – 631,8 тис.грн (0,3%), на окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм – 5175,0 тис.грн (2,5%), оплата послуг (крім комунальних) – 8154,6 тис.грн (3,9%), на інші видатки – 478,1 тис.грн (0,2%) (діаграма 10).

Діаграма 10. Структура видатків спеціального фонду зведеного бюджету Вінницького району за економічною класифікацією видатків у 2013-2015 роках та І півріччі 2016 року.

Загалом недофінансування за спеціальним фондом становило 69142,8 тис.грн, при цьому найбільше коштів недоотримали наступні галузі: будівництво (капітальні вкладення) – 28641,4 тис.грн (41,4%), освіта – 16700,9 тис.грн (24,2%), транспорт, дорожнє господарство, зв`язок, телекомунікації та інформатика – 14326,8 тис.грн (20,7%), культура і мистецтво – 6906,2 тис.грн (10%), житлово-комунальне господарство – 2049,7 тис.грн (3%).

Станом на кінець кожного досліджуваного року в бюджеті району рахувались значні залишки невикористаних коштів, які відповідно до статті 14 Бюджетного кодексу України[1] не підлягають вилученню й використовуються на проведення видатків згідно з рішеннями місцевих рад.

Обсяги залишків тимчасово вільних бюджетних коштів за загальним та спеціальним фондами зведеного бюджету Вінницького району за 2013-2015 роки та І півріччя 2016 року наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Обсяги залишків та використання тимчасово вільних бюджетних коштів за загальним та спеціальним фондами зведеного бюджету Вінницького району за 2013-2015 роки та І півріччя 2016 року

(тис.грн)

Дата (станом на)	Обсяг залишків коштів на рахунках в органах ДКСУ	в тому числі			
		загальний фонд		спеціальний фонд	
		залишки	виділено	залишки	виділено
31.12.2013	44045,1	9308,2	6665,7	34736,9	12727,6
31.12.2014	45608,5	9237,0	7049,7	36371,5	21127,5
31.12.2015	48283,1	33734,2	7939,3	14548,9	27056,6
30.06.2016 (перевиконання)	72405,4	56180,4	29247,6	16225,0	7846,6

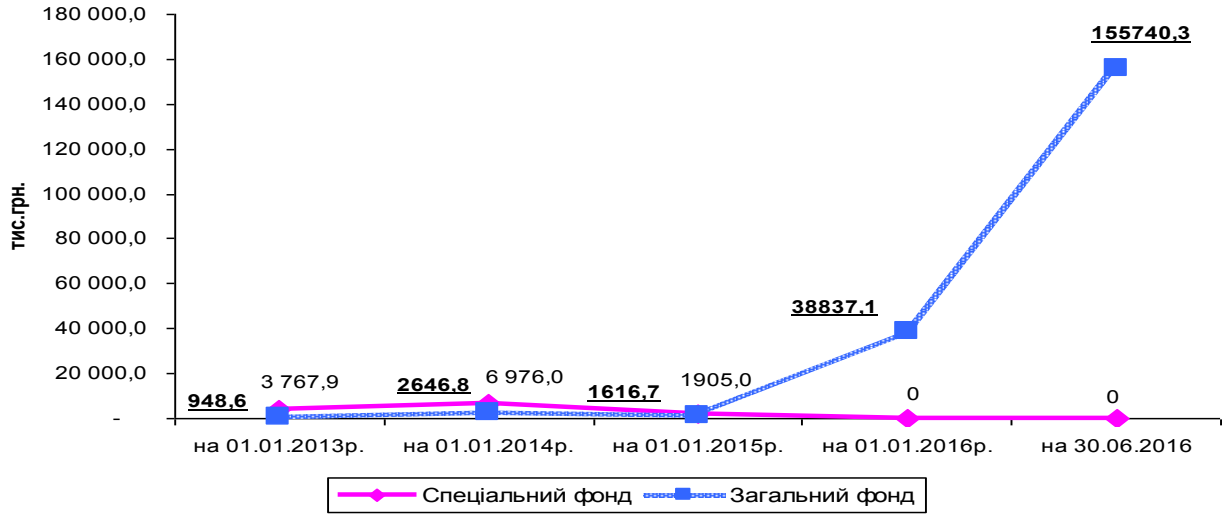
В ході аудиту встановлено, що у 2013-2015 роках та І півріччі 2016 року з бюджету району використано 119660,6 тис.грн залишків тимчасово вільних коштів, з них 50902,3 тис.грн (42,5%) із загального фонду та 68758,3 тис.грн (57,5%) із спеціального фонду. При цьому **1485,8 тис.грн** або 1,2% загального обсягу використаних коштів, спрямовано на заходи не пов’язані з фінансуванням пріоритетної соціальної сфери та які не завжди були першочерговими (нагальними) для задоволення потреб територіальних громад району. (додатки 8.1-8.4, 8.1а-8.4а)

Зокрема, на підставі рішень сесій районної ради (рішення 20 сесії 6 скликання від 14.05.2013; 29 сесії 6 скликання від 29.04.2014; 30 сесії 6 скликання від 10.07.2014; 37 сесії 6 скликання від 12.02.2015; 38 сесії 6 скликання від 24.03.2015; 38 сесії 6 скликання від 24.03.2015; 6 сесії 7 скликання від 22.02.2016) за рахунок залишків тимчасово вільних коштів надано субвенції з районного бюджету державному у 2013 році в загальному обсязі 219,9 тис.грн, у 2014 році – 155,0 тис.грн, у 2015 році – 324,0 тис.грн, у І півріччі 2016 року – 534,9 тис.грн, які в рамках окремих районних програм, спрямовані на фінансування капітальних та поточних видатків установ, що утримуються із державного бюджету. Також за рахунок залишків

тимчасово вільних коштів 19 сільських бюджетів (Гавришівського, Луко-Мелешківського, Агрономічного, Бохоницького, Вінницько-Хуторянського, Іванівського, Комарівського, Медвежо-Вушківського, Мізяківсько-Хутірського, Сокиринецького, Якушинецького, Жабелівського, Побережненського, Степанівського, Мало-Крушлинецького, Некрасівського, Парпурівського, Писарівського, Пултівецького) надано субвенції державному бюджету на загальну суму 252,0 тис.грн (2015 рік – 162,0 тис.грн, I півріччя 2016 року - 90,0 тис.грн), які теж були спрямовані на поточні видатки установ, що утримуються з державного бюджету. *(аналіз стану фінансування місцевих програм наведено у Гіпотезі 4 аудиторського звіту)*

Поряд з цим, недостатньо виділяється коштів на проведення ремонтних робіт та покращення матеріально-технічної бази об'єктів соціально-культурної сфери та інфраструктури. Зокрема, значних капіталовкладень потребують загальноосвітні, дошкільні та позашкільні заклади району, заклади охорони здоров'я, культури, житлово-комунальне господарство та інші галузі. Потреба в коштах тільки на першочергові заходи по цих галузях складає близько 72,6 млн гривень. *(аналіз стану фінансового та матеріально-технічного забезпечення даних галузей наведено у розділі 3.3 аудиторського звіту)*

Аналіз кредиторської заборгованості за загальним фондом бюджету району засвідчив її зростання від 948,6 тис.грн станом на 01.01.2013 до 155740,3 тис.грн станом на 30.06.2016, за спеціальним фондом – зменшення від 3767,9 тис.грн станом на 01.01.2013 до 1905,0 тис.грн станом на 01.01.2015. Станом на 01.01.2016 та на 30.06.2016 кредиторська заборгованість по спеціальному фонду відсутня (діаграма 11).

Діаграма 11. Динаміка кредиторської заборгованості за загальним та спеціальним фондами зведеного бюджету Вінницького району за 2013-2015 роки та I півріччя 2016 року.

За усним поясненням начальника фінансового управління Вінницької РДА основними причинами виникнення кредиторської заборгованості як за загальним, так і за спеціальним фондом є зареєстровані фінансові зобов'язання та не проведені платіжні доручення управлінням Державної казначейської служби України у Вінницькому районі.

Найбільші обсяги кредиторської заборгованості по загальному фонду рахувалися:

- за підсумками 2013 року за видатками на:
  - ✓ **освіту –** 679,5 тис.грн (25,7%);
  - ✓ **житлово-комунальне господарство (**благоустрій) – 480,7 тис.грн (18,2%);
  - ✓ **соціальний захист та соціальне забезпечення** – 475,7 тис.грн (18%);
  - ✓ **транспорт, дорожнє господарство, зв`язок, телекомунікації та інформатика** (компенсаційні виплати за пільговий проїзд) – 417,0 тис.грн (15,8%);
- за підсумками 2014 року за видатками на:
  - ✓ **соціальний захист та соціальне забезпечення** – 1042,9 тис.грн (64,5%);
  - ✓ **освіту –** 225,4 тис.грн (13,9%);
- за підсумками 2015 року та І півріччя 2016 року за видатками на:
  - ✓ **соціальний захист та соціальне забезпечення** – 38665,6 тис.грн (99,6%) та 155378,2 тис.грн (99,8%) відповідно. (додаток 11.1)

По спеціальному фонду за підсумками 2013 року найбільша сума кредиторської заборгованості рахувалася по видатках на **будівництво** – 2678,7 тис.грн (38,4%), **транспорт, дорожнє господарство, зв`язок, телекомунікації та інформатику** (ремонт та утримання автомобільних доріг) – 2040,3 тис.грн (29,2%), **освіту** – 943,1 тис.грн (13,5%); за підсумками 2014 року - на **будівництво** – 1200,8 тис.грн (63%), на **освіту** – 245,3 тис.грн (12,9%); станом на 01.01.2016 та на 30.06.2016 кредиторська заборгованість відсутня. (додаток 11.2)

Варто зазначити, що станом на 30.06.2016, через недостатнє фінансування, по загальному фонду бюджету району за видатками на **соціальний захист та соціальне забезпечення** рахується прострочена кредиторська заборгованість в сумі 110,0 тис.грн, з них 94,8 тис.грн компенсаційні виплати на пільговий проїзд автомобільним транспортом окремим категоріям громадян (виникла у зв'язку з припиненням діяльності перевізника) та інші виплати населенню – 15,2 тис.гривень.

Впродовж періоду, що підлягав аудиту дебіторська заборгованість рахувалась як за загальним так і за спеціальним фондами бюджету району, зокрема:

- **по загальному фонду станом на:**
  - ✓ 01.01.2013 – 37,9 тис.грн (з них найбільші суми: 13,8 тис.грн або 36,4% – надання пільгового довгострокового кредиту громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла; 11,0 тис.грн (29%) – повернення бюджетних позичок фермерським господарствам та 10,6 тис.грн (28%) – надання державного пільгового кредиту індивідуальним сільським забудовникам);
  - ✓ 01.01.2014 – 31,5 тис.грн (з них найбільші суми: 11,2 тис.грн або 35,6% – надання пільгового довгострокового кредиту громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла; 11,0 тис.грн (34,9%) – повернення бюджетних позичок фермерським господарствам та 8,9 тис.грн (28,3%) – надання державного пільгового кредиту індивідуальним сільським забудовникам);
  - ✓ 01.01.2015 – 95,0 тис.грн (з них найбільша сума 63,7 тис.грн (67,1%) на соціальний захист та соціальне забезпечення);

✓ 01.01.2016 – 250,4 тис.грн (з них найбільші суми 108,6 тис.грн (43,4%) на органи місцевого самоврядування, 52,6 тис.грн (21%) - на соціальний захист та соціальне забезпечення та 42,0 тис.грн (16,8%) – на освіту);

✓ 30.06.2016 – 277,9 тис.грн (з них найбільші суми 142,9 тис.грн (51,4%) на освіту та 47,0 тис.грн (16,9%) - на соціальний захист та соціальне забезпечення); (додаток 10.1)

- **по спеціальному фонду станом на:**

✓ 01.01.2013 та 01.01.2014 – 8,9 тис.грн (на будівництво);

✓ 01.01.2015 – заборгованість відсутня;

✓ 01.01.2016 – 38,5 тис.грн (на культуру та мистецтво);

✓ 30.06.2016 – 1303,0 тис.грн (з них найбільші суми 980,8 тис.грн (75,3%) на освіту та 151,5 тис.грн (11,6%) - на будівництво). (додаток 10.2)

Отже, значна частина (70,3%) офіційних трансфертів у загальному обсязі доходів зведеного бюджету району, запозичення в органах Державної казначейської служби коротко- та середньострокових позичок, а також потреба в стабілізаційній дотації з державного бюджету не дозволяють позитивно охарактеризувати економічний стан району та не сприяють його соціально-економічному розвитку.

Дефіцит власної доходної бази місцевих бюджетів ставить соціально-економічний розвиток території в жорстку залежність від державного бюджету і унеможливлює направлення достатніх ресурсів на вирішення нагальних потреб району та на розвиток мережі закладів, що утримуються за рахунок місцевих бюджетів.

3.3. Стан забезпечення інтересів територіальної громади щодо якості соціальних послуг.

3.3.1 Стан надання соціальних гарантій у сфері «Освіта».

Впродовж періоду, що підлягав державному фінансовому аудиту на забезпечення функціонування закладів освіти із загального фонду бюджету спрямовано 342977,4 тис. грн, з них на утримання:

- загальноосвітніх навчальних закладів – 260043,8 тис. грн (75,8%);
- дошкільних навчальних закладів – 59647,5 тис. грн (17,4%);
- дитячих будинків (в т.ч. сімейного типу) – 6114,4 тис.грн (1,8%);
- інших закладів та фінансування заходів у сфері освіти – 17171,7 тис.грн (5%).

Крім того, зі спеціального фонду спрямовано 54709,0 тис.грн, в тому числі на капітальні видатки – 43844,7 тис.грн (80%). Із загального фонду бюджету району капітальні вкладення в галузь не здійснювались.

Дошкільна освіта

З метою надання дошкільної освіти на території району функціонує 27 навчальних закладів (далі – ДНЗ), з них: 9 - НВК. Станом на 30.06.2016 дошкільні навчальні заклади відвідувало 1909 дітей, що майже на 5% більше ніж станом на 01.01.2013 року (1814 дітей). Рівень охоплення дітей дошкільною освітою становить 63%.

Станом на 30.06.2016 існує потреба у забезпеченні дошкільною освітою (черга) по 4 ДНЗ (смт Вороновиця, с. Л.Мелешківська, с. Агрономічне та

с. Якушинці) 209 дітей, що майже на 40% більше ніж у 2014 році (в черзі перебувало 150 дітей по 5 ДНЗ).

Відповідно до статті 14 Закону України від 11.07.2001 №2628-III «Про дошкільну освіту» (далі – Закон №2628) наповнюваність груп для дітей віком від 1 до 3 років повинна становити 15 осіб, для дітей від 3 до 6 років – 20 осіб.

Однак в окремих ДНЗ району має місце перевантаження груп, насамперед у ДНЗ «Веселка» (с.Лука-Мелешківська) – в 1,9 рази, в ДНЗ «Лісова казка» (с.Писарівка) – в 1,7 рази, в ДНЗ «Золотий ключик» (с. Хижинці) – в 1,7 рази, в ДНЗ «Барвінок» (с.Якушинці) – в 1,6 рази, в ДНЗ «Сонечко» (с.Агрономічне) – в 1,5 рази, в ДНЗ «Дзвіночок» (с.Бохоники) – на 45%, в ДНЗ «Яблунька» (с. М.Крушлинці) – на 40%.

З 27 ДНЗ 15 закладів (55,5%) розміщені у типових приміщеннях, 12 (44,5%) – у пристосованих.

Річні витрати коштів на одного вихованця ДНЗ у 2015 році зросли відносно 2013 року на 5,0 тис. грн або на 35,2%, і становили 14,2 тис. гривень.

Для забезпечення харчування дітей протягом періоду дослідження використано 9431,1 тис. грн бюджетних коштів, з них із загального фонду бюджету – 6420,8 тис. грн (68,1%), зі спеціального – 3010,3 тис. грн (31,9%).

За останні три роки видатки на закупівлю продуктів харчування зросли на 839,5 тис.грн, або в 1,4 рази і становили у 2015 році 3053,1 тис. гривень.

Середня вартість харчування дитини в день у 2013 році становила 9,59 грн, у 2014 році – 12,56 грн, у 2015 році – 15,42 гривень.

У періоді, що підлягав державному фінансовому аудиту видатки на медичне обслуговування дітей (по КЕКВ 2220 «Медикаменти та перев'язувальні матеріали») здійснено в обсязі 26,6 тис.грн, що становить лише 0,008% загального обсягу видатків на дошкільну освіту.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 04.11.2010 №1055 «Про затвердження Типових штатних нормативів дошкільних навчальних закладів»[39] у кожному ДНЗ району передбачено посаду медичної сестри. Однак, станом на 30.06.2016 медичні працівники є лише в 14 ДНЗ району (51,8% загальної кількості закладів), натомість в інших 13 садочках (48,2%) посади медичних сестер штатними розписами не передбачені, медичне обслуговування дітей здійснюють працівники сільських фельдшерсько-акушерських пунктів.

В ході анкетування 353 батьків (38,2% респондентів), діти яких відвідують ДНЗ, зазначили про недостатній рівень медичного обслуговування дітей у ДНЗ.

За інформацією відділу освіти райдержадміністрації для покращення стану матеріально-технічної бази в Степанівському НВК необхідно здійснити капітальний ремонт даху та заміну вікон, реконструкцію системи опалення з влаштуванням твердопаливної котельні (орієнтовна потреба в коштах становить 840,0 тис. гривень).

Через обмеженість фінансових ресурсів протягом тривалого часу незавершеним залишається добудова будівлі під дитячий садок потужністю на 40 місць в с. Сосонка, будівництво якого розпочато ще у 2012 році, станом на 30.06.2016 рівень готовності об'єкта становить 36% (орієнтовний обсяг коштів складає понад 2,0 млн грн).

Також, Великокрушлинецькою сільською радою у 2013 році придбано будівлю вартістю 635,9 тис. грн для розміщення дитячого садочка, однак, у зв'язку з відсутністю коштів на проведення капітального ремонту приміщень, заклад не функціонує.

В ході анкетування батьків, діти яких відвідують ДНЗ, 414 респонденти (44,9% опитаних) вказали на недостатню матеріально-технічну базу закладів та зазначили, що закладами проводяться збори батьківських коштів на придбання інвентарю, меблів, іграшок та проведення ремонтних робіт.

Загальноосвітні навчальні заклади

Станом на 30.06.2016 в районі функціонує 38 навчальних заклади, із яких школи І-ІІІ ступенів – 20 (52,6%), школи І-ІІ ступенів – 14 (36,8%) та школи І ступеня – 4 (10,5%).

У 2015/2016 навчальному році у ЗНЗ навчалося 6534 дітей. У порівнянні із попередніми 2013/2014 та 2014/2015 навчальними роками контингент учнів збільшився на 339 та 245 осіб, або на 5,5% та 3,9%, відповідно, кількість класів – на 6 (з 410 до 416), кількість педагогічних працівників на 57 ос. або на 7,1% (з 799 ос. до 856 ос.). Частка педагогічних працівників, що досягли пенсійного віку у 2015/2016 н.р. становила 10,3%, що на 0,8 відсоткових пунктів менше ніж у 2013/2014 н.р. (11,1%).

Майже усі ЗНЗ розміщені у типових приміщеннях, крім Вороновицької ЗОШ І-ІІ ст. №2 (у пристосованому). Спортивними залами обладнанні 34 ЗНЗ або 89,5%, стадіонами 23 (60,5%), спортивними майданчиками – усі ЗНЗ. Медичні пункти наявні лише в кожному третьому ЗНЗ (в 13 із 38).

Для обігріву приміщень 8 ЗНЗ використовують пічне опалення, 23 – опалення котельнею із застосуванням вугілля та дровами, 2 ЗНЗ – електроопалення та 7 ЗНЗ – газове опалення.

В ході аудиту встановлено, що станом на 30.06.2016 фактична наповнюваність навчальних закладів району становить в середньому 34,1% проектної потужності, при цьому 22 ЗНЗ (57,9%) заповнені менш, ніж на половину і лише 14 ЗНЗ на рівні 51-80% проектної потужності. Поряд з цим Лука-Мелешківська СЗШ І-ІІІ ст. та Сосонська СЗШ І-ІІІ ст. заповнені з перевищенням встановленої потужності на 32,9% і 43,7% відповідно.

У 2015/2016 н.р. в районі функціонувало 5 ЗОШ з наповнюваністю до 50 учнів, а саме: Деснянський НВК ЗОШ І ст. – 37 учнів, Ксаверівська СЗШ І ст. – 31 учень, Широкогребельський НВК ЗОШ І-ІІ ст. – 17 учнів, Медвідський НВК ЗОШ І ст. – 17 учнів та Лисогірська СЗШ І ст. – 15 учнів.

Рівень забезпечення учнів ЗНЗ підручниками знизився в середньому на

2,0 відсоткових пунктів і становив у 2015/2016 навчальному році 98,3%, а саме через неповне забезпечення підручниками учнів 2-х та 10-х класів.

Комп'ютерною технікою забезпечені усі ЗНЗ району, в яких станом на 30.06.2016 є в наявності 471 од. техніки. Найвищою по району (до 10 учнів на комп'ютер) є забезпеченість у Медвідському НВК: ЗОШ І ст. – ДНЗ (3 ос.), Вороновицькій ЗОШ І-ІІ ст. №2 (8 ос.), Михайлівській СЗН І-ІІ ст. (9 ос.), Великокрушлинецькій ЗОШ І-ІІ ст. (8 ос.), Іванівській СЗН І-ІІ ст. (7 ос.). Найнижчою по району (понад 20 учнів на комп'ютер) є забезпеченість у Степанівському НВК: ЗОШ І-ІІ ст. – ДНЗ (23 ос.), Ксаверівській СЗШ І ст.(31 ос.), Пултівецькій СЗШ І-ІІ ст. (38 ос.) та в Переорській СЗШ І – ІІ ст. - 53 учні на один комп'ютер.

Водночас із наявної комп'ютерної техніки (471 од.) понад 5 років використовується 350 (74,3%) комп'ютерів, що є свідченням їх застарілого стану та невідповідності сучасним технологічним вимогам. Потреба в коштах на придбання нової комп'ютерної техніки, за розрахунками відділу освіти, становить близько 0,5 млн гривень.

У періоді аудиту підвезенням до місць навчання та додому забезпечено усіх учнів, що його потребували, а саме: у 2013 році – 1101 учня, у 2014 році – 1029 учнів, у 2015 році – 965 учнів, у І півріччі 2016 року – 1006 учнів. Зокрема, підвіз учнів здійснюється 7 шкільними автобусами.

У 2015/2016 н.р. гарячим харчуванням охоплено 5096 учнів, або 78,0% їх загальної чисельності, при цьому учні 1-4 класів та пільгових категорій харчуються безкоштовно.

У досліджуваному періоді вартість одноразового харчування в розрахунку на 1 учня становила від 5,0 до 6,0 гривень.

Загалом упродовж періоду аудиту на закупівлю продуктів харчування витрачено з бюджету 11880,5 тис. грн, в тому числі із загального фонду бюджету – 9099,5 тис. грн (76,6%), зі спеціального – 2781,0 тис. грн (23,4%).

У 2015 році видатки на продукти харчування збільшилися порівняно з 2013 роком на 345,0 тис. грн або на 11,8% і становили 3254,2 тис.гривень.

Водночас збільшились видатки на утримання одного учня - з 10,4 тис. грн у 2013 році до 12,1 тис. грн у 2015 році, або на 16,3% та на один клас – з 154,8 тис. грн у 2013 році до 187,8 тис. грн у 2015 році (на 21,3%).

Відповідно до штатних розписів ЗНЗ, станом на 30.06.2016 посади медичних сестер введено лише в 13 навчальних закладах Натомість в інших 25 навчальних закладах обов'язки шкільних медичних сестер покладені на фельдшерів ФАПів та ФП району.

Аналіз інформації Головного управління Держпродспоживслужби у Вінницькій області засвідчив недостатній рівень дотримання санітарно-епідеміологічного режиму в окремих ЗНЗ. Зокрема:

- у 2013 році проведено перевірок в 66 ЗНЗ, з них виявлено порушень в 5 закладах: ЗОШ с.Агрономічне (потребують заміни жалюзі в комп'ютерному класі та заміна вікон); ЗОШ І-ІІ ст. с.Ш.Гребля (відсутнє приміщення (кладова) для зберігання харчових продуктів, потребує ремонту тин на території школи); ЗОШ І-ІІІ ст. с.М.Вушко (відсутні рукомийники в

майстерні, потребує проведення ремонту стеля в приміщенні навчальних класів); ЗОШ. І-ІІІ ст. с.М.Крушлинці (потребує проведення демонтажу аварійне приміщення вбиральні); НВК:ЗОШ І-ІІ ст.-ДНЗ смт. Десна (відсутні перегородки у внутрішніх туалетах);

- у 2014 році проведено перевірок в 56 ЗОШ, з них виявлено порушень в 9 закладах: ЗОШ І-ІІ ст. с.Лаврівка, ЗОШ І-ІІІст. с. М.Хутори, ЗОШ І-ІІ ст. с.Переорки, ЗОШ І-ІІІ ст. с.Степанівка, ЗОШ І-ІІ ст. № 2 смт Вороновиця, ЗОШ І-ІІ ст. с.Іванівка, ЗОШ І-ІІІст. с.Лука-Мелешківська, ЗОШ І-ІІІ ст.-ліцей смт Стрижавка, ЗОШ І-ІІ ст с.Зарванці (потребує оновлення кухонний інвентар, відсутні ємності для дезінфекції яєць, потребують обладнання сітками віконні рами, порушено товарне сусідство при зберіганні продуктів харчування);

- у 2015 році проведено 38 перевірок ЗОШ в ході комісійного об'їзду спільно з Департаментом освіти і науки ОДА, порушень не виявлено.

- у 2016 році проведено 45 перевірок ЗОШ, з них виявлено порушень в 4 закладах: НВК: ЗОШ І-ІІ ст. - ДНЗ с. Ш.Гребля (потребує проведення капітального ремонту та перекриття даху приміщення школи, завершення будівництва внутрішньої вбиральні, ремонт груби в приміщенні їдальні); ЗОШ І-ІІІ ст. с.Бохоники (не дотримуються правил відбору та зберігання добових страв, відсутнє маркування на технічному інвентарю); НВК: ЗОШ І-ІІІст.-ДНЗ с.Вінницькі Хутори (невпорядковано зберігання добових страв, потребує поновлення ростомір та таблиця для визначення гостроти зору); ЗОШ І-ІІІ ст. с.Якушинці (потребує поновлення розробний реманент на харчоблоці (ножі)).

В ході анкетування батьків, діти яких відвідують ЗНЗ району, 695 респондентів (65,9% опитаних) вказали на недостатню матеріально-технічну базу загальноосвітніх закладів, натомість 194 ос. (18,4%) наголосили на необхідності проведення ремонтних робіт. Водночас, 377осіб (35,8% респондентів) зазначили, що учні лише частково забезпечуються необхідними підручниками та посібниками безкоштовно.

Існуючі фінансові можливості місцевих бюджетів дозволяють проводити в основному поточні видатки з утримання установ освіти, а практика фінансування капітальних видатків за залишковим принципом призвела до того, що понад 50% установ освіти потребують покращення матеріально-технічного забезпечення, капітальних та поточних ремонтів приміщень.

Зокрема, для покращення стану матеріально-технічної бази ЗНЗ району необхідно здійснити: капітальний ремонт покрівлі та утеплення фасаду в Бохонецькій СЗШ І-ІІІ ст., капремонт даху та заміну вікон в Медвеже-Вушківській СЗШ І-ІІІ ст., заміну вікон в Вороновицькій СЗШ І-ІІІ ст. №1, Некрасівській ЗОШ І-ІІІ ст.№1, в Стрижавському НВК: ЗОШ І-ІІІ ст. - ліцей (орієнтовна потреба в коштах становить 2,0 млн грн).

Крім того, необхідно здійснити реконструкцію пічного опалення в Лаврівській СЗШ І-ІІст., Зарванецькій СЗШ І-ІІІ ст., Переорській СЗШ І-ІІ ст., Щітецькій СЗШ І-ІІ ст., Лисогорській СЗШ І ст. та Агрономічній СЗШ І-ІІІ ступенів. Потребують проведення реконструкції приміщення Прибузької СЗШ І-ІІ ст., Мізяківсько-Хутірської ЗОШ І-ІІІ ст. та Великокрушельницької ЗОШ І-ІІ ст. (орієнтовна потреба в коштах становить 12,5 млн грн).

Через обмеженість фінансових ресурсів протягом тривалого часу незавершеним залишається будівництво добудови до ЗОШ І-ІІІ ст. в с.Писарівка (початок будівництва 1993 рік), до ЗОШ І-ІІ ст. в с.Горбанівка

(1991 рік) та до ЗОШ І-ІІ ст. в с. Щітки (1989 рік) (орієнтовний обсяг коштів складає понад 11,0 млн грн).

Також, не завершеним залишається будівництво ЗОШ І-ІІІ ст. в смт Стрижавка, потужністю на 210 учнів (початок будівництва 1991 рік, рівень готовності об'єкта станом на 30.06.2016 року 95%), ЗОШ І-ІІІ ст. в с. Ільківка (початок будівництва 1992 рік, рівень готовності – 16%), ЗОШ І-ІІІ ст. в с.Сосонка (початок будівництва 2008 рік, рівень готовності – 45%).

3.3.2. Стан надання соціальних гарантій у сфері «Охорона здоров'я».

Упродовж періоду, що підлягав державному фінансовому аудиту із загального фонду бюджету району на галузь спрямовано 96679,6 тис.грн, зокрема на утримання:

- лікарні – 40219,2 тис.грн (41,6%);
- центру первинної медико-санітарної допомоги – 56133,8 тис.грн (58,1%);
- інші заходи – 326,6 тис.грн (0,3%).

Зі спеціального фонду бюджету району спрямовано 14397,4 тис.грн, в тому числі на капітальні видатки – 9312,0 тис.грн (64,7%).

На території району медичне обслуговування населення здійснювали Вінницька центральна районна клінічна лікарня (далі – Вінницька ЦРКЛ) та Комунальний заклад «Вінницький районний медичний центр первинної медико-санітарної допомоги» (далі - КЗ «Вінницький РМЦ ПМСД»), до складу якого входять 15 амбулаторій загальної практики сімейної медицини та 24 фельдшерсько-акушерських пунктів (далі – ФАП) та 13 фельдшерських пунктів (далі - ФП).

Вінницька ЦРКЛ надає амбулаторну та стаціонарну допомогу населенню району. Приміщення поліклініки розраховані на 415 відвідувань за зміну. У 2013 році лікарями поліклінічного відділення прийнято 244,8 тис. пацієнтів, у 2014 році – 242,5 тис. пацієнтів, у 2015 році – 233,0 тис. пацієнтів.

У Вінницькій ЦРКЛ розгорнуто 310 стаціонарних різнопрофільних ліжок. Забезпеченість стаціонарними ліжками становить 39,1 на 10 тис. населення. В КЗ «Вінницький РМЦ ПМСД» в складі амбулаторій функціонують денні стаціонари загальною потужністю 179 ліжок.

Природний приріст населення в районі має негативне значення (рівень смертності перевищує рівень народжуваності), зокрема у 2013 році – «-1,87» на 1,0 тис. населення, у 2014 році – «-0,31», у 2015 році – «-2,09», за І півріччя 2016 року – «-2,22». В абсолютних числах смертність перевищувала народжуваність у 2013 році на 153 особи (13,2%), у 2014 році – на 26 осіб (2,4%), у 2015 році – на 179 осіб (16,3%), за І півріччя 2016 року – на 184 особи (31,7%).

Аналіз основних показників загальної захворюваності населення району засвідчив, що за три останні роки загальна захворюваність зменшилася з 28029,7 на 10 тис. населення у 2013 році до 25780,7 у 2015 році або на 8%.

При цьому, спостерігаються досить високі показники захворюваності населення району на новоутворення, на хвороби крові, кровотворних органів,

анемії, цукровий діабет, системи кровообігу (гіпертонічна хвороба, ішемічна хвороба серця, стенокардія), хвороби нервової системи, хвороби органів дихання, органів травлення, туберкульоз.

Аналіз показників захворюваності населення на соціально-небезпечні хвороби засвідчив збільшення показника поширеності ВІЛ-інфекції з 89,35 випадків на 100 тис. населення на початок 2015 року до 94,62 на початок 2016 (середній по області – 149,67) та поширеності СНІДу від 33,19 до 39,11 (середній по області – 60,13). Показник захворюваності на туберкульоз впродовж 2013, 2014 років збільшився з 65,54 випадків на 100 тис. населення до 67,65 і значно перевищував середній показник по області – 55,93 та 50,21 на 100 тис. населення, відповідно по роках. У 2015 році показник захворюваності всіма формами туберкульозі знизився і становив 46,68 на 100 тис. населення (середньообласний показник– 47,27).

Забезпеченість хворих ліжками у стаціонарних відділеннях зменшилася з 45,96 ліжок у 2013 році до 39,11 ліжок у 2015 році в розрахунку на 10 тис. населення. При цьому середнє число днів роботи ліжка збільшилося з 350,54 днів у 2013 році до 359,54 днів у 2015 році або на 2,5% (середньообласні показники: 343,68 та 338,12 днів відповідно по роках).

Показники кількості відвідувань лікарів у 2015 році зменшилися порівняно з 2013 роком з 67418,24 до 64009,51 на 10 тис. населення, або на 5,3%.

Забезпечення населення плановою ємністю амбулаторно-поліклінічних закладів в розрахунку на 10 тис. населення (кількість відвідувань в зміну) становило у 2013 – 116, у 2014 – 123, у 2015 – 126, за І півріччя 2016року – 63,5.

Упродовж 2013-2015 років забезпеченість лікарями в КЗ «Вінницький РМЦ ПМСД» зросла з 84,2% у 2013 році до 97,3% у 2015 році або на 13,1 відсоткових пунктів, середніми медичними працівниками – з 93,5% до 97,8% (на 4,3 в.п.). При цьому майже третина лікарів досягли пенсійного віку (29,7%), середніх медичних працівників – 17,8%.

Станом на 30.06.2016 укомплектованість штатних посад в Вінницькій ЦРКЛ становила 97,2%, загальна чисельність лікарів - 135 осіб, з них пенсіонери 23 особи або 17%, середнього медичного персоналу – 250 осіб, з них пенсіонери 32 особи (12,8%).

Упродовж досліджуваного періоду проведено оптимізацію мережі Вінницької ЦРКЛ за результатами якої скорочено 50 ліжок, 107 штатних одиниць. Обсяг вивільнених коштів становив 393,8 тис. гривень.

Впродовж 2013-2015 років видатки на КЗ «Вінницький РМЦ ПМСД зросли на 2244,7 тис.грн, проте стан матеріально-технічної бази КЗ «Вінницький РМЦ ПМСД, а також амбулаторій загальної практики сімейної медицини та фельдшерсько-акушерських пунктів, що входять до його складу суттєво не поліпшився. У періоді, що підлягав аудиту із спеціального фонду на капітальні видатки спрямовано 9,3 млн гривень. При цьому, загальна сума видатків на придбання медичного обладнання складала лише 691,7 тис.грн або 7% від потреби. Із загального фонду бюджету капітальні видатки не здійснювалися.

Так, при щорічній потребі в коштах на закупівлю медичного обладнання майже 10,0 млн грн, у 2013, 2014 роках видатки на придбання медичного обладнання не фінансувалися, у 2015 році спрямовано 62,6 тис.грн, у І півріччі 2016 року - 629,1 тис.гривень.

Відповідно до табеля матеріально-технічного оснащення станом на 30.06.2016 забезпечення КЗ «Вінницький РМЦ ПМСД» медичним обладнанням, інвентарем, виробами медичного призначення становить 77% від потреби. Забезпеченість спеціальними автомобілями становить 63%. Відтак, для ефективного надання екстреної медичної допомоги існує додаткова потреба у придбанні 10 автомобілів.

Потреба в коштах на проведення реконструкції існуючої будівлі Вінницько-Хутірської амбулаторії загальної практики сімейної медицини з прибудовою приміщень становить майже 1,0 млн гривень.

Рівень забезпечення лікувально-діагностичним обладнанням Вінницької ЦРКЛ становить 43%. З огляду на застарілу матеріально-технічну базу лікарні, нагальною є потреба у придбанні лікувально-діагностичного обладнання *(апарат штучної вентиляції легенів «Бриз» - 2 шт., апарат ЕКГ – 3 шт., стіл операційний – 3 шт, лампа фототерапії ОФТН, ліжко трансформер ДВ-2, електрокардіограф 100, кольпоскоп сканер МК-300, відеокольпоскоп, електрохірургічний апарат «Фотекс», флюорограф цифровий, компресорний інгалятор, комплекс рентгенівський діагностичний на 3 робочих місця та інше)* орієнтовною вартістю 9,2 млн гривень.

3.3.3. Стан надання соціальних гарантій у сфері «Культура і мистецтво».

Упродовж 2013-2015 років та І півріччя 2016 року на фінансування закладів галузі з бюджету району спрямовано 52533,8 тис.грн, з них із загального фонду – 39946,9 тис.грн (76%), зі спеціального – 12586,9 тис.грн (24%).

Мережа закладів культури району складається із 80 установ, а саме: 40 закладів культури клубного типу (27 будинків культури - 1 районний та 26 сільських (селищних), 13 сільських клуби), центральна районна бібліотека та 32 бібліотеки-філії централізованої бібліотечної системи, 2 дитячі музичні школи (с. Вінницькі хутори, смт Стрижака), 2 дитячі школи мистецтва (смт Вороновиця, с.Лука-Мелешківська), музей історії та космонавтики ім. Можайского (смт Вороновиця), 2 народні музеї історії (с.Оленівка, с. Жебелівка).

Загальна кількість працюючих в галузі культури упродовж періоду аудиту коливалася і становила станом на 01.01.2013 – 277 ос., на 01.01.2014 – 263 ос., на 01.01.2015 – 283 ос., на 01.01.2016 – 272 осіб. Станом на 30.06.2016 кількість працюючих становила 277 ос., з них спеціалісти – 214 ос. (77,3%), інші працівники – 63 ос. (22,7%). При цьому, із 214 спеціалістів – 186 ос. (86,9%) мають фахову освіту спеціалістів галузі.

У 2013-2015 роках та І півріччі 2016 року проведено 5,8 тис. культурно-розважальних заходів, які відвідали близько 440 тис. осіб. При цьому, упродовж досліджуваного періоду спостерігалась тенденція до зменшення, як кількості проведених культурно-мистецьких заходів, так, і їх відвідувачів. Зокрема, у 2015 році проведено 1,5 тис. культурно-розважальних заходів, що на 6,7% менше, ніж у 2013 році (1,6 тис. заходів). Також зменшилася чисельність відвідувачів цих заходів, з 150,5 тис.осіб у 2013 році до 106,7 тис.осіб у 2015 році, або на 29,1%.

Бібліотечний фонд по всіх бібліотеках району застарілий. Загалом у періоді аудиту бібліотечні фонди поповнилися на 0,8 тис. примірників. Попри зазначене, книжковий фонд бібліотек за останні три роки зменшився на 13,5% і становив станом на 01.01.2016 року 540,9 тис. примірників. Також, зменшилася чисельність користувачів бібліотек протягом зазначеного періоду: з 19,9 тис. ос. у 2013 році до 19,8 тис.ос. у 2015 році, або на 0,5%.

Із 80 закладів культури в осінньо-зимовий період повністю опалюється 41 (51,2%) заклад (з них: 24 - мають газове опалення (газові котли, конвектори), 9 – електроопалення, 4 - системи з твердопаливними котлами та 4 – з пічним опаленням). Опалюється частково (переважно робочі кімнати електроконвекторами та тепловентиляторами) - 38 закладів (47,5%). Взагалі не опалюються приміщення сільського будинку культури та бібліотека–філія в с.Некрасово, у зв’язку з проведенням ремонтних робіт.

Із 40 клубних установ, забезпечені комп’ютерним обладнанням та підключені до мережі Інтернет – 20 установ (50%), із 33 бібліотек – 16 (48,5%).

Загалом у досліджуваному періоді на капітальні видатки закладів культури спрямовано 11286,4 тис.грн зі спеціального фонду бюджету, що становить лише 4,6% загального обсягу видатків на галузь та майже 90% видатків спецфонду. Зокрема, на проведення ремонтних робіт в закладах культури спрямовано 1810,4 тис.грн (16%), на оновлення матеріально-технічної бази – 9476,0 тис.грн (84%).

Поряд з цим, за інформацією відділу культури і туризму райдержадміністрації потреба у коштах на забезпечення матеріально-технічної бази закладів культури становить близько 522,0 тис.гривень. Зокрема, є необхідність у придбанні комплектів звукопідсилюючої апаратури для Ш. Гребельського, Лаврівського, Парпуровецького, Побережненського, Гуменського, Некрасівського, Пултівецького, Кордишівського, Медвідського та Лисянського сільських клубів (340,0 тис. грн), нових театральних крісел для Гуменського та Степанівського сільських клубів (30,0 тис. грн), комп’ютерної техніки (152,0 тис.гривень)

Нагальним є проведення капітальних ремонтів приміщень в сільських будинках культури загальною вартістю робіт 1271,0 тис. грн: Іванівський (930,0 тис. грн), М.Крушлинецький (91,0 тис. грн), Гуменський (250,0 тис. грн). Крім того, потребують проведення капітальних ремонтів приміщення бібліотеки-філії в с.Сосонка (вартість робіт 249,3 тис. грн) та Стрижавської дитячої музичної школи (160,3 тис. грн). Потреба в коштах на ліквідацію аварійності та

проведення ремонтних робіт (завершення І черги та початок ІІ черги) в будинку культури в с.Некрасово становить майже 1,0 млн гривень.

За інформацією відділу культури і туризму протягом досліджуваного періоду проведено роботу з оптимізації мережі закладів культури, зокрема: об'єднано роботу бібліотек, які обслуговує один штатний працівник (бібліотеки – філії сіл Степанівна і Побережне, сіл Ксаверівка і Майдан, сіл Міз. Хутори і Переорки, сіл Писарівка і Щітки). Розпорядженням райдержадміністрації від 19.08.2016 №467 закрито районну бібліотеку для дітей в смт Вороновиця з передачею її функцій Центральній районній бібліотеці.

3.3.4. Стан надання соціальних гарантій у сфері «Соціальний захист та соціальне забезпечення населення».

У періоді аудиту на соціальний захист та соціальне забезпечення населення із загального та спеціального фондів бюджету району спрямовано 429691,8 тис.грн, з них на соціальне забезпечення – 327160,6 тис.грн, або 76,1%.

За даними управління праці та соціального захисту населення райдержадміністрації кількість осіб, які мають право на отримання різних видів пільг збільшилася з 20,0 тис.ос. у 2013 році до 20,2 тис.ос. у 2015 році, або на 1%. У І півріччі 2016 року пільги отримували 19,7 тис. осіб.

У досліджуваному періоді населенню району виплачено субсидії на загальну суму 62445,0 тис.грн (2013 рік – 1587,5 тис.грн, 2014 рік – 1371,5 тис.грн, 2015 рік – 21944,0 тис.грн, І півріччя 2016 року – 37542,0 тис.гривень).

Зокрема, пільги з оплати комунальних послуг становили 59120,7 тис.грн (2013 –1251,1 тис.грн, 2014 – 1079,3 тис.грн, 2015 – 20447,4 тис.грн, І півріччя 2016 – 36342,9 тис.грн), на придбання твердого палива та скрапленого газу – 3324,3 тис.грн (2013 – 336,4 тис.грн, 2014 – 292,2 тис.грн, 2015 – 1496,6 тис.грн, І півріччя 2016 – 1199,1 тис.грн). Станом на 30.06.2016 заборгованість становить 146650,0 тис.грн по виплаті субсидії на оплату житлово-комунальних послуг.

У 2015 році субсидіями на оплату житлово-комунальних послуг користувалося 10651 сімей, що майже в 4 рази більше порівняно з 2013 роком (2743 сім'ї). Кількість сімей, що отримували субсидії для відшкодування витрат на придбання твердого палива та скрапленого газу збільшилась з 567 сімей до 930 сімей, або в 1,6 рази. Упродовж І півріччя 2016 року субсидії на оплату житлово-комунальних послуг отримували 7808 сімей.

На виплату компенсацій за пільговий проїзд автомобільним транспортом у 2013-2015 роках виділено 3220,2 тис.грн, що дало можливість надати пільги у 2013 році 26,3 тис.ос. (957,8 тис.грн), у 2014 році – 32,4 тис.ос. (1269,5 тис.грн), у 2015 році – 19,6 тис.ос. (992,9 тис.грн). У І півріччі 2016 року кошти не виділялися. Відтак, в середньому на 1 пільговика у 2013 році виділено 36,4 грн, у 2014 році – 39,2 грн, у 2015 році – 50,7 гривень.

За інформацією комунальної установи «Вінницький територіальний центр соціального обслуговування» Вінницької районної ради (далі – Центр) чисельність осіб, які потребували соціально-побутового обслуговування та

соціальних послуг у 2015 році становила 2637 осіб, що на 26,5% більше, ніж у 2013 році (2085 ос.). Станом на 30.06.2016 кількість осіб, що потребували соціально-побутового обслуговування становила 2441 особа.

Чисельність осіб, що обслуговувались соціальними працівниками вдома збільшилася з 888 ос. у 2013 році до 915 ос. у 2015 році, або на 3,0%, при цьому рівень надання допомоги одиноким непрацездатним громадянам збільшився на 23,8 відсоткових пунктів і становив 93,3%. Навантаження на кожного соціального робітника, працюючого безпосередньо по обслуговуванню одиноких непрацездатних громадян та інвалідів становить 13-14 ос. при нормативному значенні для міської місцевості – 10 ос., для сільської місцевості – 6 осіб.

Загалом протягом періоду аудиту на утримання Центру із загального та спеціального фондів бюджету району спрямовано 8410,9 тис.грн (2013–2087,0 тис.грн, 2014 – 2235,5 тис.грн, 2015 – 2507,1 тис.грн, у І півріччі 2016 року – 1581,3 тис.гривень).

3.3.5. Стан надання соціальних гарантій у сфері «Житлово-комунальне господарство».

Видатки з загального фонду бюджету району за 2013-2015 роки та І півріччі 2016 року на житлово-комунальне господарство становили 11000,7 тис.гривень. Із спеціального фонду на галузь використано 4215,4 тис.грн, з них капітальні видатки становили 3906,2 тис.грн (92,7%).

Діяльність житлово-комунального господарства району забезпечують 8 комунальних підприємств та 1 товариство з обмеженою відповідальністю: КП «Саланг» (засновник Вінницька районна рада), КП «Надія» (смт Вороновиця), КП «Турбота» (смт Стрижавка), КП «Сількомсервіс» (с.Якушенці), КП «Затишок» (смт Десна), КП «Бохоничанка» (с.Бохоники), КП «Крон» (с. Медвеже Вушко), КП «Добробут-2» (с.Мізяківські Хутори») та ТОВ «ЖЕК Агрономічне» (с.Агрономічне).

Житловий фонд району обслуговують 4 житлово-комунальних підприємства: КП «Затишок» (смт Десна), КП «Сількомсервіс» (с.Якушинці), КП «Крон» (с.Медвеже Вушко), КП «Турбота» (смт Стрижака) та ТОВ «ЖЕК Агрономічне» (с.Агрономічне).

Послуги з водопостачання та водовідведення надають КП «Бохоничанка» (с.Бохоники), КП «Затишок» (смт Десна), КП «Сількомсервіс» (с.Якушинці), КП «Крон» (с.Медвеже Вушко), КП «Турбота» (смт Стрижака) та ТОВ «ЖЕК «Агрономічне» (с.Агрономічне).

Вивезення твердих побутових відходів здійснюють КП «Надія» (смт Вороновиця), КП «Саланг» (Вінницької районної ради), КП «Турбота» (смт Стрижака) та ТОВ «ЖЕК Агрономічне» (с.Агрономічне).

Житловий фонд району становить 108500 м^2 площі багатоквартирного фонду комунальної власності району. Загальна кількість багатоквартирних будинків становить 129, з них: від 3 до 10 квартир - 36 будинків (10800 м^2), від 10 до 20 кв. – 30 будинків (24700 м^2), від 20 кв. і більше – 63 будинки (73000 м^2). При цьому, майже третина багатоквартирних житлових будинків (43)

потребують капітального ремонту загальною вартістю робіт понад 1,0 млн гривень.

Всі населені пункти району газифіковані.

Протяжність доріг загального користування становить 1298,97 км, з них: дороги районного значення – 188,1 км; державного значення – 54,9 км; комунальні дороги сільських та селищних рад – 1025,1 км, з яких: асфальтовані дороги - 194,7 км, з твердим покриттям – 542,2 км, ґрунтові – 276,9 км, насипні – 11,3 км. Із загальної протяжності доріг комунальної власності (1025,1 км) на балансі органів місцевого самоврядування знаходиться 749,9 км (73,1%).

За інформацією управління економіки Вінницької райдержадміністрації існуючий стан доріг не відповідає вимогам норм і стандартів з безпеки дорожнього руху. Значна частина доріг знаходиться у незадовільному технічному стані та експлуатується при наявності ямковості, колійності, гребінки, просадки тощо. Близько 32% доріг протяжністю 333,43 км потребують капітального та 31,3% (330,1 км) доріг - поточного ремонтів. Мінімальна потреба в коштах на ремонт комунальних доріг становить понад 30,0 млн гривень.

Системи водопостачання наявні у 12 населених пунктах (36,4% загальної кількості) з протяжністю водопровідних мереж 65,4 км, з яких 25,3 км (38,7%) відпрацювали встановлені терміни експлуатації та потребують заміни. В решті, 21 населеному пункті, є доступ виключно до криничної води.

Каналізаційні мережі наявні лише в 9 населених пунктах, їх протяжність становить 30,2 км, з яких 18,3 км (60,6%) відпрацювали встановлені терміни експлуатації та потребують заміни (орієнтовна вартість ремонтних робіт становить близько 2,0 млн грн). Не мають системи каналізації 39,4% населених пунктів району.

Через обмеженість фінансових ресурсів протягом тривалого часу не вирішуються питання реконструкції очисних споруд житлового масиву «Агромаш» та СВК №81, а також будівництво системи каналізації в смт Стрижавка, реконструкція очисних споруд в с. Славне та смт Вороновиця.

Однією з найголовніших проблем в районі залишається проблема переробки сміття, ліквідації стихійних сміттєзвалищ та утилізації невідомих та непридатних до використання хімічних засобів захисту рослин, які накопичувались десятиліттями в сільськогосподарських підприємствах.

Жоден населений пункт в районі не має системи збору та утилізації сміття та інших отруйних відходів.

Нагальною є проблема утилізації побутових відходів, оскільки розташований поблизу с.Стадниця полігон твердих побутових відходів організований ще у 70-их роках і експлуатується з порушенням вимог екологічної та санітарної безпеки. Зважаючи на це, рішеннями Держуправління екології та обласної санітарно-епідеміологічної станції його експлуатація тимчасово заборонена. Однак, через відсутність іншого полігону, експлуатація сміттєзвалища продовжується, що створює загрозу виникнення надзвичайної санітарно-епідеміологічної ситуації на прилеглій території.

Потреба в коштах на вирішення проблемних питань галузі становить приблизно 57,0 млн грн, зокрема на: будівництво мереж водопостачання в с. Лука-Мелешківська, водогонів в с.Рівець та с.Горбанівка, водогону та каналізаційних мереж в с.Малі Крушлинці, будівництво водозабірних свердловин в с.Комарів, реконструкцію каналізаційного колектору в с. Агрономічне.

Висновок

Впродовж періоду з 01.01.2013 по 30.06.2016 до зведеного бюджету Вінницького району надійшло 1343190,5 тис.грн доходів та здійснено видатки на загальну суму 1296616,4 тис.гривень.

Планові завдання по наповненню бюджету за досліджуваний період виконані в середньому на 106,9% уточненого річного плану. Виконання за видатками по загальному фонду забезпечено в середньому на 103,6%, по спеціальному – 149,9%.

При цьому наявних доходів вистачало, в основному, для здійснення поточних видатків, на які у досліджуваному періоді спрямовано 100% бюджетних коштів. Питома вага капітальних видатків становила в середньому 14% (181,7 млн грн) від суми видатків зведеного бюджету району (1296,6 млн гривень).

В результаті, стан задоволення потреб територіальних громад району потребує значного покращення.

На сьогодні рівень охоплення дітей дошкільною освітою у ДНЗ становить 63%. В 7 ДНЗ району має місце перевантаження груп: від 28 до 40 дітей в групі. З 27 ДНЗ 15 закладів (55,5%) розміщені у типових приміщеннях, 12 (44,5%) – у пристосованих.

Аналіз виконання норм харчування дітей в ДНЗ засвідчив низький рівень (від 39% до 58%) виконання норм по основних продуктах харчування (молоко, сир кисломолочний, сметана, яйця, свіжі фрукти, м’ясо/м’ясопродукти, риба/рибопродукти).

Лише в 14 ДНЗ району (51,8% загальної кількості закладів) є медичні працівники, натомість в інших 13 садочках (48,2%) посади медичних сестер штатними розписами не передбачені, медичне обслуговування дітей здійснюють працівники сільських фельдшерсько-акушерських пунктів.

У досліджуваному періоді видатки на медичне обслуговування дітей здійснено в обсязі 26,6 тис.грн, що становить лише 0,008% загального обсягу видатків на дошкільну освіту.

Значна частина ДНЗ потребують вагомих капіталовкладень для проведення ремонтних робіт та покращення матеріально-технічного забезпечення.

У 2015/2016 навчальному році фактична наповнюваність навчальних закладів району становила в середньому 34,1% проектної потужності, при цьому 22 ЗНЗ (57,9%) заповнені менш, ніж на половину і лише 14 ЗНЗ на рівні 51-80% проектної потужності. Поряд з цим Лука-Мелешківська СЗШ І-ІІІ ст. та Сосонська СЗШ І-ІІІ ст. заповнені з перевищенням встановленої потужності на

32,9% і 43,7% відповідно. В 5 ЗНЗ (35,7% від загальної кількості ЗНЗ І-ІІ ступенів) контингент учнів менше 50 осіб.

Спортивними залами обладнанні 34 ЗНЗ або 89,5%, стадіонами 23 (60,5%). Медичні пункти наявні лише в кожному третьому ЗНЗ (в 13 із 38).

Забезпеченість комп'ютерною технікою досить висока, однак, із наявних 471 од. техніки, 74,3% (350 од.) використовуються понад 5 років, що не відповідає сучасним технологічним вимогам.

Навчальні заклади району потребують капіталовкладень для проведення ремонтних робіт та покращення матеріально-технічного забезпечення, а саме: утеплення фасадів, заміна дахів, систем опалення, вікон та дверей, капітальних ремонтів харчоблоків, їдалень, спортивних майданчиків, здійснення благоустрою території, оновлення спортивного інвентарю, меблів, бібліотечного фонду.

Капітальних та поточних ремонтів потребують більшість приміщень медичних закладів району. Зокрема, потреба в коштах на проведення реконструкції будівлі Вінницько-Хутірської амбулаторії загальної практики сімейної медицини з прибудовою приміщень становить майже 1,0 млн гривень.

Рівень забезпечення КЗ «Вінницький РМЦ ПМСД» медичним обладнанням, інвентарем, виробами медичного призначення становить 77% до потреби. Рівень забезпечення лікувально-діагностичним обладнанням Вінницької ЦРКЛ становить 43%. З огляду на застарілу матеріально-технічну базу лікарні, нагальною є потреба у придбанні лікувально-діагностичного обладнання орієнтовною вартістю 9,2 млн гривень.

Недостатнім є матеріально-технічне забезпечення закладів культури. Із 40 клубних установ, забезпечені комп'ютерним обладнанням та підключені до мережі Інтернет – 20 установ (50%), із 33 бібліотек – 16 (48,5%). Бібліотечний фонд по всіх бібліотеках району застарілий.

Потреба в коштах на забезпечення матеріально-технічної бази закладів культури становить близько 522,0 тис.гривень. Зокрема, є необхідність у придбанні комплектів звукопідсилюючої апаратури (340,0 тис. грн), нових театральних крісел для сільських клубів (30,0 тис. грн), комп'ютерної техніки (152,0 тис.гривень).

Нагальним є проведення капітальних ремонтів приміщень в сільських будинках культури загальною вартістю робіт 1271,0 тис.гривень. Крім того, потребують проведення капітальних ремонтів приміщення 2-х бібліотек-філій (249,3 тис.грн) та Стрижавської дитячої музичної школи (160,3 тис.грн). Потреба в коштах на ліквідацію аварійності та проведення ремонтних робіт в будинку культури в с.Некрасово становить майже 2,0 млн гривень.

Вагомих капіталовкладень потребує житлово-комунальне господарство. Близько 32% доріг протяжністю 333,43 км потребують капітального та 31,3% (330,1 км) доріг - поточного ремонту. Мінімальна потреба в коштах на ремонт комунальних доріг становить понад 30,0 млн гривень.

Системи водопостачання наявні у 12 населених пунктах (36,4% загальної кількості) з протяжністю водопровідних мереж 65,4 км, з яких 25,3 км (38,7%) відпрацювали встановлені терміни експлуатації та потребують заміни.

Каналізаційні мережі наявні лише в 9 населених пунктах, їх протяжність становить 30,2 км, з яких 18,3 км (60,6%) відпрацювали встановлені терміни експлуатації та потребують заміни (орієнтовна вартість ремонтних робіт становить близько 2,0 млн грн). Не мають системи каналізації 39,4% населених пунктів району.

Нагальною є проблема утилізації побутових відходів, оскільки розташований поблизу с.Стадниця полігон твердих побутових відходів організований ще у 70-их роках і експлуатується з порушенням вимог екологічної та санітарної безпеки. Однак, через відсутність іншого полігону, експлуатація сміттєзвалища поблизу с.Стадниця продовжується, що створює загрозу виникнення надзвичайної санітарно-епідеміологічної ситуації на прилеглій території.

Проведений аналіз засвідчив досить високий рівень (70,3%) дотаційної залежності бюджету району та недостатність власної ресурсної бази для забезпечення виконання функцій, покладених на місцеве самоврядування. Тому проблеми формування доходної частини місцевих бюджетів залишаються актуальними.

З огляду на викладене, **проблемою аудиту** визначено:

Які існують можливості збільшення ресурсної бази місцевих бюджетів району для подальшого їх спрямування на задоволення потреб територіальних громад, чи є використання наявних природних ресурсів максимально корисним для наповнення бюджету району?

4. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

Гіпотеза 1. Недостатній контроль за використанням земельних ресурсів, неповне використання органами державної влади та місцевого самоврядування можливостей щодо управління наявним земельним фондом призводить до недоотримання бюджетом району доходів.

За даними управління Держгеокадастру у Вінницькому районі (далі – управління Держгеокадастру) станом на 01.01.2015 загальна площа району становила 95484,5 га, з них землі:

- сільськогосподарського призначення – 68423,9 га або 71,7%;
- лісового фонду – 17365,4 га (18,2%);
- житлової та громадської забудови – 6084,8 га (6,4%);
- водного фонду – 1857,9 га (1,9%);

- відкриті заболочені землі – 1168,1 га (1,2%);
- відкриті землі без рослинного покриву – 584,4 га (0,6%).

Однак, Постановою Верховної Ради України від 13.05.2015 №401-VIII «Про зміну і встановлення меж м. Вінниця і Вінницького району Вінницької області»[35] площу району було зменшено на 4448,97 га, зокрема зменшення площі відбулося за рахунок території таких місцевих рад:

- Стрижавської селищної ради – на 1134,39 га;
- Якушинецької с/р – на 956,46 га;
- Вінницько-Хутірської с/р – на 947,35 га;
- Лука-Мелешківської – на 495,19 га;
- Бохоницької с/р – на 425,03 га;
- Стадницької с/р – на 332,35 га;
- Агрономічної с/р – на 158,20 га.

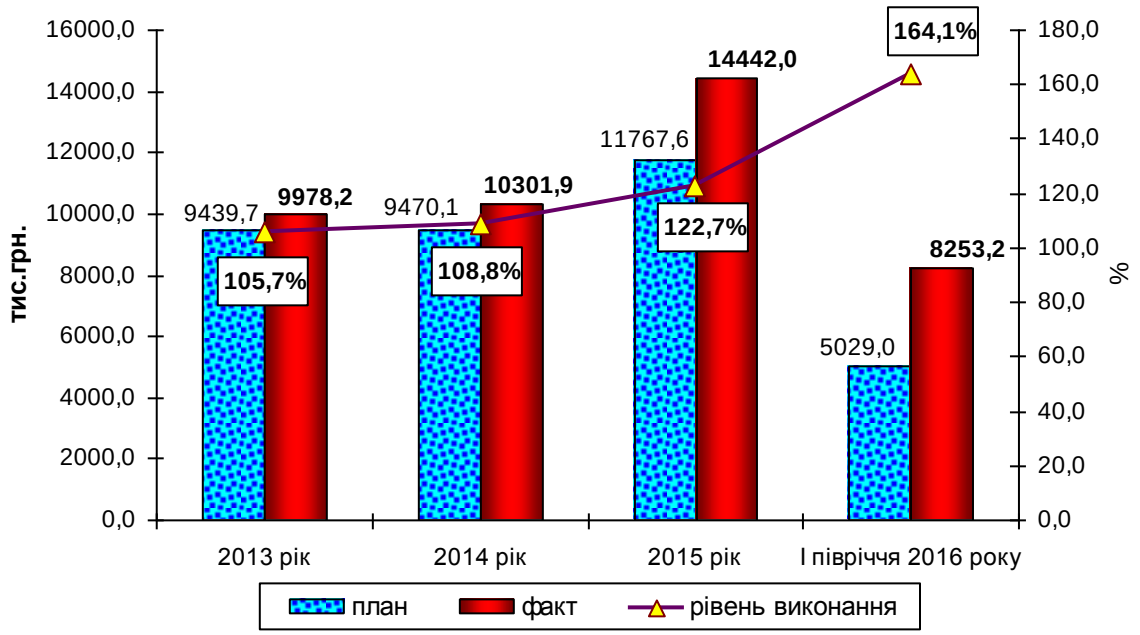
В результаті, за даними управління Держгеокадастру загальна площа земельного фонду району станом на 30.06.2016 становила 91035,5 га.

За інформацією Вінницької ОДПІ станом на 01.01.2016 по Вінницькому району на обліку в податковій інспекції перебувало 140 юридичних осіб та 46,4 тис. фізичних осіб - платників земельного податку, а також 130 юридичних осіб та 207 фізичних осіб - платників орендної плати за землю, якими впродовж 2013-2015 років та І півріччя 2016 року до місцевих бюджетів району сплачено 42975,3 тис.грн плати за землю, що складає 12% сукупного обсягу доходів загального фонду (без врахування міжбюджетних трансфертів).

Найбільшими платниками по платі за землю в районі є: концерн «Поділля», компанія «Укренерго», ПрАТ «Стрижавський кар'єр» та ТЦ «Шок», якими у 2015 році сплачено 302,4 тис.грн, 170,3 тис.грн, 158,8 тис.грн та 154,1 тис.грн відповідно, що становить 5,4% загальної суми надходжень плати за землю у 2015 році.

У досліджуваному періоді фактичні надходження плати за землю перевищували заплановані обсяги у 2013 році на 5,7%, у 2014 році – на 8,8%, у 2015 році – на 22,7%, у І півріччі 2016 року – на 64,1%.

Впродовж періоду, що підлягав дослідженню, надходження плати за землю мали тенденцію до збільшення: 2013 рік – 9978,2 тис.грн (+6,8%), 2014 рік – 10301,9 тис.грн (+3,2%), 2015 рік –14442,0 тис.грн (+40,2%). У І півріччі 2016 року надійшло 8253,2 тис.грн, що на 18,1% (1265,6 тис.грн) більше, ніж у відповідному періоді минулого року (діаграма 12).

Діаграма 12. Динаміка та рівень виконання надходжень плати за землю до зведеного бюджету Вінницького району за 2013-2015 роки та І півріччя 2016 року.

В загальному обсязі плати за землю орендна плата з юридичних та фізичних осіб складає 29160,5 тис.грн, або 67,9%, земельний податок – 13814,8 тис.грн (32,1%) (додаток 4).

Аудиторське дослідження засвідчило, що в управлінні та розпорядженні земельним фондом, яке здійснюють місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування існує ряд проблем, що негативно позначається на ефективності використання земель та призводить до недоотримання місцевими бюджетами фінансових ресурсів.

Зокрема, в ході державного фінансового аудиту встановлено:

❖ ***використання земель за відсутності правовстановлюючих документів.***

Відповідно до ст.1 Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель»[20] від 19.06.2003 №963-IV самовільне зайняття земельної ділянки – це будь-які дії, які свідчать про фактичне використання земельної ділянки за відсутності відповідного рішення органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування про її передачу у власність або надання у користування (оренду) або за відсутності вчиненого правочину щодо такої земельної ділянки.

Статтями 125 та 126 Земельного кодексу України[4] передбачено, що право власності на земельну ділянку, а також право постійного користування та право оренди земельної ділянки виникають з моменту державної реєстрації цих прав та оформлюється відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» від 01.07.2004 №1952-IV.

Варто зауважити, що ч.3 ст.631 Цивільного кодексу України[6] визначено, що сторони договору можуть обумовити застосування умов договору до оформлення правовстановлюючих документів. Однак, місцеві органи влади, яким надано право розпоряджатися землями державної і комунальної власності,

не повною мірою використовують зазначену можливість з метою недопущення втрат місцевих бюджетів.

Під час аудиторського дослідження встановлено, що упродовж періоду аудиту мали місце випадки безоплатного використання земельних ділянок за відсутності договорів оренди.

Так, на території Вороновицької селищної ради встановлено 11 користувачів, які всупереч вищенаведених нормативно-правових актів не мають правовстановлюючих документів (наявні дозволи на виготовлення, розробку проектів відведення, виготовлення технічної документації) на 4 земельних ділянки промисловості загальною площею 7,0 га, на 7 ділянок комерційного призначення площею 2,3 га та на 2 ділянки для с/г використання, якими користуються та не сплачують орендну плату. Безоплатне використання вищезазначених земельних ділянок призвело до втрати доходів селищним бюджетом за 2013-2015 роки та І півріччя 2016 року в загальному обсязі **674,9 тис.гривень.** (розрахунки наведено в додатку №1 до звіту)

Слід зазначити, що відповідно до рішення 19 сесії 6 скликання від 17.12.2012 *«Про встановлення розміру відсотка від НГО для земельних ділянок, які перебувають в оренді на території селищної ради в межах смт. Вороновиця»* визначено ставку орендної плати за землі комерційного призначення у розмірі 6% від НГО за 1 $м^2$ в рік, за земельні ділянки промисловості та для с/г використання у розмірі 3% від НГО.

Наприклад, на території Вороновицької селищної ради (в межах населеного пункту) гр. Кононюк І.О. безоплатно використовує 0,71 га земель комерційного призначення без будь-яких документів, що посвідчують право власності або постійного користування, внаслідок чого селищним бюджетом у досліджуваному періоді недоотримано **332,0 тис.гривень**.

Також, на території Вороновицької селищної ради (в межах населеного пункту) ФОП «Щербина К.Л.» безоплатно використовує 1,79 га земель промисловості без будь-яких документів, що посвідчують право власності або постійного користування, внаслідок чого селищним бюджетом у досліджуваному періоді недоотримано **136,4 тис.гривень**.

Подібно, на території Малокрушлинецької с/р безоплатне використання 10 землекористувачами 12 земельних ділянок комерційного та с/г призначення загальною площею 6,46 га, призвело до втрати доходів сільським бюджетом за 2013-2015 роки та І півріччя 2016 року в загальному обсязі **231,8 тис.гривень.** (розрахунки наведено в додатку №1 до звіту)

Зокрема, без правовстановлюючих документів земельні ділянки використовують:

- СТОВ «Малі Крушлинці» - 2 ділянки с/г призначення (господарські двори) загальною площею 4,69 га;
- СПД «Ярмолюк А.С. - для підприємницької діяльності 0,10 га;
- гр. Лавренюк О.П. - для комерційного використання 2 ділянки загальною площею 0,86 га;
- СТ «Ольга» - для комерційного використання 0,12 га;
- гр. Голендзовський А.В. - для підприємницької діяльності 0,14 га;

- ФОП «Гриньов», ФОП «Кравченко Д.А.», ФОП «Ільченко Т.В.» та ФОП «Ільченко О.В.» - для підприємницької діяльності по 0,10 га кожен;
- ФОП «Баранчук В.О.» - для підприємницької діяльності 0,15 га.

Також, на території Стрижавської селищної ради (в межах населеного пункту) СФГ «Ягідка» без правовстановлюючих документів та безоплатно використовує земельну ділянку с/г призначення площею 4,44 га, що призвело до недоотримання селищним бюджетом у досліджуваному періоді **319,5 тис. гривень** (розрахунок наведено в додатку №1 до звіту).

Подібно, на території Сокиринецької с/р (за межами населеного пункту) ТОВ «Торговий дім Маркет-плюс» з лютого 2013 року безпідставно та безкоштовно використовує земельну ділянку площею 0,37 га для комерційного використання (автозаправна станція). Слід зазначити, що відповідно до попереднього договору оренди із підприємством з іноземними інвестиціями «Лукойл-Україна» від 09.11.2011 нормативно-грошова оцінка земельної ділянки становить 265,3 тис.гривень. В результаті безоплатного використання земельної ділянки сільським бюджетом в період аудиту розрахунково недоотримано щонайменше **72,8 тис.гривень** (розрахунок наведено в додатку №1 до звіту)

Також, має місце безпідставне та безоплатне використання земельної ділянки на території Ільківської с/р (за межами населеного пункту), а саме в с.Горбанівка гр.Грачова І.В. безпідставно використовує земельну ділянку площею 9,54 га для підприємницької діяльності (вирощування свиней), що призвело до недоотримання сільським бюджетом у досліджуваному періоді **57,8 тис. гривень.** (розрахунок наведено в додатку №1 до звіту)

Також факти безоплатного використання земельних ділянок без правовстановлюючих документів наявні на території:

- Парпуровецької с/р – гр. Горобець Р.М. - 9,0 га, гр. Борісов В.В. – 0,36 га;
- Оленівської с/р - гр. Ліщук Г.А. – 14,45 га;
- Гавришівської с/р - ТОВ «Екоплан-Україна» (ТОВ «Вінагролайф») – 0,36га, ФОП Рильська О.І. – 0,2 га, ТОВ «Ольгопіль-К» - 0,6 га;
- Писарівської с/р - ФОП «Гарбур О.В. – 1,62 га;
- Некрасовської с/р - гр. Власюк М.А. – 1,1 га, гр.Василевський А.В. – 1,0га;
- Сосонської с/р – гр. Горчинська В.І. – 0,1 га;
- Майданської с/р – гр. Пустовіт А.Є. – 7,2 га, ПП «Стожари» (Балко П.П.) – 4,3га, гр. Мазуренко О.В. - 2,0 га.

Ще однією проблемою, при наданні земельних ділянок в оренду, є факти безоплатного використання земельних ділянок за наявності договорів оренди.

Зокрема, на території Майданської с/р (за межами населеного пункту) гр. Щетинін С.М. відповідно до договору оренди від 02.12.2011 використовує 2 земельних ділянки с/г призначення загальною площею 49,6 га з розміром орендної плати 9,6 тис.гривень. Однак в період аудиту орендна плата за користування земельними ділянками орендарем не сплачувалася, що призвело

до недоотримання сільським бюджетом **38,2 тис.гривень**. (розрахунок наведено в додатку №1 до звіту)

Також на території Сокиринецької с/р (за межами населеного пункту) наявний факт використання СТ «Відродження» для комерційних потреб земельної ділянки площею 0,7 га після закінчення договору оренди (з 21.04.2013). Однак, орендар відмовляється укладати новий договір оренди, а сплачує орендну плату згідно умов нечинного договору оренди – у 2013-2014 роках 0,74 грн, за 1 кв.м, у 2015 році – 0,92 грн за 1 кв.м (з урахуванням індексації), у І півріччі 2016 року - 1,32 грн за 1 кв.м (з урахуванням індексації), яка не відображає реального розміру орендної плати на сьогодні. Для порівняння, відповідно до НГО, яка вступила в дію на території Сокиринецької с/р з 01.01.2013, вартість 1 кв.м для земель комерційного призначення становить 144, 11 грн, відповідно мінімальний розмір орендної плати (3% НГО) з урахуванням індексації на 2016 рік становить 7,73 грн за 1 кв.м, що майже в 6 разів перевищує вартість, яку сплачує СТ «Відродження».

Отже, внаслідок використання земельних ділянок, за відсутності правовстановлюючих документів, місцевими бюджетами району недоотримано впродовж 2013-2015 років та І півріччя 2016 року ***1719,6 тис. гривень*** (розрахунки наведено в додатку №1 до звіту).

Також, під час аудиту встановлено безоплатне **використання земельних ділянок під проектними дорогами** на землях пайового фонду, які фактично використовуються суб'єктами господарювання як рілля.

Відповідно до інформації управління Держгеокадастру у Вінницькому районі площа земель, що знаходяться під проектними дорогами (за межами населених пунктів) на території району становить 448,23 га, з них станом на 30.06.2016 розорано та використовуються як рілля 427,97 га (95,5%).

Наприклад, факти безоплатного використання (без правовстановлюючих документів) земель під проектними дорогами наявні на території Сокиринецької с/р (ФГ «Господар-С» - 9,93 га, ФГ «Максіма» - 2,32 га, ПП Ваколюк П.І. – 1,69 га); Малокрушлинецької с/р – (СТОВ «Малі Крушлинці» - 14,2 га, ПП «Агро-Крушлинці» - 4,79 га, ПСП «Промінь» - 1,17 га); Сосонської с/р – (ТОВ «Агро-Поділля і К» - 14,7 га).

Варто зазначити, що на сьогодні питання щодо надання в оренду проектних елементів (польові дороги, лісосмуги та інші), які використовуються орендарями як рілля у складі орних земель залишається законодавчо та нормативно неврегульованим.

В ході аудиту встановлено, що з метою забезпечення надходжень до сільського бюджету за використання в якості сільськогосподарських угідь земель, запроектованих під польовими дорогами на території Стадницької сільської ради (за межами населеного пункту), районною державною адміністрацією укладено договір оренди від 19.12.2011року на використання земель під проектними дорогами із ТОВ «Ольга». Відповідно до умов договору

ТОВ «Ольга» використовує земельну ділянку площею 20,26 га земель з розміром орендної плати 3% НГО (1014,03 грн/га).

За умови оформлення договірних відносин на земельні ділянки, що знаходяться під проектними дорогами на території сільських (селищних) рад району та використовуються орендарями як рілля без правовстановлюючих документів та/або самовільно зайняті, місцеві бюджети матимуть можливість отримувати додаткові надходження від плати за землю в сумі **457,0 тис.грн** щороку. (розрахунок наведено в додатку №2 до звіту)

Розрахунок зроблено, виходячи з мінімального розміру орендної плати за земельні ділянки відповідно до ст.288 Податкового кодексу України[3] – 3% НГО), з урахуванням кумулятивного коефіцієнта індексації НГО, починаючи з 1995 року – 4,796 (на 2016 рік), коефіцієнта по Постанові КМУ №1185 – 1,756, НГО площі ріллі по сільських (селищних) радах району станом 01.07.1995.

Довідково: Відповідно до ст. 79 Земельного кодексу України[4] земельна ділянка - це частина земної поверхні з установленими межами, певним місцем розташування, з визначеними щодо неї правами. Виходячи з норм ст. 83 Земельного кодексу** до земель загального користування, як земель комунальної власності, що не можуть передаватись у приватну власність належать майдани, вулиці, проїзди, шляхи тощо.

Об'єктами оренди є земельні ділянки, що перебувають у власності громадян, юридичних осіб, комунальній або державній власності (ст. 3 Закону України «Про оренду землі»[17]). Разом з цим, ч. 3 ст. 11 Закону України «Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв)» передбачено, що земельні ділянки, які їх власники або інші особи будуть використовувати єдиним масивом, закріплюються межовими знаками встановленого зразка лише по окружній межі єдиного масиву. Виходячи із наведеного вище, при укладенні договору оренди земельних часток (паїв) та використання їх єдиним масивом, можливе укладення договору оренди на використання проектних доріг, але при цьому із зазначенням фактичної назви угідь (сільськогосподарські угіддя).

❖ *недотримання законодавчих та нормативно-правових актів при наданні в оренду земельних ділянок та встановленні розміру орендної плати*

Основою для визначення розмірів орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності є нормативна грошова оцінка земель.

За інформацією управління Держгеокадастру у Вінницькому районі станом на 30.06.2016 нормативно грошову оцінку земель проведено в населених пунктах усіх 33 місцевих рад району (додаток 3)

Більшість місцевих рад (22 сільських та 2 селищних) провели грошову оцінку земель у 2012-2013 роках, решта 9 рад - у 2009-2011 роках.

Довідково: Відповідно до ст.18 Закону України «Про оцінку земель»[17] від 11.12.2003 №1378-IV нормативна грошова оцінка земельних ділянок, розташованих у межах населених пунктів, проводиться не рідше ніж один раз на 5-7 років.

Відповідно до Податкового кодексу України[3] граничний розмір орендної плати за землю складає 12% від її нормативної грошової оцінки, але річна сума платежу не може бути меншою:

- у 2013 році та І кварталі 2014 року: для земель сільськогосподарського призначення – розміру земельного податку, для інших категорій земель – трикратного розміру земельного податку;
- з 01.04.2014 для всіх категорій земель – 3% нормативної грошової оцінки.

Поряд з цим результати аудиторського дослідження засвідчили, що у періоді аудиту за окремими договорами **орендна плата не відповідала розміру, визначеному чинним законодавством.**

Варто зазначити, що однією з умов укладених договорів передбачено, що розмір орендної плати переглядається у разі зміни розмірів земельного податку, підвищення цін, тарифів. Крім того передбачено, що зміна умов договору здійснюється у письмовій формі за взаємною згодою сторін, у разі недосягнення згоди щодо зміни умов договору спір розв'язується в судовому порядку.

В ході аудиту встановлено, що окремими сільськими (селищними) радами району в порушення ст.15 Закону України від 06.10.1998 №161-XIV «Про оренду землі»[17] та ст. 288 Податкового Кодексу України[2] від 02.12.2010 №2755-VI при наявності затвердженої нової НГО земель сільських (селищних) рад не внесено зміни до договорів оренди внаслідок чого бюджетом району втрачено можливість отримати доходи в період аудиту на загальну суму **3676,3 тис.гривень.**

Для прикладу. На території Вороновицької селищної ради (в межах населеного пункту) відповідно до договору оренди від 01.09.2004, ТОВ «Фаріна» надано в оренду земельну ділянку для комерційного використання площею 0,6972 га (терміном на 49 років). Однак, при визначеному рішенням селищної ради розмірі орендної плати 6% НГО (рішення 19 сесії 6 скликання від 17.12.2012 «Про встановлення розміру відсотка від НГО для земельних ділянок, які перебувають в оренді на території селищної ради в межах смт Вороновиця) у 2013, 2014 роках по 73,6 тис.грн, у 2015 році – 92,0 тис.грн, у І півріччі 2016 року 65,9 тис.грн (6% нової НГО), сплачено лише 30,6 тис.гривень. В результаті селищним бюджетом в період аудиту недоотримано **274,5 тис.гривень**. Розрахунок наведено у додатку №3 до аудиторського звіту

Подібно, відповідно до рішення 23 сесії Вороновицької селищної ради 4 скликання від 05.08.2005 та договору від 26.12.2005 надано в оренду на 49 років ТОВ «Стройаналог» земельну ділянку площею 0,6832 га для комерційного використання. Однак, при законодавчо визначеному розміру орендної плати у 2013-2014 роках по 56,3 тис.грн, у 2015 році – 70,3 тис.грн, у І півріччі 2016 року 50,4 тис.грн (6% нової НГО), сплачено лише 20,9 тис.гривень. Як наслідок, селищним бюджетом у періоді аудиту недоотримано **212,3 тис.гривень**. Розрахунок наведено у додатку №3 до аудиторського звіту

Аналогічна ситуація із договорами оренди і на території Стрижавської селищної ради, де не забезпечено внесення змін до жодного раніше укладеного договору оренди (не заключено додаткові угоди) у відповідності до нової НГО землі, яка вступила в дію з 01.01.2013 (затверджена рішенням 23 сесії 6 скликання від 23.07.2012). Як наслідок, селищним бюджетом в період із

01.01.2013 по 30.06.2016 розрахунково недоотримано орендної плати у загальній сумі **1043,7 тис.гривень**. Розрахунок наведено у додатку №4 до аудиторського звіту

Для прикладу. ПП «Горизонт на території Стрижавської селищної ради (в межах населеного пункту) відповідно до договору оренди від 23.03.2007 використовує земельну ділянку промислового використання площею 0,72 га (терміном на 25 років). Однак, при мінімальному законодавчо визначеному розмірі орендної плати 3% НГО у 2013-2014 роках по 23,1 тис.грн, у 2015 році – 28,9 тис.грн, у І півріччі 2016 року 20,7 тис.грн (розрахунок здійснено у відповідності до нової НГО), сплачено лише 3,8 тис.гривень. В результаті селищним бюджетом в періоді аудиту недоотримано **92,1 тис.гривень.**

Аналогічна ситуація і на території Якушинецьцької, Парпуровецької, Сокиринецької, Дорожненської, Стадницької, Мало-Крушлинецької сільських рад.

Наприклад на території Якушинецької с/р (в межах населеного пункту) на підставі договору оренди від 19.01.2009 надано в оренду ПАТ «Укрнафта» земельну ділянку для комерційного використання площею 0,35 га (терміном на 49 років). Однак, при визначеному рішенням сільської ради розмірі орендної плати в періоді аудиту 6% НГО (рішення 44 сесії 5 скликання від 27.05.2010 «Про встановлення орендної плати за земельні ділянки на території Якушинецької сільської ради») у 2013-2014 роках по 32,3 тис.грн, у 2015 році – 40,4 тис.грн, у І півріччі 2016 року 28,9 тис.грн (6% нової НГО), сплачено лише 24,2 тис.гривень. В результаті сільським бюджетом в періоді аудиту недоотримано **109,8 тис.гривень.** Розрахунок наведено у додатку №5 до аудиторського звіту

Подібно, на території Якушинецької с/р (в межах населеного пункту) на підставі договорів оренди від 12.07.2005 року та від 11.12.2006 року, надано в оренду ФОП Лукшов Ю.П. 2 земельні ділянки водного фонду площами 7,96 га та 5,62 га з розміром орендної плати лише 294,55 грн за 1 га, що становить лише 0,1% НГО, яка вступила в дію з 01.01.2010. Відповідно до нової НГО землі (в межах населеного пункту), яка була проведена у 2009 році та набрала чинності з 01.01.2010, вартість 1 $м^2$ землі під водою складає 27,80 гривень. Враховуючи, що з 01.04.2014 розмір орендної плати не повинен бути меншим 3% НГО, орендна плата протягом квітня-грудня 2014 року повинна була б становити 84,6 тис.грн, у 2015 році (з урахуванням $К_{індексації}$ 1,249) –140,9 тис.грн, за І півріччя 2016 року (з урахуванням $К_{індексації}$ 1,433) – 101,0 тис.гривень. Фактично орендарем, за вказаний період, сплачено 6,8 тис.грн, що призвело до недотримання сільським бюджетом в період із 01.04.2014 по 30.06.2016 **321,0 тис.гривень**. Розрахунок наведено у додатку №5 до аудиторського звіту

Також, на території Якушинецької с/р (в межах населеного пункту) ФОП Гижко Ю.П. відповідно до договору оренди від 19.07.2007 (терміном на 49 років) використовує земельну ділянку площею 1,64 га для комерційних потреб. При цьому, при визначеному договором розмірі орендної плати 5% НГО та у відповідності до НГО, яка вступила в дію з 01.01.2010 року, розмір орендної

плати повинен становити у 2013-2014 роках по 127,0 тис.грн, у 2015 році – 158,6 тис.грн, у І півріччі 2016 року – 113,7 тис.грн, орендарем сплачено лише у 2015 році 1,7 тис.гривень. В результаті сільським бюджетом в періоді аудиту недоотримано **524,6 тис.гривень.** (Розрахунок наведено у додатку №5 до аудиторського звіту

За інформацією землевпорядника земельну ділянку викуплено у вересні 2016 року.

Інший приклад. на території Сокиринецької с/р (в межах населеного пункту) на підставі договору оренди від 09.09.2010 надано в оренду гр. Ткачук Л.Т. для рибогосподарських потреб (товарне риборозведення) терміном на 20 років земельну ділянку площею 1,53 га з розміром орендної плати, що починаючи з 01.04.2014 нижче законодавчо визначеного розміру (3% нової НГО). А саме при законодавчо визначеному розмірі орендної плати у квітні-грудні 2014 року – 8,4 тис.грн, у 2015 році – 13,9 тис.грн, у І півріччі 2016 року – 10,0 тис.грн, орендарем фактично сплачено 6,8 тис.гривень. Як наслідок, сільським бюджетом в період із 01.04.2014 по 30,06.2016 розрахунково недоотримано орендної плати на загальну суму **25,5 тис.гривень.** Розрахунок наведено у додатку №6 до аудиторського звіту

Подібно, на території Парпуровецької с/р (в межах населеного пункту), відповідно до договору від 04.05.2011, гр. Тичко М.В. надано в оренду для рибогосподарських потреб (товарне риборозведення) терміном на 22 роки земельну ділянку площею 2,88 га з розміром орендної плати, нижчим законодавчо визначеного розміру, а саме при орендній платі, визначеній відповідно до нової НГО (вступила в дію із 01.01.2013), за квітень-грудень 2014 року – 8,3 тис.грн, у 2015 році – 13,9 тис.грн, за І півріччя 2016 року – 10,0 тис.грн, фактично сплачено 2,9 тис.гривень. Відтак, в період із 01.04.2014 по 30.06.2016 сільським бюджетом недоотримано **29,3 тис.гривень.** Розрахунок наведено у додатку №7 до аудиторського звіту

Отже, внаслідок недотримання нормативно-правових актів, що регулюють визначення розміру орендної плати за використання земельних ресурсів та невнесення змін до раніше укладених договорів оренди у зв'язку із зміною нормативно грошової оцінки землі, місцевими бюджетами району недоотримано впродовж 2013-2015 років та І півріччя 2016 року ***3676,3 тис.грн*** *плати за землю*. Розрахунки наведено у додатках №№3-10 до аудиторського звіту

❖ ***використання земельних ділянок за договорами оренди, із затягуванням їх державної реєстрації***

Законом України від 01.07.2004 №1952-IV «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень»[24] із змінами встановлено, що державна реєстрація прав на земельну ділянку є офіційним визнанням і підтвердженням державою фактів виникнення, переходу або припинення прав на неї.

За ст.287.1 Податкового Кодексу України[2] плата за землю сплачується з

дня виникнення права користування земельною ділянкою, а відповідно до ст.125 Земельного Кодексу України[4] право на оренду земельної ділянки виникає після укладення договору оренди і його державної реєстрації.

Шляхом співставлення рішень органів місцевого самоврядування про надання земель в оренду із наявними договорами та їх реєстрацією встановлено, що рішенням 45 сесії Якушинецької сільської ради 5 скликання від 10.08.2010 ФОП Зарицькому С.І. надано в оренду земельну ділянку площею 0,06 га для комерційного використання на 5 років та укладено договір оренди 20.08.2010, однак реєстрацію договору проведено 17.09.2015 (через 5 років).

При цьому, сплата коштів за оренду впродовж періоду аудиту так і не розпочалася. В результаті при річній орендній платі (5% НГО з урахуванням коефіцієнтів індексації) у 2013-2014 роках по 4,6 тис.грн, у 2015 – 5,8 тис.грн, у І півріччі 2016 року - 4,2 тис.грн, сільським бюджетом в періоді аудиту недоотримано **20,4 тис.гривень.** Розрахунок наведено у додатку №11 до аудиторського звіту

Подібно, рішенням 35 сесії Сокиринецької сільської ради 6 скликання від 02.12.2014 гр. Верховод А.В. надано в оренду земельну ділянку площею 12,67 га для ведення сільськогосподарського виробництва та укладено договір оренди 30.12.2014. Проте сплата орендної плати за користування земельною ділянкою розпочалася не з моменту укладення договору оренди, а з моменту його реєстрації - з 03.06.2015 (через 5 місяців), що призвело до недоотримання сільським бюджетом **12,3 тис.гривень.** Розрахунок наведено у додатку №11 до аудиторського звіту

❖ *реалізація земельних ділянок та прав оренди на земельні ділянки*

В період, що підлягає аудиту до бюджету району надійшло **9269,2 тис.грн** коштів від продажу земельних ділянок не с/г призначення (2013 - 3035,6 тис.грн, 2014 – 3447,9 тис.грн, 2015 – 2697,4 тис.грн, І півріччя 2016 року – 88,3 тис.гривень).

Впродовж 2013-2015 років та І півріччя 2016 року на території району продано 25 земельних ділянок за межами населених пунктів (2013 рік – 3, 2014 рік – 4, 2015 рік – 16, І півріччя 2016 року - 2) та 36 земельних ділянок в межах населених пунктів (2013 рік – 8, 2014 рік – 18, 2015 рік – 9, І півріччя 2016 року - 1) за цінами, не нижчими від експертної оцінки, зокрема на території:

- **Стрижавської селищної ради** – за межами населеного пункту 13 земельних ділянок загальною вартістю 2006,0 тис.грн (2015 рік - 12 ділянок вартістю 1884,8 тис.грн, І півріччя 2016 року - 1 ділянку вартістю 121,2 тис.грн), в межах населеного пункту – у 2014 році 2 земельних ділянки вартістю 684,0 тис.грн;
- **Вороновицької селищної ради** – у 2013 році за межами населеного пункту 1 земельну ділянку вартістю 155,9 тис.грн;
- **Якушинецької сільської ради** - за межами населеного пункту 3 земельних ділянки загальною вартістю 1268,0 тис.грн (2013 - 1 ділянку вартістю 434,0 тис.грн, 2015 рік - 2 ділянки вартістю – 834,0 тис.грн), в межах населеного пункту – 9 земельних ділянок загальною вартістю 4915,1 тис.грн (2013 – 3 ділянки вартістю 1433,5 тис.грн, 2014 рік – 6 ділянок вартістю – 3481,6 тис.грн);
- **Бохоницької сільської ради** – в межах населеного пункту 10 земельних ділянок

загальною вартістю 1801,4 тис.грн (2013 - 2 ділянки вартістю 759,3 тис.грн, 2014 рік – 5 ділянок вартістю 539,8 тис.грн, 2015 – 3 ділянки вартістю 502,3 тис.грн);

- **Вінницько-Хутірської сільської ради** – за межами населеного пункту 6 земельних ділянок загальною вартістю 3800,0 тис.грн (2014 - 3 ділянки вартістю 557,2 тис.грн, 2015 – 2 ділянки вартістю 2557,5 тис.грн, І півріччя 2016 року - 1 ділянку вартістю 685,3 тис.грн), в межах населеного пункту - 3 земельних ділянки загальною вартістю 573,3 тис.грн (2013 – 1 ділянку вартістю – 87,8 тис.грн, 2014 – 1 ділянку вартістю 412,6 тис.грн, 2015 рік – 1 ділянку вартістю 72,9 тис.грн);
- **Гуменської сільської ради** – у І півріччі 2016 року в межах населеного пункту 1 земельну ділянку вартістю 40,6 тис.грн;
- **Комарівської сільської ради** – у 2013 році в межах населеного пункту 1 земельну ділянку вартістю 196,0 тис.грн;
- **Лука-Мелешківської сільської ради** – в межах населеного пункту 5 земельних ділянок загальною вартістю 1332,1 тис.грн (2013 - 1 ділянку вартістю 582,2 тис.грн, 2014 – 1 ділянку вартістю – 55,4 тис.грн, 2015 - 3 ділянки вартістю 694,5 тис.грн);
- **Писарівської сільської ради** – за межами населеного пункту у 2014 році 1 земельну ділянку вартістю 73,0 тис.грн, в межах населеного пункту – 2 земельних ділянки загальною вартістю – 69,6 тис.грн (2014 - 1 ділянку вартістю 49,2 тис.грн, 2015 - 1 ділянку вартістю 20,4 тис.грн);
- **Стадницької сільської ради** – у 2015 році в межах населеного пункту 1 земельну ділянку вартістю 33,7 тис.грн;
- **Агрономічної сільської ради** – у 2014 році в межах населеного пункту 2 земельних ділянки вартістю 139,8 тис.грн;
- **Ксаверівської сільської ради** – у 2013 році за межами населеного пункту 4 земельних ділянки загальною вартістю 545,2 тис.гривень.

В ході аудиту встановлено, що вартість 1 м^2 на території місцевих рад коливалася для земельних ділянок комерційного призначення від 60,8 грн (Бохоницька с/р) до 147,9 грн (Якушинецька с/р), для земель промисловості - від 23,4 грн (Ксаверівська с/р) до 84,2 грн (Бохоницька с/р), виробничого призначення – від 12,6 грн (Комарівська с/р) до 21,0 грн (Стрижавська селищна рада).

В ході аудиторського дослідження встановлено, що 17 із 61 земельної ділянки за рішеннями сесій місцевих рад та розпоряджень районної державної адміністрації реалізовувалися із розстроченням платежу на термін від 1 до 5 років.

Зокрема, на території Якушинецької с/р – 7 земельних ділянок загальною вартістю 3114,9 тис.грн, Бохоницької с/р – 3 ділянки вартістю – 502,3 тис.грн, Лука-Мелешківської с/р – 2 ділянки вартістю 1114,1 тис.грн, Стрижавської селищної ради – 2 ділянки вартістю 651,3 тис.грн, Вінницько-Хуторянської с/р – 2 ділянки вартістю 2867,8 тис.грн та Вороновицької селищної ради 1 ділянку вартістю 155,9 тис.гривень.

Результати дослідження засвідчили, що кошти практично за усі продані земельні ділянки із розстроченням платежу надходили за графіками, які є невід'ємною частиною договорів купівлі-продажу. Виняток становить земельна ділянки продана у 2014 році на території Якушинецької с/р (в межах населеного пункту) вартістю 363,5 тис.гривень.

Зокрема, не виконано умови договору купівлі-продажу від 07.11.2014, укладеного Якушинецькою с/р з гр. Ковтун О.В., якими передбачалося, що покупець повинен здійснити розрахунок з сільською радою в слідуючому порядку:

- авансовий платіж в сумі 5,0 тис.грн - до укладення договору оренди (до 07.11.2014);
- перший внесок в сумі 176,7 тис.грн - протягом 10 календарних днів з моменту укладання договору;
- решта коштів – двома платежами по 90,9 тис.грн до 01.02.2015 та до 01.05.2015.

Фактично станом на 30.06.2016 гр. Ковтун О.В. здійснено лише авансовий платіж в сумі 5,0 тис.грн та перший внесок в сумі 169,0 тис.гривень.

Таким чином, в результаті несплати станом на 01.05.2015 року гр. Ковтун О.В. належної суми вартості купленої ним земельної ділянки, спеціальним фондом Якушинецького сільського бюджету у 2015 році недоотримано доходів на суму **189,5 тис.гривень.**

Також шляхом співставленням даних казначейських виписок та договорів купівлі-продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення за межами населених пунктів встановлено факт зайвого зарахування до доходів спеціального фонду Вороновицького селищного бюджету коштів, отриманих від реалізації земельної ділянки за межами населеного пункту селищної ради (договір купівлі-продажу земельної ділянки площею 0,53 га від 26.02.2013, укладений Вінницькою РДА з ФОП Мельник М.Ф.).

А саме, в порушення ст. 29 Бюджетного кодексу України[1] кошти від продажу земельної ділянки несільськогосподарського призначення за межами населеного пункту в сумі 155,9 тис.грн зараховано до Вороновицького селищного бюджету.

Слід зазначити, що відповідно до п. 56 ст. 29 Бюджетного Кодексу України[1], кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення, що перебувають у державній власності після розмежування земель державної і комунальної власності зараховуються до загального фонду Державного бюджету України.

Таким чином, в результаті зайвого зарахування до доходів спеціального фонду Вороновицького селищного бюджету доходів належних державному бюджету, загальним фондом державного бюджету недоотримано доходів на суму **155,9 тис.гривень.**

❖ ***несвоєчасність надходження плати за землю***

Відповідно до ст.24 Закону України від 06.10.1998 №161-XIV «Про оренду землі»[17] (зі змінами) місцеві органи виконавчої влади та самоврядування, які укладають договори оренди землі, повинні до 01 лютого надавати органу доходів і зборів за місцезнаходженням земельної ділянки переліки орендарів, з якими укладено договори оренди землі на поточний рік, та інформувати про укладення нових, внесення змін до існуючих договорів

оренди землі та їх розірвання до 01 числа місяця, що настає за місяцем, у якому відбулися зазначені зміни.

Порівняння даних податкових органів щодо зареєстрованих платників орендної плати за землю та органів землевпорядкування щодо укладених договорів оренди землі, засвідчило недостатній рівень охоплення контролем орендарів земельних ресурсів, що не сприяє своєчасному стягненню до місцевих бюджетів плати за землю.

За інформацією Вінницького відділення Вінницької ОДПІ ГУ ДФС у Вінницькій області (лист від 23.09.2016 №38365/10-12-02-03) податковий борг по платі за землю (без врахування заборгованості підприємств-банкрутів) становив станом на 31.12.2012 – 324,9 тис.грн, на 31.12.2013 – 600,2 тис.грн, на 31.12.2014 – 912,9 тис.грн, на 31.12.2015 – 1098,0 тис.грн, на 30.06.2016 – 1283,4 тис.гривень.

Варто зазначити, що станом на 30.06.2016 податковий борг по фізичних особах становив 783,5 тис.грн, по юридичних особах – 499,9 тис.гривень. При цьому найбільші обсяги заборгованості по юридичних особах рахуються за:

- ТОВ «ДЮК-08» - 116,6 тис.грн (земельний податок);
- ПрАТ «Трест Київміськбуд-1» - 97,9 тис.грн (земельний податок);
- ТОВ «АВТО-ФОРУМ» - 45,7 тис.грн (орендна плата);
- ПрАТ «Стрижавський кар'єр» - 71,5 тис.грн (з них 50,8 тис.грн – орендна плата, 20,7 тис.грн – земельний податок);
- Стрижавська виправна колонія №81 – 45,7 тис.грн (земельний податок);
- ПП «Згар» - 32,6 тис.грн (орендна плата).

По фізичних особах – найбільші суми заборгованості рахуються по Кравчуку В.І. – 15,6 тис.грн (земельний податок) та Цибі А.М. – 14,0 тис.грн (орендна плата).

Щодо заборгованості по платі за землю підприємств-банкрутів, то станом на 30.06.2016 заборгованість рахується за:

- ТОВ «Стрижавський граніт» - 1492,8 тис.грн (орендна плата) – визнано банкрутом;
- ПАТ «Вінницяплодоовопостач» – 19,8 тис.грн (земельний податок) – визнано банкрутом.

❖ ***порушення земельного законодавства***

Про низький рівень дотримання вимог земельного законодавства на території району, також свідчить інформація Державної інспекції сільського господарства у Вінницькій області, якою в період, що підлягає аудиту проведено 36 перевірок дотримання вимог земельного законодавства.

За результатами проведених перевірок, інспекцією складено 57 приписів та 39 протоколів, винесено 39 постанов та накладено штрафні санкції на загальну суму 8,4 тис. грн, які станом на 30.06.2016 повністю стягнуто.

Загальна площа земель, що використовувались з порушенням земельного законодавства становила 2845,5 га, серед них переважну частину 99,8% становлять землі сільськогосподарського призначення, решта – 0,2% (6,9 га)

землі промисловості (4,6 га), водного фонду (2,0 га), житлової та громадської забудови (0,4 га), лісового фонду (0,002 га) та транспорту (0,001 га).

Основними порушеннями земельного законодавства визначено: використання земельної ділянки без правовстановлюючих документів та без державної реєстрації прав на неї (ст. 125 та ст. 126 Земельного кодексу України[4]); використання земель не за цільовим призначенням (ст.53 КУпАП[3]); самовільне зайняття земельної ділянки (ст.53-1 КУпАП); невиконання вимог припису (ст. 188-5 КУпАП[3]); щодо відновлення меж земельної ділянки (ч. 2 ст.107 Земельного кодексу України[4]); використання земель без затверджених проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь (ч. 4 ст.22 Земельного кодексу України[4]); порушення правил добросусідства (ст.103 Земельного кодексу України[4]).

Загалом обсяг нарахованої шкоди становить 184,2 тис.грн, з яких відшкодовано лише 39,7 тис.грн, або 21,6%, по решті - направлено листи до прокуратури для вжиття заходів прокурорського реагування.

Отже, *недостатній контроль з боку місцевих органів влади та самоврядування за використанням земель державної і комунальної власності призвів до недоотримання місцевими бюджетами району в період аудиту* ***5428,6 тис.грн****, з них 1752,3 тис.грн внаслідок використання земельних ділянок, за відсутності правовстановлюючих документів та 3676,3 тис.грн внаслідок недотримання нормативно-правових актів, що регулюють визначення розміру орендної плати та невнесення змін до раніше укладених договорів оренди у зв'язку із зміною нормативно грошової оцінки землі. Резерви надходжень до місцевих бюджетів району, від оформлення договірних відносин на земельні ділянки с/г призначення, які використовуються без правовстановлюючих документів, складають* ***457,0 тис.грн*** *щороку.*

Гіпотеза 2. Невикористання місцевими органами влади в повній мірі існуючих можливостей щодо мобілізації фінансових ресурсів та недостатній контроль за сплатою інвесторами (замовниками) пайової участі не сприяє наповненню місцевих бюджетів району доходами.

Розвиток інженерно-транспортної і соціальної інфраструктури району вимагає комплексного вирішення багатьох проблем, пов'язаних з поліпшенням її технічного стану та подальшим оновленням. Будівництво (реконструкція) об'єктів соціальної сфери і житлово-комунального господарства, проведення робіт з благоустрою району фінансується за рахунок коштів бюджету району.

Пайові внески інвесторів (замовників) за право реалізувати проект будівництва на території району дали б можливість збільшити доходи бюджету району на відтворення інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури.

Статтею 40 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»[19] від 17.02.2011 №3038-VI (далі – Закон №3038) передбачено, що пайова участь (внесок) замовника у створенні і розвитку інженерно-

транспортної та соціальної інфраструктури населеного пункту полягає у відрахуванні замовником до прийняття об'єкта в експлуатацію до відповідного *місцевого бюджету* коштів для забезпечення створення і розвитку інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури населеного пункту.

Підставою для сплати пайової участі (внеску) замовником є договір про пайову участь, укладений замовником і органом місцевого самоврядування на підставі письмового звернення замовника.

Кошти, отримані органами місцевого самоврядування як пайовий внесок замовника будівництва, з 01.01.2012 року зараховуються до бюджету розвитку відповідного місцевого бюджету *(стаття 71 Бюджетного кодексу України[1] в редакції Закону України[13] від 07.07.2011 №3614-17)* та можуть використовуватися виключно на створення і розвиток інфраструктури відповідного населеного пункту.

Відповідно до частини 5 статті 40 Закону №3038 розмір пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту визначається у договорі, укладеному з органом місцевого самоврядування (відповідно до встановленого органом місцевого самоврядування розміру пайової участі у розвитку інфраструктури), з урахуванням загальної кошторисної вартості будівництва об'єкта, визначеної згідно з державними будівельними нормами, стандартами і правилами.

При цьому не враховуються витрати на придбання та виділення земельної ділянки, звільнення будівельного майданчика від будівель, споруд та інженерних мереж, влаштування внутрішніх і позамайданчикових інженерних мереж і споруд та транспортних комунікацій.

З метою встановлення прозорого та чітко врегульованого порядку визначення величини та сплати пайової участі (внеску) у створенні і розвитку інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури населених пунктів для фізичних та юридичних осіб у разі здійснення ними будівництва об'єктів містобудування на відповідній території необхідно розробити та затвердити ***Порядок залучення, розрахунку розміру і використання коштів пайової участі.***

Варто зазначити, що частиною першою статті 40 Закону №3038 встановлено законодавчу норму прямої дії про ***обов'язковість прийняття*** органом місцевого самоврядування порядку залучення, розрахунку розміру і використання коштів пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту відповідно до норм цього Закону.

Встановлений органом місцевого самоврядування розмір пайової участі (внеску) замовника з урахуванням незаборонених законом інших відрахувань, встановлених органом місцевого самоврядування, не може перевищувати граничного розміру, встановленого п. 6 статті 40 Закону №3038 (10% загальної кошторисної вартості об'єкта будівництва для нежитлових будівель та 4% для житлових будинків, будівель закладів культури та освіти, медичного і оздоровчого призначення).

Відповідно до роз'яснень Міністерства регіонального-розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 22.07.2011 №23-11/6294/0/6-11[46], такі порядки прийняті та оприлюднені органами

місцевого самоврядування, відповідно до норм частини першої статті 144 Конституції України, є нормативно-правовими актами, обов'язковими до виконання на відповідній території.

В ході аудиту встановлено, що упродовж досліджуваного періоду до зведеного бюджету району від пайової участі у розвиток інфраструктури населених пунктів надійшло коштів на загальну суму **2888,9 тис.грн.** На момент проведення аудиту ***Порядки залучення, розрахунку розміру і використання коштів пайової участі*** (далі – Порядки) розроблені та прийняті всіма місцевими радами району.

Варто зазначити, що розмір пайової участі, визначений вказаними Порядками, коливався для нежитлових будівель/споруд - від 1% до 10% загальної кошторисної вартості об'єкта будівництва (реконструкції), для житлових будинків - від 1% до 4%, а саме на території:

- Вороновицької с/р (з 08.06.2012р) –5% та 1%;
- Деснянська с/р (з 28.03.2013р) – 5% та 4%;
- Стрижавська с/р (з 08.07.2013р) – 10% та 4%;
- Агрономічна с/р (з 22.03.2013р) - 5% та 4%;
- Бохоницька с/р (з 30.03.2013р) - 10% та 4%;
- Велико-Крушлинецька с/р (з 23.12.2015р) - 5% та 4%;
- Вінницько-хутірська с/р (з 22.05.2013р) - 10% та 4%;
- Гавришівська с/р (з 14.03.2013р) - 5% та 1%;
- Гуменська с/р (з 12.04.2013р) – 10% та 4%;
- Дорожненська с/р (з 16.09.2015р) – 6% та 2%;
- Жабелівська с/р (з 21.05.2013 р) – 1% та 4%;
- Іванівська с/р (з 21.03.2013р) - 10% та 4%;
- Ільківська с/р (з 01.02.2013р) – 5% та 4%;
- Комарівська с/р (з 27.03.2013р) – 10% та 4%;
- Ксаверівська с/р (з 29.03.2013р) – 10% та 4%;
- Лаврівська с/р (з 08.06.2012р) – 10% та 4%;
- Лука-Мелешківська с/р (з 19.03.2013р) – 5% та 4%
- Майданська с/р (з 17.06.2015р) - 10% та 4%;
- Малокрушлинецька с/р (з 28.03.2013 р) - 5% та 4%;
- Пологівської с/р (з 29.04.2013р) - 8% та 4%;
- Медвеже-Вушівська с/р (з 09.04.2013р) - 5% та 4%;
- Мізяківсько-Хутірська с/р (з 15.03.2013р) - 5% та 4%;
- Некрасівська с/р (з 13.09.2012р) - 10% та 4%;
- Оленівська с/р (з 26.03.2013р) - 5% та 4%;
- Парпуровецька с/р (з 10.04.2013р) - 5% та 4%;
- Писарівська с/р (з 12.03.2013р) - 5% та 4%;
- Побережненська с/р (з 17.09.2014р) - 10% та 4%;
- Пултівецька с/р (з 13.11.2014р) - 5% та 4%;
- Сокиринецька с/р (з 28.03.2013р) – 10% та 4%;
- Сосонська с/р (з 12.03.2013р) - 10% та 4%;
- Стадницька с/р (з 15.03.2013р) - 5% та 4%;
- Степанівська с/р (з 02.11.2012р) - 5% та 4%;
- Широкогребельська с/р (з 28.03.2013р) - 10% та 4%;

Якушинецька с/р (з 13.12.2011р) - 10% та 4%;

За інформацією Департаменту державної архітектурно-будівельної інспекції у Вінницькій області на території Вінницького району у досліджуваному періоді введено в експлуатацію 125 об'єктів будівництва (нежитлових та житлових будівель в т.ч. нове будівництво, реконструкція) загальною кошторисною вартістю ***753264,7 тис.грн*** (у 2013 році – 32 об'єкти загальною кошторисною вартістю 134488,1 тис.грн, у 2014 році - 56 об'єктів вартістю 402312,0 тис.грн, у 2015 році – 29 об'єктів вартістю 209517,8 тис.грн та у І півріччі 2016 року 8 об'єктів вартістю 6946,8 тис.грн) (додаток 5).

Варто зазначити, що з моменту затвердження органами місцевого самоврядування ***Порядків залучення, розрахунку розміру і використання коштів пайової участі*** на території району введено в експлуатацію 117

об'єктів будівництва загальною кошторисною вартістю 742284,9 тис.грн (2013 рік – 26 об'єктів вартістю 125735,0 тис.грн, 2014 рік – 54 об'єкти вартістю 400085,3 тис.грн, 2015 рік - 29 об'єктів вартістю 209517,8 тис.грн та І півріччя 2016 року - 8 об'єктів вартістю 6946,8 тис.грн), а саме на території:

- Луко-Мелешківської с/р – 13 об'єктів кошторисною вартістю 15693,1 тис.грн (2013 - 6 об'єктів вартістю 6814,4 тис.грн, 2014 – 4 об`єкти вартістю 4241,1 тис.грн, 2015 – 2 об`єкти вартістю 1519,8 тис.грн, І півріччя 2016 року – 1 об`єкт вартістю 3117,8 тис.грн);
- Бохоницької с/р – 22 об'єкти кошторисною вартістю 367566,3 тис.грн (2013 - 8 об'єктів вартістю 114650,2 тис.грн, 2014 – 8 об`єктів вартістю 114864,0 тис.грн, 2015 – 5 об`єктів вартістю 134916,3 тис.грн, І півріччя 2016 року – 1 об`єкт вартістю 3135,8 тис.грн);
- Вороновицької с/р - 9 об'єктів кошторисною вартістю 37857,9 тис.грн (2014 – 3 об`єкти вартістю 24064,8 тис.грн, 2015 - 5 об`єктів вартістю 13669,8 тис.грн, І півріччя 2016 року – 1 об`єкт вартістю 123,3 тис.грн);
- Стадницької с/р – у 2013 році 2 об'єкти кошторисною вартістю 2226,7 тис.грн;
- Степанівської с/р - 8 об'єктів кошторисною вартістю 794,5 тис.грн (2014 – 5 об`єктів вартістю 266,2 тис.грн, 2015 – 2 об`єкти вартістю 345,0 тис.грн, І півріччя 2016 року – 1 об`єкт вартістю 183,3 тис.грн);
- Стрижавської с/р – 17 об'єктів кошторисною вартістю 170731,7 тис.грн (2013 - 2 об'єкти вартістю 519,4 тис.грн, 2014 – 12 об`єктів вартістю 164874,2 тис.грн, 2015 – 2 об`єкти вартістю 5317,4 тис.грн, І півріччя 2016 року – 1 об`єкт вартістю 20,6 тис.грн);
- Сокиринецької с/р – у І півріччі 2016 року 1 об'єкт кошторисною вартістю 108,2 тис.грн;
- Писарівської с/р – у 2014 році 1 об'єкт кошторисною вартістю 454,8 тис.грн;
- Некрасівської с/р – у 2013 році 1 об'єкт кошторисною вартістю 139,6 тис.грн;
- Ільківської с/р - 2 об'єкти кошторисною вартістю 2142,4 тис.грн (2013 – 1 об`єкт вартістю 112,4 тис.грн та 2014 – 1 об`єкт вартістю 2030,0 тис.грн);
- Парпуровецької с/р - 3 об'єкти кошторисною вартістю 782,9 тис.грн (2013 – 2 об`єкти вартістю 735,5 тис.грн та 2014 – 1 об`єкт вартістю 47,4 тис.грн);
- Агрономічної с/р – 11 об'єктів кошторисною вартістю 67005,6 тис.грн (2013 - 1 об'єкт вартістю 15,3 тис.грн, 2014 – 5 об`єктів вартістю 24122,8 тис.грн, 2015 – 5 об`єктів вартістю 42866,6 тис.грн);
- Вінницько-Хутірської с/р - 7 об'єктів кошторисною вартістю 50707,8 тис.грн (2014 – 5 об`єктів вартістю 50564,3 тис.грн, 2015 – 2 об`єкти вартістю 143,5 тис.грн);
- Якушинецької с/р – 20 об'єктів кошторисною вартістю 26074,4 тис.грн (2013 - 3 об'єкти вартістю 521,5 тис.грн, 2014 – 9 об`єктів вартістю 14555,7 тис.грн, 2015 – 6 об`єктів вартістю 10739,4 тис.грн, І півріччя 2016 року – 2 об`єкти вартістю 257,8 тис.грн);

Однак, незабезпечення місцевими органами влади та самоврядування контролю за дотриманням норм Закону №3038 та місцевих Порядків призвело до втрати бюджетом району **30611,7 тис.грн** доходів від пайової участі у розвиток інфраструктури населених пунктів. Розрахунки наведено у додатках №№12-27 до аудиторського звіту.

Наприклад, у 2013-2015 роках, на території *Бохоницької сільської ради*, концерном «Поділля» здійснено будівництво 17-ти багатоквартирних будинків загальною кошторисною вартістю 362308,7 тис.грн та станом на 30.06.2016 року введено в експлуатацію.

Підпунктом 4.3 ст. 40 Закону №3038 та 1.4.3 Порядку залучення, розрахунку розміру і використання коштів пайової участі у розвиток

інфраструктури с.Бохоники, затвердженого рішенням 16 сесії сільської ради 6 скликання від 30.03.2013 року визначено, що до пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту не залучаються замовники у разі будівництва будинків житлового фонду соціального призначення та доступного житла.

Відповідно до інформації наданої сільською радою, із загальної кошторисної вартості 17 багатоквартирних будинків концерном «Поділля» у 2013-2015 роках за програмою «Доступне житло» побудовано квартир на загальну суму 71601,7 тис. гривень.

Порядком залучення, розрахунку розміру і використання коштів пайової участі у розвиток інфраструктури с.Бохоники встановлено розмір пайової участі для житлових будівель в розмірі 4%**.** Однак не здійснення сільською радою контролю за повнотою сплати пайової участі призвело до втрати сільським бюджетом **11628,3 тис.грн** ((362308,7-71601,7) х 4% = 11628,28 тис.грн).

Інший приклад, на території *Стрижавської селищної ради* у 2014 році ТОВ «СХК Вінницька промислова група» здійснено реконструкцію існуючих складських приміщень під склади готової продукції сільськогосподарського призначення, загальною кошторисною вартістю 143822,0 тис.грн (Порядок затверджений 04.09.2014 року, розмір пайової участі - 4%). Не здійснення контролю сільською радою за сплатою пайової участі позбавило сільський бюджет можливості отримати **5752,9 тис.грн** коштів пайової участі (143822,0 х 4% = 5752,88 тис.грн).

Подібно, на території *Вороновицької селищної ради* у 2014 році ТОВ «Вороновицьке ХПП» здійснено реконструкцію існуючої території гудронної бази під комплекс зберігання зернових культур загальною кошторисною вартістю 21000,0 тис.грн (Порядок затверджений 08.06.2012, розмір пайової участі – 5%). Проте, не здійснення сільською радою контролю за повнотою сплати пайової участі призвело до втрати сільським бюджетом **1050,0 тис.грн** (21000,0 х 5% = 1050,0 тис.грн).

Водночас, у 2013 році до затвердження порядків залучення, розрахунку розміру і використання коштів пайової участі у розвиток інфраструктури населених пунктів сільськими та селищними радами Вінницького району втрачено можливість отримання **560,4 тис.грн** доходів, а саме: Деснянською селищною радою – 210,4 тис.грн, Вінницько-Хутірською сільською радою – 285,7 тис.грн, Майданською сільською радою – 39,1 тис.грн, Дорожненською сільською радою – 18,86 тис.грн та Агрономічною сільською радою – 6,3 тис. гривень. Розрахунки наведено у додатках №№21-25 до аудиторського звіту

Варто зазначити, що пунктом 6 Закону України від 09.04.2015 №320-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства»[25] (далі – Закон №320), який набрав чинності з 01.09.2015 внесено зміни до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»[19]. Зокрема, статтю 40 Закону №3038 доповнено пунктом 11, яким передбачено що інформація щодо договору про пайову участь у розвиток

інфраструктури населеного пункту та його виконання зазначається у декларації про готовність об'єкта до експлуатації та/або в акті готовності об'єкта до експлуатації; статтею 6 передбачено утворення сільськими (селищними, міськими) радами виконавчих органів з питань державного архітектурно-будівельного контролю.

При цьому у період, до утворення місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, органів державного архітектурно-будівельного контролю, повноваження визначені Законом №3038 з 01.09.2015 здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізовує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, а саме Департамент державної архітектурно-будівельної інспекції у Вінницькій області (підпункт 1 пункту 9-1 Прикінцевих положень Закону №3038).

В ході аудиту встановлено, що в період із 01.09.2015 по 30.06.2016 на території Вінницького району введено в експлуатацію 21 об`єкт будівництва загальною кошторисною вартістю 81514,5 тис. гривень. При цьому, 16 об`єктів із 21 введено в експлуатацію без сплати пайового внеску, що призвело до втрат зведеного бюджету району на загальну суму 3342,0 тис. гривень.

Отже, *нездійснення контролю органами місцевого самоврядування за повнотою сплати пайової участі у розвиток інфраструктури населених пунктів призвело до втрати бюджетом району* ***30611,7 тис.грн,*** *а не використання сільськими та селищними радами повною мірою своїх повноважень щодо затвердження Порядків залучення, розрахунку розміру і використання коштів пайової участі позбавило зведений бюджет району у 2013 році можливості отримати близько* ***560,4 тис.грн*** *доходів.*

Гіпотеза 3. Недотримання натуральних норм харчування дітей в дошкільних навчальних закладах району не сприяє забезпеченню гарантованих державою соціальних нормативів харчування.

За інформацією Міністерства охорони здоров'я України здоров'я дитини на 15% залежить від організації медичної служби, на 25% - від генетичних особливостей та на 60% - від збалансованого харчування.

Раціональний режим харчування, збалансованість раціону є основними умовами для підвищення опору дитячого організму до захворювань та для нормального його росту і розвитку.

Статтею 25 Закону України від 23.05.1991 №1060-XII «Про освіту»[10] визначено, що організація та відповідальність за харчування у державних навчальних закладах покладається на місцеві органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, міністерства і відомства України, яким підпорядковані навчальні заклади, а також на керівників навчальних закладів.

Станом на 30.06.2016 року на території району функціонує 27 дошкільних навчальних закладів, з них: 18 ДНЗ та 9 НВК (школа-садок), які відвідувало 1909 дітей.

Впродовж 2013-2015 років та І півріччя 2016 року на харчування дітей в ДНЗ району виділено 9431,1 тис.грн або 93% до запланованого обсягу, в тому числі із загального фонду бюджету району спрямовано 6420,8 тис.грн (68,1%), із спеціального – 3010,3 тис.грн (31,9%).

У 2014 році видатки на харчування зросли на 15,7% порівняно із 2013 роком і становили 2561,2 тис.грн, у 2015 році порівняно з попереднім роком – на 19,2% до 3053,1 тис.гривень. За 6 місяців 2016 року складали 1603,2 тис. гривень.

Варто зауважити, що планові показники видатків на харчування дітей в ДНЗ визначались не у розрахунку до добової потреби на 1 дитину в день, як це передбачено постановою Кабінету Міністрів України від 22.11.2004 №1591 «Про затвердження норм харчування у навчальних та оздоровчих закладах»[33] (далі – Постанова №1591), а відповідно до фактично виділених обсягів бюджетних коштів. Відтак видатки на харчування дітей, визначені без урахування вартості натурального набору продуктів, не дозволили в повному обсязі забезпечити виконання норм харчування.

У 2013-2015 роках та І півріччі 2016 року планові показники видатків на харчування із бюджету району виконувалися на 96,9%, 97,6%, 95,9% та 81,8% відповідно по роках.

Аналіз виконання норм харчування дітей в середньому по ДНЗ району засвідчив забезпечення на 90-100% лише окремими видами продуктів (крупи, бобові, макаронні вироби, олія соняшникова, хліб пшеничний та цукор). Натомість діти недоотримують продукти, які забезпечують здоровий розвиток і поповнення організму необхідними вітамінами та мікроелементами, зокрема: в середньому по району діти споживають соки близько 39-45% встановленої норми, сир кисломолочний – 48-55%, рибу/рибопродукти – 58-68%, фрукти – 55-57%, молоко – 62-68%, м’ясо/м’ясопродукти – 59-67%.

Так, відповідно до зведеної відомості виконання норм харчування по ДНЗ району, норми по споживанню м’яса та м’ясопродуктів виконувались у 2013 році в середньому на 64,7%, у 2014 році – на 67,2%, у 2015 році - на 59,1%, риби та рибопродуктів – на 60,3%, 69%, та 56,3%, відповідно.

Найнижчий рівень виконання норм по забезпеченню м’ясом та м’ясопродуктами у 2013 році спостерігався в Горбанівському ДНЗ – 38% від норми та Агрономічному ДНЗ – 40%, у 2014 році в Михайлівському ДНЗ – 31,5% та Деснянському ДНЗ – 31%, у 2015 році в Деснянському ДНЗ – 31% та Агрономічному ДНЗ – 40%.

Низьким рівнем забезпечення рибою та рибопродуктами відрізняються у 2013 році Агрономічний ДНЗ – 36%, Комарівський ДНЗ – 36%, Майданівський ДНЗ – 44% та Малокрушлинецький ДНЗ – 44,4%, у 2014 році Вороновицький ДНЗ – 44,4%, Михайлівський ДНЗ – 46% та Ксаверівський ДНЗ – 46,6%, у 2015 році Агорономічний ДНЗ – 36%, Ксаверівський ДНЗ – 37,7% та Медвідський ДНЗ – 38%.

Недостатнім є забезпечення дітей в ДНЗ сиром кисломолочним, норми по якому виконано у 2013 році в середньому на 55%, у 2014 на 54%, у 2015 на

48%, а також по сметані, забезпечення якою становило на рівні 68%, 68,1% та 64,6% від норми відповідно по роках.

Низький рівень забезпечення сиром кисломолочним та сметаною у раціоні дітей старше 3-х років, спостерігався у 2013 році в ДНЗ с. Побережне (9%), с. Комарів (20%), с. Горбанівка (22,2%), с. Степанівка (33%); у 2014 році в ДНЗ с.Побережне (9%), с.Комарів (14%), с.Ільківка (22,2%), смт Вороновиця ДНЗ «Ромашка» (31%); у 2015 році в ДНЗ с. Степанівка (5%), с. Комарів (21%), с. Вінницькі Хутори (32%), с. Майдан (33%).

Водночас, взагалі відсутній сир кисломолочний та сметана у раціоні дітей, що відвідували у 2013-2015 роках ДНЗ «Веселка» в с.Лука-Мелешківська, тоді як молочні продукти є джерелом солей кальцію, що є вкрай важливим компонентом для нормалізації обмінних процесів та підтримки організму в здоровому стані.

Подібно, у 2013-2015 роках діти Вороновицького ДНЗ «Веселка» та «Ромашка», Деснянського, Лука-Мелешківського, Якушинецького, Хижинецького, та Побережнянського ДНЗ взагалі не споживали соки, натомість діти Агрономічного, Малокрушлинецького та Комарівського ДНЗ – на рівні 15-28%.

Не вживають діти і достатньої кількості фруктів, яких отримували у 2013 році в середньому на рівні 57,5% від норми, у 2014 році – 55,3%, у 2015 році – 56,4%, у І півріччі 2016 року – 54,2%, хоча, за висновками медиків, споживання фруктів у дитячому харчуванні є особливо важливим, тому що вони містять мінеральні солі, вітаміни, пектин, харчові волокна й клітковину, а також ефірні олії, ароматичні речовини, органічні кислоти, які збуджують апетит, підсилюють вироблення травних соків та сприяють нормальному травленню.

При цьому у 2013 році найменше вживали фрукти діти в Комарівському, Деснянському, Лука-Мелешківському ДНЗ (8% - 13%), у 2014 році – в Степанівському та Лука-Мелешківському ДНЗ (8% та 33%), у 2015 році – в Деснянському ДНЗ (14%), Вінницько-Хутірському (21%) та Стрижавському ДНЗ (23%).

Варто зауважити, що аудиторською групою проведено вибірковий аналіз Меню-вимог за окремі місяці досліджуваного періоду, яким встановлено незабезпечення дітей у ДНЗ продуктами харчування в обсягах визначених Постановою №1591.

Наприклад, аналіз Накопичувальної відомості обліку виконання норм харчування на 1 дитину за березень 2016 року по *Бохоницькому ДНЗ «Дзвіночок»* засвідчив незабезпеченість дітей віком від 3 до 6 років м’ясом (з урахуванням ковбасних виробів), молоком, свіжими фруктами, маслом вершковим, різними овочами, крупами та макаронними виробами. В середньому діти отримували м’ясо в кількості 60г на день при щоденній нормі 100г, молоко – 128 мл (норма 400 мл), свіжі фрукти – 49г (норма 100г).

Аналогічно, аналіз Накопичувальної відомості обліку виконання норм харчування на 1 дитину за березень 2016 року *у ДНЗ «Малятко» на території Майданської* сільської ради засвідчив забезпеченість дітей віком від 3

Довідково: Невиконання норм харчування дітей в ДНЗ також підтверджено анкетування батьків, діти яких відвідують ДНЗ, так 12,3% (113 осіб) опитаних вказали, що їх не задовольняє якість харчування через його незбалансованість.

до 6 років (при 3-разовому харчуванні) м'ясом птиці в середньому в кількості 48г при нормі 100г на 1 дитину, рибою – 23,5г при нормі 45г, *у ДНЗ Деснянської селищної ради* – забезпеченість дітей м'ясом в середньому становила в кількості 48г при нормі 100г на 1 дитину, рибою – 14г при нормі 45г. Подібно у *березні 2016 року діти Медвідського НВК* отримували м'яса в кількості 48г на 1 дитину, що у 2,1 рази нижче норми.

З огляду на норми харчування та середні ціни на підприємствах торгівлі за розрахунками фахівців вартість денного харчування дітей в ДНЗ повинна становити у 2013 році 25,8 грн, у 2014 році – 28,2 грн, у 2015 році – 29,8 грн, у І півріччі 2016 року – 32,3 гривень.

Водночас у 2013 році фактична вартість харчування 1 дітодня становила в середньому по району 9,6 грн (37,2% від потреби), у 2014 році – 12,6 грн (44,7%), у 2015 році – 15,4 грн (51,7%), у І півріччі 2016 року – 20,0 грн (61,9%).

Очевидно, що чим вищою є вартість харчування 1 дітодня у ДНЗ, тим повнішим та різноманітнішим є продуктовий набір, визначений Постановою №1591. Однак, в розрізі сільських рад вартість харчування 1 дітодня в ДНЗ суттєво відрізнялася, а саме:

- ❖ у 2013 році найвища вартість харчування –12,0-14,0 грн (Писарівський, Стрижавський, Парпуровецький, та Пултівецький ДНЗ), найнижча – 7,0-9,0 грн (Горбанівській, Михайлівський, Ксаверівський, Степанівський та Бохоницький ДНЗ);
- ❖ у 2014 році найвища вартість харчування – 14,0-17,0 грн (Малокрушлинецький, Писарівський, Стрижавський, Парпуровецький, та Пултівецький ДНЗ), найнижча – 7,0 – 11,0 грн (Ксаверівський, Степанівський, Вороновицький, Горбанівський та Гуменський ДНЗ);
- ❖ у 2015 році найвища вартість – 16,0-18,0 грн (Стадницький, Малокрушлинецький, Пултівецький, Парпуровецький, Медвідський та Стрижавський ДНЗ), найнижча – 8,0 - 10,0 грн (Ксаверівський, Горбанівський та Степанівський ДНЗ).

Варто зазначити, що неповноцінне харчування негативно позначається на стані здоров'я дітей, призводить до зниження захисних сил організму і, як наслідок, може стати причиною загострення хронічних та виникнення нових захворювань.

Про недоліки у системі організації освіти дошкільних закладів району свідчать і результати перевірок Головного управління Держпродспоживслужби у Вінницькій області.

Так, за інформацією ГУ Держпродспоживслужби у Вінницькій області від 12.10.2016 №02/1403 упродовж періоду, що підлягав державному фінансовому аудиту, у ряді дошкільних закладів району встановлено випадки недотримання вимог санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму. Так:

- у 2013 році проведено перевірок в 31 ДНЗ, з них виявлено порушення в ДНЗ «Золотий ключик» с. Хижинці (заклад потребує проведення поточного ремонту: побілка стелі, фарбування підлоги, заміна вікон);

- у 2014 році проведено перевірок в 34 ДНЗ, з них виявлено порушення в 7 закладах: *ДНЗ «Барвінок» с. Якушинці* (потребують заміни люмінесцентні лампи, на харчоблоці не промарковані кухонні столи); *ДНЗ «Сонечко» с. Агрономічне* (не якісно миється кухонний інвентар на харчоблоці, не відремонтовані індивідуальні дитячі шафи в старшій групі); *ДНЗ «Дзвіночок» с.Бохоники, ДНЗ «Ромашка» та ДНЗ «Веселка» смт Вороновиця, , ДНЗ «Перлина» с.Горбанівка, ДНЗ «Казка» смт Стрижавка* (відсутні ємності для приготування та використання дезінфікуючого засобу, для миття та дезінфекції яєць, відсутня інструкція по миттю посуду, недостатньо тіньових навісів на групових майданчиках, не промаркіровані кухонні столи, використовується посуд з відбитою емаллю, не дотримується товарного сусідства при зберіганні харчових продуктів, неякісне миття столового реманенту).

- у 2015 році проведено перевірок в 21 ДНЗ, за результатами яких, порушень не встановлено;

- у 2016 році проведено 26 перевірок ДНЗ, з них виявлено порушень в 3 закладах: *ДНЗ «Сонечко» с. Агрономічне* (порушуються правила відбору та зберігання добових страв, потребує поновлення маркування прибирального інвентарю, потребує оновлення емальований посуд);*, ДНЗ «Барвінок» с. Якушинці* (відсутні рукомийники на харчоблоці та в туалетній кімнаті молодшої групи);*, ДНЗ «Лісова казка» с. Писарівка* (потребує проведення прибирання в приміщенні пральні, заміна мішків для зберігання чистої постільної білизни).

Відповідно до статті 35 Закону України від 11.07.2001 №2628-III «Про дошкільну освіту»[12] (далі – Закон №2628) батьки, або особи, які їх замінюють, вносять плату за харчування дітей у розмірах, що не перевищує 50% від вартості харчування на день у міській та 30% у сільській місцевості, з 01.04.2015 року - не менше 40% та 60% відповідно, з 31.05.2016 року – у розмірах визначених органами місцевого самоврядування.

Довідково: Згідно з п. 2.2 наказу Міністерства освіти і науки України від 21.11.2002 №667 «Про затвердження Порядку встановлення плати для батьків за перебування дітей у державних і комунальних дошкільних та інтернатних навчальних закладах», розмір плати за поданням дошкільного навчального закладу встановлюють місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування або підприємства, організації та установи, які перебувають у державній (комунальній) формі власності і мають у своєму підпорядкуванні дошкільні навчальні заклади, один раз на рік з урахування матеріального стану сім'ї та режиму роботи закладу.

Так, розмір батьківської плати у сільських ДНЗ становив у 2013 році від 2,50 грн до 4,0 грн, у 2014 році від 2,50 грн до 5,20 грн, у 2015 році від 3,20 грн до 6,40 грн, за 6 місяців 2016 року – від 6,0 грн до 9,28 грн, у міській (смт Вороновиця, Стрижавка, Десна) коливався від 4,40 грн у 2013 році до 12,0 грн, у І півріччі 2016 року.

Аналіз рішень органів місцевого самоврядування району про затвердження розміру батьківської плати засвідчив відповідність плати за харчування дітей розміру визначеному ст.35 Закону №2628 (до 31.03.2015 року - у сільській місцевості - 30% від вартості харчування на день, у міській - 50%, з 01.04.2015 року - 40% та 60% відповідно).

Водночас, на території Стрижавської селищної ради, за інформацією завідуючої ДНЗ «Казка», фактична вартість харчування на 1 дитину в день у 2015 році становила 17,20 грн, у І півріччі 2016 року – 17,80 гривень. Тобто

батьківська плата оптимально мала б становити у 2015 році – 10,32 грн, у І півріччі 2016 року – 10,68 гривень.

Фактично розмір батьківської плати у 2015 році становив 4,60 грн, у І півріччі 2016 року - 9,20 гривень. Тобто, питома вага батьківської плати у вартості харчування на день у 2015 році складала – 26%, у І півріччі 2016 року – 51%, що значно нижче законодавчо визначеного розміру (60%).

При цьому, рішеннями сесій Стрижавської селищної ради від 26.01.2015 №6 та від 23.12.2015 №19 батьківська плата встановлена у розмірі 60% від вартості харчування 1 дітодня.

За розрахунками проведеними спеціалістами ДНЗ «Казка», для забезпечення дітей повноцінним харчуванням, вартість харчування 1 дітодня, при якій норми харчування виконувалися б на 100% повинна була б становити у 2015 році та І півріччі 2016 року – 24,0 гривні.

Слід зазначити, що у 2015 році порівняно з 2014 роком знизилося виконання норм харчування в ДНЗ «Казка» по основних продуктах, так виконання норм по м'ясу зменшилося від 84% до 54%, по рибі та рибопродуктах - від 82% до 62%, фруктах – від 50% до 23%, сиру кисломолочному – від 87% до 45,5%, сиру твердому – від 80% до 40%, відповідно.

Отже, за умови приведення батьківської плати, за харчування дітей в ДНЗ у відповідність до вимог чинного законодавства та рішень сесій селищної ради (60% від вартості харчування 1 дітодня) сприяло б отриманню додаткових надходжень до Стрижавського селищного бюджету в обсязі ***198,5 тис.грн*** (у квітні-грудні 2015 року на 169,9 тис. грн, у січні-травні 2016 року на 28,6 тис. грн) (таблиця 3).

Таблиця 3

Аналіз вартості харчування дітей в ДНЗ «Казка» Стрижавської селищної ради за квітень – грудень 2015 року та січень – травень 2016 року.

Назва ДНЗ	*Період*	*Середня вартість харчування 1 дитини в день, грн*	*Фактичний розмір батьківської плати, грн/%*	*Мінімальний законодавчо визначений розмір батьківської плати (60% вартості дітодня), грн*	*Кількість дітоднів*	*Недоотримано місцевим бюджетом батьківської плати, грн (гр.5-гр.4)Х гр.6*
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*
ДНЗ «Казка» смт Стрижавка	9 м 2015	17,2	4,60 грн (26%)	10,32 грн (60%)	29698	169872,56
	5 м 2016	17,8	9,20 грн (51%)	10,68 грн (60%)	19345	28630,60
Всього	х	х	х	х	х	**198503,16**

Отже, *недотримання повною мірою норм харчування дітей в ДНЗ у відповідності до Постанови №1591 не сприяє належному рівню забезпечення їх повноцінним та раціональним харчуванням, а встановлення фактичного розміру батьківської плати, нижче законодавчо визначеного розміру не*

сприяло отриманню додаткових надходжень до Стрижавського селищного бюджету в обсязі ***198,5 тис.гривень.***

Гіпотеза 4. Неналежне фінансування значної кількості соціально важливих районних програм при фінансуванні менш значимих, в тому числі фінансування бюджетних установ, що утримуються із державного бюджету, призводить до розпорошення бюджетних ресурсів та не сприяє належному рівню задоволення потреб територіальних громад району.

В межах повноважень та компетенції, наданих Законом України від 21.05.1997 № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні»[15], в частині затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільових програм з інших питань місцевого самоврядування, рішеннями сесій Вінницької районної ради щорічно затверджувалися районні програми, передбаченні до фінансування із районного бюджету.

Так, відповідно до рішень сесій районної ради у 2013 році в районі функціонували 48 цільових програм із запланованим обсягом фінансування в сумі 3449,9 тис. гривень. Фактично впродовж року профінансовано 29 (60,4%) районних програм на суму 2860,4 тис.грн, що становить 82,9% передбаченого обсягу.

У 2014 році діяло 37 районних програми із запланованим обсягом фінансування на загальну суму 8285,7 тис. гривень. Фактично у 2014 році фінансувалися 22 (59,5%) районні програми на які спрямовано 6972,9 тис.грн або 84,2% запланованого обсягу.

Відповідно до рішень сесій районної ради у 2015 році в районі функціонували 28 цільових програм із запланованим обсягом фінансування із районного бюджету в сумі 17943,6 тис. гривень. Фактично впродовж року профінансовано 21 (75,0%) районні програми на суму 21801,5 тис.грн, що становить 121,5% передбаченого обсягу.

У І півріччі 2016 року із 26 діючих програм фінансувалося 18 (69,2%) на суму 5421,5 тис. гривень.

Відтак, у періоді, що підлягав аудиту фактично не фінансувалася кожна третя районна програма. При цьому пріоритетними у фінансуванні із районного бюджету із року в рік є лише окремі районні програми, а саме:

- Районна комплексна програма енергозбереження Вінницького району на 2014-2017 роки, затверджена рішенням 30 сесії 6 скликання від 10.07.2014 № 128 (профінансовано за 2014-2015 роки та І півріччя 2016 року 18966,1тис.грн);
- Районна програма розроблення та оновлення містобудівної документації (схеми планування на території району та генеральних планів) Вінницького району на 2014-2018 роки, затверджена рішенням 25 сесії 6 скликання від 03.02.2014 №3 (профінансовано за 2014-2015 роки та І півріччя 2016 року 2208,3 тис.грн);
- Районна програма «Програма розвитку фізичної культури і спорту у Вінницькому районі на 2012-2016 роки», затверджена рішенням 12 сесії 6 скликання від 02.12.2011 №271 (профінансовано за 2013-2015 роки та І півріччя 2016

року 873,2 тис.грн);

- Районна комплексна програма розвитку освіти Вінницького району до 2018 року, затверджена рішенням 29 сесії 6 скликання від 29.04.2014 №60 (профінансовано за 2014-2015 роки та І півріччя 2016 року 4341,0 тис.грн).

Загалом на вищевказані програми спрямовано у 2013-2015 роках та І півріччі 2016 року 26388,6 тис.грн, або 71,2% обсягу коштів, профінансованого на усі районні програми (37056,6 тис. гривень).

Поряд з цим, впродовж періоду аудиту взагалі не спрямовувалися кошти на виконання заходів таких районних програм, як *«Районна програма поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2011-2015 роки», «Районна програма використання коштів на освоєння земель для сільськогосподарських потреб, поліпшення сільськогосподарських угідь і охорони земель у Вінницькому районі на 2009-2013 роки» та «Районна програма хімічної меліорації кислих ґрунтів у Вінницькому районі на 2014-2018 роки».*

Загалом у 2013 році у повному обсязі до затверджених призначень профінансовано 13 із 48 програм, або 27,1%, у 2014 році – 16 із 37 (43,2%), у 2015 році – 13 із 28 (46,4%), що свідчить про неузгодженість рішень районної ради про затвердження програм із реальними можливостями місцевого бюджету.

Поряд з цим, незважаючи на неналежне забезпечення бюджетними коштами значної кількості соціально важливих районних програм, у періоді аудиту в рамках окремих районних програм здійснювалося фінансування бюджетних установ, що утримуються із державного бюджету.

Зокрема, за рахунок залишків тимчасово вільних бюджетних коштів за загальним фондом зведеного бюджету району в рамках *«Програми поліпшення техногенної та пожежної безпеки населених пунктів та об'єктів усіх форм власності, розвитку інфраструктури підрозділів оперативно-рятувальної служби цивільного захисту в Вінницькому районі на 2011-2015 роки та на 2016-2020 роки»* у 2013-2015 роках та І півріччі 2016 року профінансовано 176,1 тис.грн, шляхом надання субвенції з місцевих бюджетів державному бюджету, які використані для придбання паливно-мастильних матеріалів, запасних частин до автомобілів, одягу та спорядження для працівників Вінницького районного сектору ГУ ДСНС України у Вінницькій області.

Аналогічно, в рамках *«Єдиної правоохоронної програми Вінницького району на 2011-2014 роки та на 2015-2018 роки»* у 2013-2015 роках та І півріччі 2016 року профінансовано Вінницький РВ УМВС України у Вінницькій області на загальну суму 721,9 тис.грн, які використано на придбання паливно-мастильних матеріалів, запчастин для автомобілів, на проведення додаткових рейдів, а також для виготовлення друкованої продукції правоохоронного та профілактичного спрямування. В ході виконання вищевказаної програми також профінансовано Вінницький районний суд на суму 60,0 тис.грн (на ремонт даху будівлі), Управління СБУ у Вінницькій області – 80 тис.грн (на придбання паливно-мастильних матеріалів та утримання службового автотранспорту) та квартирно-експлуатаційний відділ м.Вінниці на суму 248,3 тис.грн (на

проведення капітального ремонту будівлі 100/1 військового містечка №100 м. Гайсин).

Подібно в рамках «*Районної програми військово-патріотичного виховання та підготовки молоді до служби в Збройних Силах України та інших військових формуваннях на 2013-2017 роки»* у 2013-2015 роках та І півріччі 2016 року профінансовано Вінницький об`єднаний міський військовий комісаріат на загальну суму 146,5 тис.грн, які використані розпорядником коштів на придбання паливно-мастильних матеріалів, форменого одягу та комп`ютерної техніки.

Одночасно в ході виконання «*Районної програми забезпечення безпеки дорожнього руху на 2014-2017 роки»* ВДАІ Вінницького району профінансовано на загальну суму 20,0 тис.грн (на придбання технічних засобів, засобів відео фіксації порушень правил дорожнього руху), «*Районної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2015-2016 роки»* профінансовано Вінницьку ОДПІ ГУ ДФС у Вінницькій області на суму 80,0 тис.грн (на придбання комп`ютерної техніки), «*Районної програми приватизації об`єктів спільної власності територіальних громад сіл, селищ Вінницького району на 2014-2016 роки»* виділено кошти регіональному відділенню Фонду державного майна України по Вінницькій області в сумі 0,5 тис.грн (на відшкодування витрат, пов`язаних з приватизацією об`єктів спільної власності територіальних громад сіл, селищ Вінницького району). Також із зведеного бюджету району у 2013-2015 роках та І півріччі 2016 року профінансовано УДКСУ у Вінницькому районі на загальну суму 110,0 тис.грн (на придбання комп'ютерної техніки) (додатки 7.1-7.4).

Варто зауважити, що п.2 статті 85 Бюджетного кодексу України встановлено заборону здійснення видатків на утримання бюджетних установ одночасно з різних бюджетів, крім випадків, коли такі видатки здійснюються за рішенням відповідної місцевої ради за рахунок вільного залишку бюджетних коштів або перевиконання дохідної частини загального фонду місцевого бюджету за умови відсутності заборгованості такого бюджету за захищеними статтями видатків протягом року на будь-яку дату.

Довідково: За статтею 55 Бюджетного кодексу України захищеними видатками бюджету визнаються видатки загального фонду бюджету, обсяг яких не може змінюватися при здійсненні скорочення затверджених бюджетних призначень. Захищеними видатками бюджету визначаються видатки на: оплату праці працівників бюджетних установ, нарахування на заробітну плату, придбання медикаментів та перев'язувальних матеріалів, забезпечення продуктами харчування, оплату комунальних послуг та енергоносіїв, поточні трансферти населенню, поточні трансферти місцевим бюджетам тощо.

Водночас в ході державного фінансового аудиту встановлено наявність кредиторської заборгованості по КФК 090000 «Соціальний захист та соціальне забезпечення» за КЕКВ 2730 «Інші виплати населенню» станом на 01.01.2013 в сумі 430,6 тис.грн, на 01.01.2014 – 414,3 тис.грн, на 01.01.2015 – 1036,6 тис.грн та на 01.01.2016 – 38665,6 тис. гривень.

Подібно по КФК 170000 «Транспорт, дорожнє господарство, зв`язок, телекомунікація та інформатика» за КЕКВ 2610 «Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям)» рахується кредиторська заборгованість станом на 01.01.2013 в сумі 237,2 тис.грн, на 01.01.2014 – 417,0 тис.грн, на 01.01.2015 – 70,4 тис.грн та на 01.01.2016 – 94,8 тис. гривень.

Крім того, аналіз проміжної фінансової звітності засвідчив наявність кредиторської заборгованості по захищених статтях видатків, що здійснюються за рахунок бюджету району і на звітні квартальні дати.

Зокрема, по КФК 10116 «Органи місцевого самоврядування» відображено кредиторську заборгованість за КЕКВ 2270 «Оплата комунальних послуг та енергоносіїв» станом на 01.09.2015 року в сумі 1,1 тис. гривень.

По КФК 070000 «Освіта» відображено кредиторську заборгованість за КЕКВ 2111 «Заробітна плата» станом на 01.04.2015 та 01.07.2015 (1141,2 тис.грн та 36,7 тис.грн відповідно), за КЕКВ 2120 «Нарахування на оплату праці» станом на 01.04.2015 та 01.07.2015 (479,0 тис.грн та 12,5 тис.грн відповідно), за КЕКВ 2220 «Медикаменти та перев`язувальні матеріали» станом на 01.07.2013 та 01.04.2015 (2,3 тис.грн та 1,6 тис.грн відповідно), за КЕКВ 2230 «Продукти харчування» станом на 01.07.2013 та 01.04.2015 (179,5 тис.грн та 6,2 тис.грн відповідно), за КЕКВ 2270 «Оплата комунальних послуг та енергоносіїв» відображено кредиторську заборгованість станом на 01.07.2013 в сумі 5,1 тис.грн та станом на 01.01.2015 та 01.04.2015 (146,6 тис.грн та 837,6 тис.грн) та за КЕКВ 2730 «Інші виплати населенню» станом на 01.07.2013 та 01.04.2015 (50,0 тис.грн та 2,4 тис.грн відповідно).

По КФК 080000 «Охорона здоров`я» відображено кредиторську заборгованість станом на 01.04.2015 року за КЕКВ 2111 «Заробітна плата» в сумі 97,7 тис.грн та за КЕКВ 2270 «Оплата комунальних послуг та енергоносіїв» - 218,4 тис.грн, а також за КЕКВ 2220 «Медикаменти та перев`язувальні матеріали» станом на 01.04.2016 року в сумі 0,5 тис. гривень.

По КФК 110000 «Культура і мистецтво» за КЕКВ 2270 «Оплата комунальних послуг та енергоносіїв» відображено кредиторську заборгованість станом на 01.07.2013 та 01.07.2016 (0,3 тис.грн та 0,7 тис.грн відповідно).

По КФК 130000 «Фізична культура і спорт» відображено кредиторську заборгованість за КЕКВ 2111 «Заробітна плата» станом на 01.07.2013 року в сумі 3,6 тис.грн, за КЕКВ 2230 «Продукти харчування» станом на 01.04.2013, 01.07.2013 та 01.07.201 (0,2 тис.грн, 0,7 тис.грн та 1,7 тис.грн відповідно), а також за КЕКВ 2270 «Оплата комунальних послуг та енергоносіїв» станом на 01.04.2014 в сумі 7,7 тис. гривень.

Загалом, у 2013-2015 роках та І півріччі 2016 року із бюджету району спрямовано **1673,3 тис.грн** на фінансування установ (в рамках окремих програмних заходів), що утримуються із державного бюджету, зокрема у 2013 році - 219,9 тис. грн, у 2014 році – 270,0 тис.грн, у 2015 році – 847,9 тис.грн та у І півріччі 2016 року - 335,5 тис.грн (таблиця 4).

Таблиця 4

Інформація щодо стану фінансування установ, що утримуються з державного бюджету, в рамках окремих програмних заходів

(тис.грн)

Одержувачі коштів	2013	2014	2015	І пів. 2016	Всього
	загальний фонд				
Вінницький районний сектор ГУ ДСНС України у Вінницькій області	10,0	30,0	56,1	60,0	156,1
Вінницький РВ УМВС (ГУНП) України у Вінницькій області	55,0	190,0	322,0	80,0	647,0
Управління СБУ у Вінницькій області	-	-	20,0	60,0	80,0
Вінницький об`єднаний міський військовий комісаріат	-	30,0	41,0	45,5	116,5
Регіональне відділення Фонду державного майна України по Вінницькій області	-	-	0,5	-	0,5
УДКСУ у Вінницькому районі	-	-	-	17,0	17,0
РАЗОМ за загальним фондом	**65,0**	**250,0**	**439,6**	**262,5**	**1017,1**
	спеціальний фонд				
Вінницький районний сектор ГУ ДСНС України у Вінницькій області	20,0	-	20,0	-	40,0
Вінницький РВ УМВС (ГУНП) України у Вінницькій області	74,9	-	-	-	74,9
Квартирно-експлуатаційний відділ м. Вінниця	-	-	248,3	-	248,3
Вінницький районний суд	60,0	-	-	-	60,0
Вінницький об`єднаний міський військовий комісаріат	-	-	40,0	-	40,0
ВДАІ Вінницького району	-	20,0	-	-	20,0
Вінницька ОДПІ ГУ ДФС у Вінницькій області	-	-	80,0	-	80,0
УДКСУ у Вінницькому районі	-	-	20,0	73,0	93,0
РАЗОМ за спеціальним фондом	**154,9**	**20,0**	**408,3**	**73,0**	**656,2**
ВСЬОГО	**219,9**	**270,0**	**847,9**	**335,5**	**1673,3**

Очевидно, що бюджетні кошти передбачаються в місцевих бюджетах на реалізацію заходів місцевих програм для розв'язання найактуальніших проблем розвитку адміністративно-територіальної одиниці або окремих галузей економіки чи соціально-культурної сфери. Однак, фінансування вищевказаних програм не забезпечує достатньої концентрації бюджетних ресурсів для досягнення визначених соціально-економічних цілей району.

На виконання рекомендацій Вінницької обласної ради, наданих рішенням 5 сесії 5 скликання від 10.11.2006 №145 «Про Порядок формування, фінансування і моніторингу виконання регіональних (комплексних) програм та включення їх до щорічних програм соціально-економічного розвитку Вінницької області»[51] (далі – Порядок №145) Вінницькою районною радою рішенням 22 сесії 6 скликання від 17.09.2013 №453 (втратив чинність на підставі рішення 6 сесії 7 скликання від 22.02.2016 №91) та рішенням 14 сесії районної ради 7 скликання від 25.08.2016 №279 затверджено Порядок формування, фінансування і моніторингу виконання районних (комплексних) програм та

включення їх до щорічних програм соціально-економічного розвитку Вінницького району.

Водночас, із недотриманням вимог Порядку формування, фінансування і моніторингу виконання районних (комплексних) програм та включення їх до щорічних програм соціально-економічного розвитку Вінницького району, затвердженого рішенням 22 сесії 6 скликання від 17.09.2013 №453 окремі районні програми не містять чітко визначених результативних показників (затрат, продукту, ефективності, якості).

Наприклад, не визначені результативні показники, яких передбачено досягнути у «Програмі розвитку культури та духовного відродження на 2016-2020 роки», затвердженій рішенням 5 сесії 7 скликання від 29.01.2016 №3, «Про Комплексну програму з питань реалізації державної молодіжної, сімейної, дитячої та гендерної політики у Вінницькому районі на період 2016-2020 роки», затвердженій рішенням 5сесії 7 скликання від 29.01.2016 №4, «Про районну Комплексну Програму соціального захисту населення Вінницького району на період до 2020 року», затвердженій рішенням 6 сесії 7 скликання від 22.02.2016 №90 та інших.

Відтак невизначеність результативних показників унеможливлюють надання оцінки ефективності використання коштів, спрямованих на виконання районних програм, досягнення їх мети та визначених завдань.

В ході державного фінансового аудиту встановлено, що розпорядженням голови райдержадміністрації від 16.02.2016 №78 затверджено «Порядок формування, фінансування і моніторингу виконання районних (комплексних) програм та включення їх до щорічних програм соціально-економічного розвитку Вінницького району». Дане розпорядження зареєстровано в Вінницькому районному управлінні юстиції 17.02.2016 за №03/157.

Отже, *при недостатньому фінансуванні заходів місцевих програм, спрямованих для розв'язання найактуальніших економічних та соціально-культурних проблем розвитку району, за рахунок вільних залишків надавались субвенції з місцевих бюджетів державному бюджету (в рамках програмних заходів) на загальну суму* ***1673,3 тис. гривень.***

Гіпотеза 5. Недостатній рівень контролю з боку місцевої державної адміністрації та районної ради призвів до порушення бюджетного законодавства в частині використання коштів районного бюджету.

- відсутність рішень районної ради про набуття права комунальної власності на «структурні підрозділи» відділу освіти та відділу культури і туризму райдержадміністрації зумовило порушення вимог бюджетного законодавства в частині здійснення видатків із районного бюджету.

Статтею 89 Бюджетного кодексу України визначено видатки, що здійснюються із районних бюджетів (в тому числі видатки на освіту та державні культурно-освітні програми). Видатки місцевих бюджетів, що можуть здійснюватися з усіх місцевих бюджетів установлено статтею 91 Бюджетного кодексу України.

Поряд з цим, за результатами аналізу рішень сесій районної ради «Про районний бюджет на 2013, 2014, 2015 та 2016 роки» встановлено випадки недотримання місцевими органами влади та самоврядування в повній мірі вищенаведених статей Бюджетного кодексу[1] та здійснення з районного бюджету не передбачених ними видатків.

Так, упродовж досліджуваного періоду за рахунок коштів районного бюджету проводилося утримання установ (структурних підрозділів відділу освіти та відділу культури), які не є самостійними юридичними особами, не є комунальними установами та не перебувають у складі діючих закладів та установ освіти (культури) комунальної форми власності і фінансування яких не передбачено вищенаведеними статтями Бюджетного кодексу України[1].

Зокрема, по КФК 070804 «Централізовані бухгалтерії обласних, міських, районних відділів освіти», по КФК 70805 «Групи централізованого господарського обслуговування» та КФК 70806 «Інші заклади освіти» проводилося фінансування централізованої бухгалтерії, групи централізованого господарського обслуговування, психолого-медико-педагогічної консультації та Центру навчально-інформаційного забезпечення закладів освіти Вінницького району (до 07.03.2014 - Центр інформаційно-технічного забезпечення) відділу освіти Вінницької райдержадміністрації. По КФК 110502 «Інші культурно-освітні заклади та заходи» фінансувалася централізована бухгалтерія відділу культури і туризму райдержадміністрації.

Загалом за період з 01.01.2013 по 30.06.2016 на утримання вищенаведених структурних підрозділів із районного бюджету спрямовано ***8164,4 тис.грн,*** із яких на *структурні підрозділи відділу освіти – 6795,5 тис.грн* (в т.ч. на централізовану бухгалтерію – 3866,3 тис.грн, на групу централізованого господарського обслуговування – 1527,9 тис. грн, на психолого-медико-педагогічну консультацію та Центр навчально-інформаційного забезпечення закладів освіти – 1401,3 тис. грн), *на централізовану бухгалтерію відділу культури і туризму – 1368,9 тис.гривень*.

Аналіз документів, якими регламентується діяльність відділу освіти та відділу культури і туризму Вінницької райдержадміністрації засвідчив наступне.

Положення про відділ освіти райдержадміністрації (далі – Положення) затверджено розпорядженням голови райдержадміністрації від 19.09.2014 №508 та окреслює основні завдання відділу та його керівника. Вказаним Положенням створення структурних підрозділів відділу освіти не передбачено.

Аудиторами встановлено, що централізована бухгалтерія, група централізованого господарського обслуговування, психолого-медико-педагогічна консультації, Центр навчально-інформаційного забезпечення закладів освіти фактично є структурними підрозділами відділу освіти Вінницької райдержадміністрації та створені для обслуговування ЗНЗ району і здійснюють свою діяльність відповідно до Положень, затверджених наказами відділу освіти райдержадміністрації. Зокрема:

Централізована бухгалтерія відділу освіти функціонує відповідно до Положення про централізовану бухгалтерію, затвердженого наказом в.о. начальника відділу освіти райдержадміністрації Білоус Н.П. 26.09.2007 №382 та забезпечує підготовку, оприлюднення інформації про результати діяльності установ та їх фінансовий стан і відповідність вимогам законодавчих актів і стандартів бухгалтерського обліку; організовує комплексний синтетичний та аналітичний облік всіх засобів, коштів та всієї економічної діяльності установ.

Група централізованого господарського обслуговування навчальних закладів і установ освіти функціонує відповідно до Положення «Про *господарську групу відділу освіти Вінницької райдержадміністрації» затвердженого наказом начальника відділу освіти Гончаруком С.В.* від 14.02.2012 №97 та здійснює матеріально-технічне та соціально-побутове обслуговування відділу освіти та закладів освіти району, утримання в належному стані будівель, приміщень відділу освіти та закладів освіти, попереджує виникнення аварійних ситуацій на об'єктах, що перебувають на балансі відділу освіти, здійснює контроль за дотриманням чинного законодавства структурними підрозділами відділу освіти та юридичний супровід їхньої діяльності.

Вінницька районна психолого-медико-педагогічна консультація функціонує відповідно до Положення про Вінницьку районну психолого-медико-педагогічну консультацію, затвердженого наказом начальника відділу освіти Гончаруком С.В. від 27.12.2011 №560 та здійснює консультативну, методичну, психолого-педагогічну, корекційно-розвиткову, аналітичну, прогностичну, профілактичну, просвітницьку діяльність.

Центр навчально-інформаційного забезпечення закладів освіти Вінницького району функціонує відповідно до Положення про центр навчально-інформаційного забезпечення закладів освіти Вінницького району, затвердженого розпорядженням першого заступника голови райдержадміністрації від 07.03.2014 №95 та здійснює навчально-методичну роботу з питань забезпечення навчальних закладів педагогічними працівниками та працівниками з числа адміністративно-господарського та обслуговуючого персоналу, ведення кадрової документації, атестації працівників, формує потребу навчально-виховних закладів у програмному забезпеченні з навчальних предметів, новітніми інформаційними відео матеріалами, інноваційними комп'ютерними технологіями.

Положення про відділ культури і туризму Вінницької райдержадміністрації затверджено розпорядженнями голови Вінницької райдержадміністрації від 06.06.2006 №847 та від 04.07.2016 №362 «Про затвердження Положення про відділ культури і туризму Вінницької районної державної адміністрації» і визначає основні завдання та права відділу та його керівника. При цьому даним Положенням не передбачено утворення централізованої бухгалтерії, як структурного підрозділу відділу.

Централізована бухгалтерія відділу культури і туризму функціонує відповідно до Положення про централізовану бухгалтерію відділу культури і туризму Вінницької райдержадміністрації, затвердженого наказом начальника відділу від 05.01.2013 №13.

В ході аудиту встановлено, що штатні розписи структурних підрозділів відділу освіти та відділу культури та туризму на кожну звітну дату затверджені головою Вінницької райдержадміністрації.

Зокрема, штатний розпис централізованої бухгалтерії відділу освіти на 2013-2016 роки затверджений в кількості 17 штатних посад; групи централізованого господарського обслуговування – 7 штатних посад, районної психолого-медико-педагогічної консультації та Центру навчально-

інформаційного забезпечення закладів освіти на 2013-2014 роки – 7 штатних посад на 2015-2016 роки – 8,5 штатних посад.

Штатний розпис централізованої бухгалтерії відділу культури і туризму райдержадміністрації на 2013-2016 роки затверджено в кількості 5,5 штатних посад.

В ході державного фінансового аудиту встановлено, що фактично вищенаведені підрозділи є структурними підрозділами відділу освіти та відділу культури райдержадміністрації, підзвітні і підконтрольні відділам та підпорядковані начальникам відділів.

Поряд з цим відповідно до Положень, затверджених розпорядженнями голови райдержадміністрації від 19.09.2014 №508 та від 04.12.2014 №287 відділ освіти та відділ культури і туризму є структурними підрозділами райдержадміністрації, утворюються головою райдержадміністрації, підзвітні та підконтрольні йому та відповідним управлінням облдержадміністрації.

При цьому за ст.42 Закону України від 09.04.1999 №586-XIV «Про місцеві державні адміністрації» (далі – Закон №586-XIV) управління, відділи та інші структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій здійснюють керівництво галузями управління, а їх фінансове забезпечення за статтею 47 Закону №586-XIV здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

Аналіз граничної чисельності, доведеної на 2013-2016 роки Вінницькій райдержадміністрації та щорічних штатних розписів засвідчив, що штат *відділу освіти* райдержадміністрації на 2013 та 2014 роки затверджено в кількості 3 штатних од. (начальник відділу, заступник начальника відділу та головний спеціаліст), на 2015 та 2016 роки – 4 штатних од. (начальник відділу та 3 головних спеціалісти). Штат *відділу культури і туризму* на 2013 та 2014 роки в кількості 2 штатних од.(начальник відділу та заступник начальника відділу), на 2015 та 2016 роки – 3 штатних од.(начальник відділу та 2 головних спеціаліста) видатки на утримання яких здійснюються із державного бюджету.

Отже, враховуючи вищевикладене, із недотриманням ст.85 Бюджетного кодексу України[1] фінансування відділу освіти та відділу культури і туризму Вінницької РДА з їх структурними підрозділами здійснювалося одночасно із різних бюджетів (відділ освіти та відділ культури і туризму - із державного бюджету, структурні підрозділи відділів: централізовані бухгалтерії, група централізованого господарського обслуговування, районна психолого-медико-педагогічна консультація та Центр навчально-інформаційного забезпечення закладів освіти – за рахунок коштів загального фонду районного бюджету).

Оскільки видатки на утримання централізованих бухгалтерій, групи централізованого господарського обслуговування, районної психолого-медико-педагогічної консультації та Центру навчально-інформаційного забезпечення закладів освіти не передбачено ні у видатках, визначених ст.89 Бюджетного кодексу України[1], що здійснюються із районного бюджету, ні у видатках, передбачених ст.91 цього ж кодексу, підставою для їх фінансування із районного бюджету має бути відповідне рішення органу місцевого

самоврядування (районної ради) про їх створення у встановленому порядку із набуттям права комунальної власності.

Відповідно до п.2 та п.3 ст. 60 Закону України від 21.05.1997 №280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні»[15] (далі – Закон № 280/97) підставою для набуття права комунальної власності є створення, придбання майна органами місцевого самоврядування в порядку, встановленому законом.

Аналогічно за статтею 78 Господарського кодексу України[6] від 16.01.2003 № 436-IV комунальне унітарне підприємство утворюється органом місцевого самоврядування в розпорядчому порядку на базі відокремленої частини комунальної власності і входить до сфери його управління.

Відсутність з боку районної ради відповідних рішень про набуття права комунальної власності на централізовану бухгалтерію, групу централізованого господарського обслуговування, районну психолого-медико-педагогічну консультацію та Центр навчально-інформаційного забезпечення закладів освіти відділу освіти, а також централізовану бухгалтерію відділу культури і туризму свідчить про недотримання вимог п.3 ст.16 та п.20 ст.43 Закону України №280/97 та має наслідком використання коштів районного бюджету із порушенням бюджетного законодавства.

В ході державного фінансового аудиту також встановлено, що із недотриманням п.4.4 Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 23.08.2012 №938 (зі змінами) головними розпорядниками бюджетних коштів (відділом освіти та відділом культури і туризму) включено до мережі розпорядників нижчого рівня та одержувачів бюджетних коштів вищевказані установи, які не внесені до Єдиного реєстру розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів відповідно до вимог наказу Міністерства фінансів України від 22.12.2011 №1691 «Про затвердження Порядку формування Єдиного реєстру розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів»[42].

Фактично в мережу розпорядників та отримувачів бюджетних коштів включено централізовану бухгалтерію, групу централізованого господарського обслуговування, районну психолого-медико-педагогічну консультацію та Центр навчально-інформаційного забезпечення закладів освіти під кодом реєстрації відділу освіти райдержадміністрації в Єдиному реєстрі розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів. Аналогічно централізовану бухгалтерію відділу культури і туризму – під кодом реєстрації цього ж відділу.

Таким чином, *недостатній рівень контролю з боку місцевої державної адміністрації та районної ради призвів до порушення бюджетного законодавства в частині використання коштів районного бюджету із недотриманням статей 85, 89 та 91 Бюджетного кодексу України.*

- включення до структури видаткової частини районного бюджету видатків на утримання комунальної установи «Вінницька центральна районна клінічна лікарня», яка не перебуває у спільній власності територіальних громад сіл, селищ Вінницького району та не входить до сфери його управління.

На виконання п.1 ст.12 Закону України «Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та м. Києві»[26] від 07.07.2011 №3612-VI (далі – Закон №3612) на період дії пілотного проекту, районною радою прийнято рішення від 24.10.2013 №500 (далі – Рішення №500), щодо безоплатної передачі зі спільної власності територіальних громад сіл, селищ Вінницького району цілісного майнового комплексу Вінницької ЦРКЛ, для використання як заклад охорони здоров'я, в спільну власність територіальних громад сіл, селищ, міст Вінницької області.

У Додатку №1 до Рішення №500 визначено Перелік приміщень що передаються у спільну власність територіальних громад сіл, селищ, міст Вінницької області, зокрема: частина будівлі головного корпусу загальною площею 5124,9 м кв. балансовою вартістю 1746,6 тис. грн; прибудови до поліклініки – загальною площею 2444,6 м. кв. балансовою вартістю 201,1 тис.грн; будівля хірургічного корпусу – балансовою вартістю 285,2 тис. гривень.

Закон №3612 набрав чинності з дня його опублікування та діяв до 31.12.2014 року.

Враховуючи зміни в бюджетному законодавстві, з 01.01.2015 року, відповідно до положень п.3 ч.1 статті 89 Бюджетного кодексу України[1], видатки на утримання Вінницької ЦРКЛ здійснюються з районного бюджету.

Довідково: Згідно п.3 ч.1 ст. 89 Бюджетного кодексу України до видатків, що здійснюються з бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, належать видатки на охорону здоров'я, зокрема, на первинну медико-санітарну, амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу (лікарні широкого профілю, спеціалізовані медико-санітарні частини, пологові будинки, поліклініки і амбулаторії, загальні стоматологічні поліклініки, а також дільничні лікарні, медичні амбулаторії, фельдшерсько-акушерські та фельдшерські пункти, центри первинної медичної (медико-санітарної) допомоги.

В ході державного фінансового аудиту встановлено, що упродовж 2015 – І півріччя 2016 року при плануванні видатків, які здійснюються із районного бюджету (за рахунок медичної субвенції з державного бюджету), включалися видатки на утримання Вінницької ЦРКЛ, яка не перебувала у спільній власності територіальних громад сіл, селищ Вінницького району та не входила до сфери його управління.

Так, у І кварталі 2015 року, відповідно до рішення 36 сесії районної ради 6 скликання від 22.01.2015 №34 з районного бюджету (за рахунок медичної субвенції з державного бюджету) надано обласному бюджету субвенцію на утримання Вінницької ЦРКЛ на загальну суму 9720,7 тис. гривень. У період з 01.04.2015 по 30.06.2016 на утримання Вінницької ЦРКЛ з районного бюджету спрямовано 30498,5 тис. гривень.

Слід зазначити, що згідно із Реєстром змін до мережі розпорядників і одержувачів коштів місцевого бюджету у 2015 році, затвердженого головою Вінницької РДА 08.04.2015 року, Вінницьку ЦРКЛ включено до мережі розпорядників коштів районного бюджету третього рівня, як «юридичну особу».

Водночас, відповідно до Закону України від 03.03.1998 №147/98 «Про передачу об'єктів державної та комунальної власності»[8] та постанови Кабінету Міністрів України від 21.09.1998 №1482 «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності» об'єктами передачі можуть бути цілісні майнові комплекси підприємств, установ, організацій, а не «юридичні особи»[38]. Тобто, включення Вінницької ЦРКЛ до мережі розпорядників коштів районного бюджету можливе тільки після проведення процедури передачі майнового фонду закладу до управління об'єктами спільної комунальної власності Вінницької районної ради.

Відповідно до ст.1 Закону №280/97 право комунальної власності – це право територіальної громади володіти, доцільно, ефективно користуватися і розпоряджатися на свій розсуд і в своїх інтересах майном, що належить їй, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування. Правом розпоряджатись комунальною власністю від імені громади володіє місцева рада. На сесії ради можуть бути прийняті рішення щодо будь-яких дій з комунальним майном.

Районною радою було прийнято рішення від 08.04.2016 №111 про надання згоди на прийняття цілісного майнового комплексу Вінницької ЦРКЛ у спільну власність територіальних громад Вінницького району.

Натомість, обласною радою, рішення про передачу ЦРКЛ в управління Вінницькій районній раді, а також про передачу до спільної власності територіальних громад району цілісного майнового комплексу установи, не приймалися. На разі, Вінницька ЦРКЛ до жовтня 2016 року перебувала у спільній комунальній власності територіальних громад області, та юридично була підзвітна та підконтрольна Вінницькій обласній раді.

Крім того, згідно Статуту Вінницької ЦРКЛ, затвердженого рішенням 18 сесії обласної ради 6 скликання від 08.11.2013 №626, заклад є об'єктом спільної власності територіальних громад області, управління майном якої, юридично здійснює Вінницька обласна рада.

Безпосереднє фінансування упродовж 2015 року та І півріччя 2016 року з районного бюджету закладу, який перебуває у спільній комунальній власності територіальних громад Вінницької області створювало передумови для порушення бюджетного законодавства.

За ініціативи аудиторської групи, Вінницька районна рада звернулася листом від 15.09.2016 №01-08/822 до Вінницької обласної ради з проханням винести на розгляд чергової сесії обласної ради проект рішення «Про передачу із спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Вінницької області до спільної власності територіальних громад сіл, селищ Вінницького району цілісного майнового комплексу Вінницької центральної районної клінічної лікарні», з метою подальшого фінансування з районного бюджету Вінницької ЦРКЛ в межах вимог бюджетного законодавства.

В результаті, на засіданні 11 сесії Вінницької обласної ради 7 скликання, яке відбулося 07.10.2016 року, прийнято рішення №207 про передачу із спільної власності територіальних громад області цілісний майновий комплекс Вінницької ЦРКЛ до спільної власності територіальних громад Вінницького району.

Отже, *зволікання з прийняттям місцевими радами рішень про приймання-передачу комунальної установи «Вінницька центральна районна клінічна лікарня» у спільну власність територіальних громад сіл, селищ Вінницького району, створювало передумови для порушення бюджетного законодавства.*

Гіпотеза 6. Недостатній рівень внутрішнього контролю негативно впливає на стан фінансово-бюджетної дисципліни, не сприяє надходженню до місцевих бюджетів доходів та призводить до використання бюджетних ресурсів з порушенням вимог чинного законодавства.

За даними Головного управлінням Державної казначейської служби України у Вінницькій області, в ході проведення поточного контролю за використанням бюджетних коштів, в період із 01.01.2013 по 30.06.2016 попереджено порушень бюджетного законодавства у 144-х випадках на загальну суму **8633,9 тис.гривень.**

Зокрема, складено 88 попереджень про неналежне виконання бюджетного законодавства щодо реєстрації зобов'язань (фінансових зобов'язань) з виконання державного та місцевих бюджетів на загальну суму 7346,7 тис.грн,45 попереджень про неналежне виконання бюджетного законодавства при прийнятті до виконання платіжних доручень з виконання державного та місцевих бюджетів на загальну суму 1287,2 тис.грн та 11 попереджень про неналежне виконання бюджетного законодавства при виявленні інших порушень бюджетного законодавства, в т.ч. порушення порядку та термінів відкриття (закриття0 рахунків. Всі факти порушення бюджетного законодавства усунуті установами впродовж 30-денного терміну, визначеного в попередженнях.

Результати контрольних заходів, проведених фахівцями Державної фінансової інспекції у Вінницькій області, засвідчили наявність слабких місць у здійсненні місцевими органами влади внутрішнього фінансового контролю.

Ревізіями, проведеними в період із 01.01.2013 по 30.06.2016 виявлено порушення законодавства з фінансових питань на загальну суму **3306,1 тис.грн,** зокрема:

- недоотримання або втрата доходів – 2688,5 тис.грн або 81,3%;
- операції з ресурсами, проведені з порушенням чинного законодавства, що призвело до їх втрат – 513,9 тис.грн. (15,6%);
- операції з ресурсами, проведені з порушенням чинного законодавства, що не призвело до їх втрат – 103,7 тис.грн. (3,1%).

Із загальної суми виявлених порушень відшкодовано 436,1 тис.грн, або 13,2%.

Отже, наявність фінансових порушень, встановлених контролюючими органами, свідчить про недостатню організацію внутрішнього фінансового контролю та недостатньо скоординовану роботу всіх учасників бюджетного процесу.

ВИСНОВКИ

Впродовж періоду з 01.01.2013 по 30.06.2016 до зведеного бюджету Вінницького району надійшло 1343190,5 тис.грн доходів, в тому числі до загального фонду – 1208793,2 тис.грн (90%), до спеціального фонду – 134397,3 тис.грн (10%).

Планові завдання по наповненню бюджету за досліджуваний період виконані в середньому на 106,9% уточненого річного плану.

Основну складову доходів загального фонду у 2013-2015 роках та І півріччі 2016 року займали міжбюджетні трансферти – 850317,8 тис.грн, або 70,3%.

Загальний обсяг податкових надходжень до бюджету району за 2013-2015 роки та І півріччя 2016 року становив 387489,6 тис.грн, що складає в середньому 85,3% загального обсягу доходів. Основну питому вагу в загальному обсязі податкових надходжень займав податок з доходів фізичних осіб - 55,5%, або 215127,4 тис.гривень. Загальний обсяг неподаткових надходжень за досліджуваний період становив 54666,1 тис.грн (12%).

Зміни до бюджетного та податкового законодавства, які набрали чинності з 01.01.2015 року, значно розширили базу надходжень до місцевих бюджетів. За рахунок нових податків додатково надійшло 59682,5 тис.гривень.

Водночас, у зв’язку із встановленням нових нормативів податку з доходів фізичних осіб розрахункові втрати зведеного бюджету району за 2015 рік та І півріччя 2016 року становили 23767,1 тис.гривень. При цьому за рахунок цих змін, районний бюджет додатково отримав 15844,7 тис.грн податку з доходів фізичних осіб, а сільські (селищні) бюджети - втратили 39611,8 тис.грн надходжень від даного податку.

Крім того, у зв’язку із зменшенням площі Вінницького району (Постанова Верховної Ради України від 13.05.2015 №401-VIII «Про зміну і встановлення меж міста Вінниця і Вінницького району Вінницької області») та входженням частини території земель 6 місцевих рад району загальною площею 4448,97 га в межі м. Вінниця, скоротилися і надходження до бюджету району. За розрахунками працівників фінансового управління, втрати бюджету району від зміни меж м.Вінниця і

Вінницького району на 2016 рік тільки по основних податках (ПДФО, акцизний податок, плата за землю) становлять 27980,7 тис.гривень.

Упродовж 2013-2015 років та І півріччя 2016 року з бюджету району здійснено видатки на загальну суму 1296616,4 тис.грн, в тому числі з загального фонду – 1086198,4 тис.грн (83,8%), спеціального – 210418,1 тис.грн (16,2%). Виконання бюджету за видатками по загальному фонду забезпечено в середньому на 96,7%, по спеціальному – 75,3%.

Найбільші обсяги коштів загального фонду зведеного бюджету району спрямовані на соціальний захист та соціальне забезпечення – 429585,5 тис.грн (39,6%), освіту – 342977,3 тис.грн (31,6%), охорону здоров'я – 96679,6 тис.грн (8,9%), державне управління – 51930,5 тис.грн (4,8%), культуру і мистецтво – 39946,9 тис.грн (3,7%).

При цьому наявних доходів вистачало для здійснення поточних видатків, на які у досліджуваному періоді спрямовано 100% бюджетних коштів.

Загалом питома вага капітальних видатків становила в середньому 14% (181,7 млн грн) від суми видатків зведеного бюджету району.

В результаті, стан задоволення потреб територіальних громад району потребує значного покращення.

На сьогодні рівень охоплення дітей дошкільною освітою у ДНЗ становить 63%. В 7 ДНЗ району має місце перевантаження груп: від 28 до 40 дітей в групі (Лука-Мелешківській, Писарівський, Хижинецький, Якушинецький, Бохоницький та Малокрушлинецький ДНЗ).

З 27 ДНЗ 15 закладів (55,5%) розміщені у типових приміщеннях, 12 (44,5%) – у пристосованих.

Аналіз виконання норм харчування дітей в середньому по ДНЗ району засвідчив забезпечення на 90-100% лише окремими видами продуктів (крупи, бобові, макаронні вироби, олія соняшникова, хліб пшеничний та цукор). Натомість виконання норм по основних продуктах харчування (молоко, сир кисломолочний, сметана, яйця, свіжі фрукти, м'ясо/м'ясопродукти, риба/рибопродукти, соки) коливалося від 39% до 68%.

Лише в 9 ДНЗ району (47,4% загальної кількості закладів) є медичні працівники (6,5 посад), натомість, в інших 10 садочках (52,6%) посади медичних сестер штатними розписами не передбачені, чим не дотримано вимоги наказу Міністерства освіти і науки України від 04.11.2010 №1055 «Про затвердження Типових штатних нормативів дошкільних навчальних закладів».

У досліджуваному періоді видатки на медичне обслуговування дітей здійснено в обсязі 26,6 тис.грн, що становить лише 0,008% загального обсягу видатків на дошкільну освіту.

Значна частина (65%) ДНЗ потребують вагомих капіталовкладень для проведення ремонтних робіт та покращення матеріально-технічного забезпечення. Нагальним є оновлення обладнання, дитячих меблів, твердого та м'якого інвентарю, проведення ремонту приміщень. Потребує заміни морально застаріле обладнання харчоблоків дошкільних навчальних закладів.

У 2015/2016 навчальному році фактична наповнюваність ЗНЗ району становила в середньому 34,1% проектної потужності, при цьому 22 ЗНЗ (57,9%)

заповнені менш, ніж на половину і лише 14 ЗНЗ на рівні 51-80% проектної потужності. Поряд з цим Лука-Мелешківська СЗШ І-ІІІ ст. та Сосонська СЗШ І-ІІІ ст. заповнені з перевищенням встановленої потужності на 32,9% і 43,7% відповідно. В 5 ЗНЗ І-ІІ ст. (35,7% від загальної кількості ЗНЗ І-ІІ ступенів) контингент учнів менше 50 осіб.

Забезпеченість комп'ютерною технікою досить висока, однак, із наявних 471 од. техніки, 74,3% (350 од.) використовуються понад 5 років, що не відповідає сучасним технологічним вимогам.

Навчальні заклади району потребують капіталовкладень для проведення ремонтних робіт та покращення матеріально-технічного забезпечення, а саме: утеплення фасадів, заміна дахів, систем опалення, вікон та дверей, капітальних ремонтів харчоблоків, їдалень, спортивних майданчиків, здійснення благоустрою території, оновлення спортивного інвентарю, меблів, бібліотечного фонду.

Капітальних та поточних ремонтів потребують більшість приміщень медичних закладів району. Зокрема, потреба в коштах на проведення реконструкції будівлі Вінницько-Хутірської амбулаторії загальної практики сімейної медицини з прибудовою приміщень становить майже 1,0 млн гривень.

Рівень забезпечення КЗ «Вінницький РМЦ ПМСД» медичним обладнанням, інвентарем, виробами медичного призначення становить 77% до потреби. Рівень забезпечення лікувально-діагностичним обладнанням Вінницької ЦРКЛ становить 43%. З огляду на застарілу матеріально-технічну базу ЦРКЛ, нагальною є потреба у придбанні лікувально-діагностичного обладнання орієнтовною вартістю 9,2 млн гривень.

Недостатнім є матеріально-технічне забезпечення закладів культури. Необхідно закупити звукопідсилюючу апаратуру, театральні крісла для сільських клубів, комп'ютерну техніку. Також, нагальним є проведення капітальних ремонтів приміщень 2-х бібліотек-філій та Стрижавської дитячої музичної школи. На ліквідацію аварійності та проведення ремонтних робіт в будинку культури в с.Некрасово необхідно майже 2,0 млн гривень.

Вагомих капіталовкладень потребує житлово-комунальне господарство. Близько 32% доріг протяжністю 333,43 км потребують капітального та 31,3% (330,1 км) доріг - поточного ремонту. Мінімальна потреба в коштах на ремонт комунальних доріг становить понад 30,0 млн гривень.

Системи водопостачання наявні у 12 населених пунктах (36,4% загальної кількості) з протяжністю водопровідних мереж 65,4 км, з яких 25,3 км (38,7%) відпрацювали встановлені терміни експлуатації та потребують заміни.

Каналізаційні мережі наявні лише в 9 населених пунктах, їх протяжність становить 30,2 км, з яких 18,3 км (60,6%) потребують заміни (орієнтовна вартість ремонтних робіт становить близько 2,0 млн грн). Не мають системи каналізації 39,4% населених пунктів району.

Нагальною є проблема утилізації побутових відходів, оскільки розташований поблизу сіл Стадниця і Сосонка Вінницького району полігон твердих побутових відходів організований ще у 70-их роках і експлуатується з

порушенням вимог екологічної та санітарної безпеки. Однак, через відсутність іншого полігону, експлуатація сміттєзвалища поблизу с.Стадниця продовжується, що створює загрозу виникнення надзвичайної санітарно-епідеміологічної ситуації на прилеглій території.

За результатами державного фінансового аудиту встановлені фактори, що перешкоджали наповненню бюджету району та підвищенню рівня соціальних послуг населенню:

➢ *використання земель за відсутності договорів оренди та без здійснення їх державної реєстрації;*

Внаслідок використання земельних ділянок за відсутності правовстановлюючих документів на території 12 сільських (селищних) рад, бюджетом району недоотримано впродовж 2013-2015 років та І півріччя 2016 року ***1719,6 тис.гривень.***

Безоплатне використання 2 земельних ділянок на території Якушинецької та Сокиринецької сільських рад, через затягування термінів державної реєстрації договорів оренди, призвело до втрати бюджетом району ***32,7 тис.грн*** плати за землю.

➢ *недотримання нормативно-правових актів при встановленні розмірів орендної плати на земельні ділянки;*

Через недотримання нормативно-правових актів, що регулюють визначення розміру орендної плати за використання земельних ресурсів та не внесення змін до раніше укладених договорів оренди у зв'язку із зміною нормативно грошової оцінки землі, місцевими бюджетами району недоотримано в періоді аудиту ***3676,3 тис.гривень***.

➢ *безоплатне використання земель, що знаходяться під проектними дорогами на землях пайового фонду та використовуються суб'єктами господарювання як рілля;*

Внаслідок безоплатного використання сільгоспвиробниками різних форм власності 427,97 га площ земель під проектними дорогами, місцевими бюджетами району втрачається ***457,0 тис.грн*** надходжень орендної плати в рік.

➢ *недоотримання доходів через несвоєчасний розрахунок за реалізовані земельні ділянки;*

В результаті несплати станом на 01.05.2015 року гр.Ковтун О.В. належної суми вартості купленої земельної ділянки, спеціальним фондом Якушинецького сільського бюджету у 2015 році недоотримано доходів в сумі ***189,5 тис.гривень***.

➢ *зарахування до доходів спеціального фонду Вороновицького селищного бюджету доходів належних державному бюджету;*

В порушення вимог ст.29 Бюджетного кодексу України, кошти від продажу земельної ділянки несільськогосподарського призначення, що перебуває у державній власності, в сумі ***155,9 тис.грн*** у 2013 році зараховано до спеціального фонду Вороновицького селищного бюджету.

➢ *нездійснення органами місцевого самоврядування контролю за повнотою сплати пайової участі у розвиток інфраструктури населених пунктів призвело до втрати бюджетом району* ***30611,7 тис.грн*** *доходів;*

➢ *не використання сільськими та селищними радами повною мірою своїх повноважень щодо затвердження Порядків залучення, розрахунку розміру і використання коштів пайової участі позбавило бюджет району у 2013 році можливості отримати близько* ***560,4 тис.грн*** *доходів;*

➢ *невиконання натуральних норм харчування дітей в ДНЗ не сприяє забезпеченню гарантованих державою соціальних нормативів харчування;*

У 2013 році норми харчування виконувалися в середньому по району на 72,9%, у 2014 – на 74,8%, у 2015 – 72,2%, за 6 місяців 2016 року – на 72,6%.

Норми по споживанню м'яса та м'ясопродуктів виконувались в середньому на 63,7%, рибі та рибопродуктах – на 61,9%, молоці – на 64,6%, сиру кисломолочному – на 52,3%, фруктах – на 57,5%, соках – на 42,3%.

➢ *встановлення розміру батьківської плати, за харчування дітей в ДНЗ, нижче законодавчо визначеного розміру не сприяло отриманню додаткових надходжень до Стрижавського селищного бюджету в обсязі* ***198,5 тис. грн;***

➢ *при недостатньому фінансуванні заходів місцевих програм, спрямованих для розв'язання найактуальніших економічних та соціально-культурних проблем розвитку району, в рамках окремих програм здійснювалося приховане фінансування бюджетних установ, що утримуються із державного бюджету на загальну суму* ***1673,3 тис. гривень.***

➢ *відсутність рішень районної ради про набуття права комунальної власності на структурні підрозділи відділу освіти та відділу культури райдержадміністрації зумовило порушення вимог бюджетного законодавства в частині здійснення видатків із районного бюджету;*

Недостатній рівень контролю з боку місцевої державної адміністрації та районної ради призвів до порушення бюджетного законодавства в частині використання коштів районного бюджету з недотриманням статей 89 та 91 Бюджетного кодексу України на утримання установ, які не є комунальними установами та не перебувають у складі діючих закладів та установ освіти (культури) комунальної форми власності.

➢ *зволікання з прийняттям обласною та районною радами рішень про приймання-передачу комунальної установи «Вінницька центральна районна клінічна лікарня» у спільну власність територіальних громад сіл, селищ Вінницького району, створювало передумови для порушення бюджетного законодавства.*

У період з 01.04.2015 по 30.06.2016 з районного бюджету спрямовано 30498,5 тис. грн на утримання Вінницької ЦРКЛ, яка не перебувала у спільній комунальній власності територіальних громад району.

➢ *незабезпечення належного рівня фінансово-бюджетної дисципліни;*

Контрольними заходами, проведеними Держфінінспекцією у Вінницькій області впродовж 2013-2015 років та І півріччя 2016 року, виявлено порушення

законодавства з фінансових питань на загальну суму **3306,1 тис.грн,** з яких відшкодовано 436,1 тис.грн, або 13,2%.

ПРОПОЗИЦІЇ:

Вінницькій районній державній адміністрації:

Спільно з Управлінням Держгеокадастру у Вінницькому районі:

1. Провести інвентаризацію земель сільськогосподарського та несільськогосподарського призначення розташованих за межами населених пунктів району, з метою оцінки ефективності їх використання та виявлення користувачів, що використовують земельні ділянки без правовстановлюючих документів.

Спільно з сільськими, селищними радами району:

2. Провести інвентаризацію земель сільськогосподарського та несільськогосподарського призначення розташованих в межах населених пунктів району, з метою оцінки ефективності їх використання та виявлення користувачів, що використовують земельні ділянки без правовстановлюючих документів.

Вінницькій районній раді:

1. Забезпечити прийняття до спільної комунальної власності територіальних громад сіл, селищ Вінницького району цілісного майнового комплексу Вінницької центральної районної клінічної лікарні та внести зміни до Переліку об'єктів спільної комунальної власності територіальних громад району, в частині включення до розділу «Установи медицини» Вінницьку центральну клінічну лікарню.

Вінницькій центральній районній клінічній лікарні:

1. Відповідно до вимог чинного законодавства розробити та подати на затвердження Вінницькій районній раді Статут «Вінницької центральної районної клінічної лікарні».

Сільським, селищним радам:

1. Забезпечити внесення змін до діючих договорів оренди земельних ділянок, в частині перегляду розмірів орендної плати, з урахуванням нової нормативно-грошової оцінки земель у розмірах визначених чинним законодавством.

2. Забезпечити укладення договорів оренди на земельні ділянки, що використовуються безоплатно та без правовстановлюючих документів.

Начальник відділу Сосновська Н.В.

ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 №2456-VI.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 №2756-VI.
3. Кодекс України про адміністративні порушення від 07.12.1984 №8073-X.
4. Земельний кодекс України 06.06.1995 №213/95-ВР.
5. Цивільний кодекс від 16.01.2003 №435-IV.
6. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV.
7. Закон України від 28.12.2014 №80-VIII Про Державний бюджет України на 2015 рік».
8. Закон України від 03.03.1998 №147/98 «Про передачу об'єктів державної та комунальної власності».
9. Закон України від 05.10.2000 №2017-III «Про державні стандарти та державні соціальні гарантії».
10. Закон України від 23.05.1991 №1060-XII «Про освіту».
11. Закон України від 10.04.1992 №2269-XII «Про оренду державного та комунального майна».
12. Закон України від 11.07.2001 №2628-III «Про дошкільну освіту».
13. Закон України від 07.07.2011 №3614-17 «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України».
14. Закон України від 26.01.1993 №2939-XII «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні».
15. Закон України від 21.05.1997 №280/97 «Про місцеве самоврядування в Україні».
16. Закон України від 09.04.1999 №586-XIV «Про місцеві державні адміністрації».
17. Закон України від 06.10.1998 №161-XIV «Про оренду землі».
18. Закон України від 11.12.2003 №1378-IV «Про оцінку земель».
19. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011 №3038-VI.
20. Закон України від 19.06.2003 №963-IV «Про державний контроль за використанням та охороною земель».
21. Закон України від 28.12.2014 №79-VIII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин».
22. Закон України від 28.12.2014 №71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи».
23. Закон від 10.02.2015 №176-VIII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України».
24. Закон України від 01.07.2004 №1952-IV «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень».
25. Закон України від 09.04.2015 №320-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства».
26. Закон України 07.07.2001 №3612-VI «Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та м. Києві».
27. Закон України від 13.05.1999 №651-XIV «Про загальну середню освіту».
28. Постанова КМУ від 18.03.2015 № 123 «Про внесення змін до Порядку покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України».
29. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.06.2002 №826 «Про порядок медичного обслуговування дітей у дошкільному навчальному закладі».
30. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.05.2007 №698 «Про затвердження Порядку проведення державною фінансовою інспекцією, її територіальними органами державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів».

31. Постанова КМУ від 16.08.2002 №1243 «Про невідкладні питання діяльності дошкільних та інтернатних навчальних закладів».

32. Постанова КМУ від 23.02.2011 №138 «Про затвердження Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями».

33. Постанови КМУ від 22.11.2004 №1591 «Про затвердження норм харчування у навчальних та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку».

34. Постанова КМУ від 16.09.2015 № 727 «Деякі питання стабілізаційної дотації з державного бюджету місцевим бюджетам».

35. Постанова Верховної Ради України від 13.05.2015 №401-VIII «Про зміну і встановлення меж міста Вінниця і Вінницького району Вінницької області»

36. Постанова КМУ від 22.04.2009 №381 «Про затвердження Порядку здійснення розрахунків з розстроченням платежу за придбання земельної ділянки державної та комунальної власності».

37. Постанова КМУ від 18.03.2015 № 123 «Про внесення змін до Порядку покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України».

38. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.09.1998 №1482 «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності» об'єктами передачі можуть бути цілісні майнові комплекси підприємств, установ, організацій, а не «юридичні особи».

39. Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.12.2010 №1205 «Про затвердження Типових штатних нормативів загальноосвітніх навчальних закладів».

40. Наказ ГоловКРУ України від 19.12.2007 №311 «Про внесення змін до Методичних рекомендацій з організації та проведення державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів».

41. Наказ Міністерства освіти і науки України від 04.11.2010 №1055 «Про затвердження Типових штатних нормативів дошкільних навчальних закладів».

42. Наказ Міністерства фінансів України від 22.12.2011 №1691 «Про затвердження Порядку формування Єдиного реєстру розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів».

43. Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.09.2002 №509 Про затвердження Типового переліку обов'язкового обладнання навчально-наочних посібників та іграшок у дошкільних навчальних закладах».

44. Санітарні правила влаштування та утримання дошкільних установ (дитячі ясла, дитячі садки, дитячі садки-ясла) від 20.03.1985 №3231-85.

45. Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу від 14.08.2001 №63.

46. Лист-роз'ясненння Міністерства регіонального-розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 22.07.2011 №23-11/6294/0/6-1143.

47. Лист Головного управління Державної казначейської служби України у Вінницькій від 07.09.2016 №02-08/92-4863.

48. Лист Вінницької ОДПІ Головного управління ДФС у Вінницькій від 23.09.2016 №38365/10-12-02-03.

49. Довідники основних показників діяльності установ охорони здоров'я Вінницької області за 2013-2015 роки, розроблені Вінницьким обласним Медико-Статистичним Інформаційно-Аналітичним Центром.

50. Розпорядження голови Вінницької обласної державної адміністрації від 30.10.2015 №675 «Про внесення змін до обласного бюджету на 2015 рік та затвердження Методики розподілу стабілізаційної дотації з державного бюджету місцевим бюджетам між обласним бюджетом, бюджетом обласного значення та районів області».

51. Рішення 5 сесії Вінницької обласної ради 5 скликання від 10.11.2006 №145 «Про Порядок формування, фінансування і моніторингу виконання регіональних (комплексних)

програм та включення їх до щорічних програм соціально-економічного розвитку Вінницької області».

52. Рішення сесій Вінницької районної ради та інформації структурних підрозділів районної державної адміністрації.

53. Матеріали ревізій державної фінансової інспекції у Вінницькій області.